

5 липня 2018р.

Освальдо Гратакос, віце-президент САО
Омбудсмен з питань дотримання законодавства
Міжнародна фінансова корпорація
2121 Пенсильванія-авеню NW
Вашингтон, округ Колумбія, 20433 США
Факс: (+1) (202) 522-7400
Електронна пошта: cao-compliance@ifc.org

Шановний пан Гратакос!

Ми, мешканці¹ сіл Оляниця, Заозерне та Клебань у Вінницькій області України. Ми зазнали різноманітного впливу від діяльності ПАТ "Миронівський хлібопродукт" ("МХП" або "Компанія") та його дочірніх підприємств, ТОВ "Вінницька птахофабрика", ТОВ «Вінницька птахофабрика», філія «Внутрішньогосподарський комплекс з виробництва кормів» і ПрАТ «Зернопродукт МХП»².

Будівництво та експлуатація агропромислового комплексу МХП у нашій місцевості, а саме його підрозділи Вінницька птахофабрика (ВПФ) та Зернопродукт МХП (далі - «Проект») призвели до впливу на нас через наявність постійного неприємного запаху та пилу що надходять від численних об'єктів Проекту, число яких тільки зростає навколо наших сіл, від внесення гною на сусідніх полях. Діяльність Проекту призвела до різкого збільшення обсягів руху великих вантажівок через наші села, що призвело до пошкодження доріг та прилеглих будинків, а також ще більшому впливу від пилу, шуму та неприємних запахів для жителів уздовж основних магістралей, якими користується МХП. Процес громадських консультації був недостатнім, через неповне розкриття інформації та тиск представників компанії на підтримку Проекту та придушення будь-яких заперечень. Ми також боїмося додаткових впливів Проекту, включаючи забруднення нашого повітря, води та ґрунту. Рівень води в місцевих колодязях помітно знизився в останні роки, і ми боїмося, що це пов'язано з будівництвом та експлуатацією Вінницької птахофабрики (ВПФ). Крім того, ми побоюємося, що плановане розширення ВПФ, що подвоїтиме його операції, також призведе до додаткових наслідків. МХП не надано нам базову інформацію, яка дозволила б нам зрозуміти повну міру цих та інших впливів та бути впевненими, що діяльність Компанії не буде негативно впливати на наше середовище та здоров'я.

---

¹ Додаток 1 містить інформацію про те, як зв'язатись зі скаржниками та нашими радниками.

² У цій скарзі термінами МХП та Компанія визначається ПАТ "МХП" загалом та його дочірні компанії. Місцевим мешканцям, що потерпають від їх діяльності, часто важко відрізнити, яка філія МХП несе відповідальність за певну операцію.

Міжнародна фінансова корпорація (МФК) надала МХП п'ять окремих кредитів з 2003 року³. Останні три кредити, надані в 2010, 2013 та 2015 роках, були призначені спеціально, принаймні частково, для розробки та розширення діяльності МХП в Вінницькій області⁴. Чотири перші кредити уже виплачені, а кредит на 2015 рік залишається активним⁵.

Наші претензії, перелік політик МФК, які були або можуть порушуватися, детально описані в наступних розділах. Ми вважаємо, що повне вирішення цього питання залишається можливим завдяки конструктивному діалогу між МХП та причетними членами громади. Таким чином ми просимо САО розпочати процес вирішення конфліктів шляхом медіації. Проте, якщо сторони не зможуть погодитись з рішенням, ми просимо розглянути скаргу в рамках процесу перевірки відповідності.

Ми також вимагаємо, щоб особи, які підписали цю скаргу, залишались конфіденційними, оскільки ми боїмося, що проти нас можуть вжити негативних дій, якщо наші особисті дані буде розкрито⁶. Ми просимо розглядати цю скаргу як публічну та розмістити на веб-сайті САО. Однак ми хочемо, щоб додані додатки залишались конфіденційними.

I. Фактичні обставини

a. Компанія

МХП - найбільший виробник курятини в Україні, на його долю припадає 30% промислово виробленої домашньої птиці що була спожита в країні в 2017 році⁷. Він також є одним із провідних експортерів у країні, його продукти продаються у 63 країнах, у тому числі широко по всьому Європейському Союзу⁸. Вертикально інтегрована бізнес-модель компанії передбачає контроль усіх аспектів виробництва птиці: вирощування сільськогосподарських культур для виробництва курячих кормів; збирання, інкубування та інкубація яєць; вирощування та забій курчат; переробку, розповсюдження та продаж м'яса; перероблення гною в якості добрив для своїх культур. Компанія також контролює додаткові потужності для підтримки своїх операцій, таких як водоочисні споруди та недавно побудований біогазовий завод, а також розширюється на відповідні ринки, включаючи тваринництво, виробництво м'яса та ковбаси.

---

³ Всі п'ять кредитів були надані "Миронівський хлібопродукт, публічне АТ". Ми не знаємо точних зв'язків між цим суб'єктом та ПАТ "МХП" або його дочірніми компаніями, що зазначені в цій скарзі. 4 Детальніше про всі інвестиції МФК в МХП див. Додаток 2.

⁴ Див. Додаток 2 для детальнішої інформації щодо всіх інвестицій МФК для МХП

⁵ Резюме по кредиту МФК, доступне за адресою <https://disclosures.ifc.org/#/projectDetail/SII/34041>.

⁶ Докладніше про обґрунтування не розкриття особистих даних див. Додаток 3.

⁷ Річний звіт МХП за 2017 рік на 7, доступний за адресою <https://www.mhp.com.ua:8443/library/file/ar-2017-as-210318-final2.pdf>.

⁸ Серед європейських країн-імпортерів - Нідерланди, Франція, Німеччина, Іспанія, Італія, Бельгія, Швейцарія, Великобританія та Ірландія. Річний звіт МХП 2017 року, ст. 9.

Відповідно до опису кредиту від МФК за 2015 рік, МХП виготовив 472,8 тис. тон курячого м'яса та виростив 2 млн. тон сільськогосподарських культур лише в 2013 році⁹. З того часу МХП продовжує розширювати свої операції за підтримки свого "довгострокового партнера" МФК¹⁰. До 2017 року МХП розширив виробництво курячого м'яса до 560 000 тон на рік¹¹. Компанія контролює близько 370 000 гектарів посівів, що є одним з найбільших земельних банків України¹². Внаслідок мораторію на продаж сільськогосподарських земель в Україні, що діє з 2001 року¹³, сільськогосподарська діяльність МХП в основному проводиться на ділянках, які здаються в оренду фізичними особами через довгострокові договори оренди.

В той час як вертикально інтегрована модель МХП сприяла її статусу провідного агробізнесу в Україні, масштаби та характер її бізнесу також викликають занепокоєння щодо його соціального та екологічного впливу¹⁴. Це занепокоєння підкріплюється прикладами неякісних консультацій з громадськістю та недостатньою інформацією щодо операцій МХП, через що тим, хто потерпає від проекту, як ми, доводиться лише здогадуватись про справжній вплив його діяльності.

в. Вінницька птахофабрика та "Зернопродукт"

ВПФ, яку МХП називає найбільшою птаховою фермою в Європі¹⁵, виробляє майже половину загального об'єму курячого м'яса, що виробляє МХП, і в середньому становить 277,803 тон курятини на рік¹⁶. МХП розпочав будівництво ВПФ у 2010 році. Будівництво було розділено на два етапи, перший з яких почався в 2014 році¹⁷. Фаза 1 включає в себе завод з виробництва кормів та зерносховищ, фермерське господарство та інкубатор, 12 бригад, бійню, станцію очищення стічних вод та житлові приміщення працівників. Кожна

---

⁹ МФК, резюме інвестиційної інформації (РІ) «Спонсор Проекту та основні акціонери проектної компанії»; МФК, Екологічне та соціальне резюме Проекту 34041, «Опис проекту» доступне за посиланням <https://disclosures.ifc.org/#/projectDetail/ESRS/34041>.

¹⁰ В обґрунтуванні доданої вартості останнього кредиту від МФК, в РІ стверджується, що "МХП покладався на МФК як на довгострокового партнера на різних етапах свого зростання та буде продовжувати це робити, щоб підтримати стратегію свого подальшого розширення". <https://disclosures.ifc.org/#/projectDetail/SII/34041>.

¹¹ Річний звіт за 2017 рік, ст.25.

¹² Там же на ст.8.

¹³ "Заборона продажу сільськогосподарських угідь в Україні душить економіку", Джеймс Гомес та Катерина Чурсіна, Блумберг (1 січня 2018 року), доступна на <https://www.bloomberg.com/news/features/2018-01-02/ukraine-S-ban-on-sale-farmland-is-hoking-the-economy>.

¹⁴ Не тільки ми говоримо про ці проблеми. Занепокоєння з приводу соціальних та екологічних наслідків операцій МХП повідомляють інші: "Наша Ряба скидає в Сільницю стоку невідомого походження", Ладжин блог (19 червня 2013 р.), Доступний на <http://lad.vn.ua/blog/control/nasha-ryaba-skidaє-v-silnicyu-stoki-nevidomogo-pohodzhennya.html>; "У Черкаському районі гине риба - чиновники та місцеві жителі називають різні причини" (2 лютого 2017 р.), Доступні за адресою <http://kropyva.ck.ua/content/v-cherkaskomu-raion-gine-riba-chinovniki-ta-m-stsev-zhitel-nazivayut-r-zn-prichini%20>; "МІРОНІВСЬКА ПТАХОФАБРИКА НАЗВАЛА ІНЦИДЕНТ З ЗЛИВОМ НЕЧИСТОТ НЕПРИПУСТИМИМ" "Віско Новини" (1 березня 2017 р.), Доступний на http://vikka.ua/news/84631-mironivska-ptahofabrika-nazvala-intsident-zi-zlivom-nechistot-nepripustimim-video.htm?fb_comment_id=1163207897109968_1163561310407960#fcb872abdaa26c.

¹⁵ Веб-сайт МХП, <https://www.mhp.com.ua/ru/operations/op-vinnitskaja-ptitsefabrika-oaommkhp> (останній доступ: 9 травня 2018 р.).

¹⁶ Там же.

¹⁷ Там же.

бригада складається з 38 курників і має потужність приблизно 1 484 280 курей (бройлерів), що означає, що одночасно на ВПФ вирощується 17,8 млн курей¹⁸.

Типове компонування бригади. Кожна бригада потребує ділянку землі площею в 25-30 га. Джерело: Додаткова ОВНС для ОРІС, ст.6, рис.2.3.

Діючі курники ВПФ.

---

¹⁸ Оцінка впливу на навколишнє середовище для бригади 13, відокремлений підрозділ "Спектр" ПАТ "МХП" (лютий 2015 року), розділ 3.1. Оцінка ОВНС для бригад 7, 8, 9 та 55 відображає однакові цифри. Зверніть увагу, що на веб-сайті МХП (<https://www.mhp.com.ua/ru/operations/op-vinnitskaja-rtitsefabrika-0a0mthhp>) заявлена більша кількість курей на бригаду, а в 2016 році у Додатковій ОВНС для Корпорації закордонних приватних інвестицій (ОРІС) було зазначено значно меншу кількість курей (ст.6). Ми вважаємо, що цифри в документах з оцінки довкілля є більш точними, оскільки вони є послідовними серед бригад.

"Загальна площа проекту" 1 та 2 черги будівництва (фаз) ВПФ буде займати приблизно 27 000 га землі у Вінницькій області, що розташована між та навколо наших громад¹⁹.

Існуючі та проєктовані потужності позначені різними кольорами (див. умовні позначення). Джерело: 2016 ОРІС, Додаткова ОВНС, ст.5, рис. 2.2. Ця мапа є приблизною, так як розташування деяких об'єктів було змінено.

Діяльність ТОВ "Зернопродукт" МХП проходить на багатьох ділянках Вінницькій області. Заснований в 2004 році, Зернопродукт вирощує, виробляє та зберігає зерно, яке, у свою чергу, переробляються в комбікорми для ВПФ та інших видів тваринництва МХП²⁰. Соняшникова лузга з використовується як підстилка для курей ВПФ, а ВПФ повідомляє, що продає "органічні речовини від курей-бройлерів" Зернопродукту для використання в

¹⁹ Додаткова ОВНС для Корпорації закордонних приватних інвестицій (ОРІС) в розділі 2.4. Не зрозумілим залишається те, які потужності включені до оцінки.

²⁰ Хоча технічно вони є двома окремими юридичними особами із загальною материнською компанією, відмінність між операціями Зернопродукту та операціями ВПФ у нашій місцевості не цілком зрозуміла. Наприклад, деякі операції, такі як бригада 13, кормовий комбінат та переробка соняшнику, включені до опису ВПФ, але в інших місцях їх власником указаний Зернопродукт. Див., Наприклад Річний звіт МХП 2013 р. на стор. 20. Опис операцій у цій скарзі включає наше найкраще розуміння взаємопов'язаних операцій двох організацій.

якості добрив²¹. У 2013 році "Зернопродукт" контролював 25 867 га в районі навколо Ладижина²².

Незважаючи на величезний розмір ВПФ та "Зернопродукту", МХП не оприлюднив публічно екологічну оцінку чи інший документ, що показує соціальний та екологічний вплив і загальні ресурси, які будуть використані для місцевих операцій. Тому багато основних фактів невідомі місцевим громадам.

Додаткова оцінка впливу на навколишнє середовище та соціальний вплив 2016 року ("ОВНС") для ВПФ, що була проведена Корпорацією закордонних приватних інвестицій США (ОРИС) у зв'язку з власним процесом оцінки інвестицій, намагається оцінити використання ресурсів та інші наслідки від діяльності ВПФ, складаючи прогнози та звіти, що містяться в інших документах, що випускаються в різний час для окремих об'єктів²³. Проте розбіжності між Додатковою ОВНС ОРИС та іншими проектами документів ставлять під сумнів точність цих цифр²⁴. Жодна ОВНС по вирощуванню сільськогосподарської продукції або по застосуванню гною в якості добрив фермою Зернопродукт не була офіційно відкрита.

Додаткова ОВНС ОРИС повідомляє, що перша черга ВПФ використовує понад 3,4 мільйонів кубометрів води на рік, взята з річки Південний Буг, і виробляє понад 224 тисячі тонн гною в рік, що використовується в якості добрив для місцевих культур Зернопродукту²⁵. Порівняльний аналіз для МХП в 2015 році показав, що ВПФ виробляв 787 877 тонн CO₂-еквіваленту парникових газів²⁶. Стічні води з бойні, комбікормових, інкубаційних та вирощувальних бригад обробляються на очисних спорудах ВПФ та скидаються назад у річку²⁷.

МХП планував розпочати будівництво другої черги ВПФ в 2017 році²⁸. На другому етапі планується побудувати 10-12 додаткових бригад, кожна з яких на 38 пташників²⁹. Це також передбачає розширення всіх об'єктів ВПФ, з метою різкого збільшення обсягів

---

²¹ "Куряче гімно стало головним болем мешканців Ладижини" Вінниця.info (12 вересня 2013 р.), Доступно за адресою: <http://www.vinnitsa.info/news/kuryache-gimno-stalo-golovnim-bolem-meshkantsiv-ladizhina.html>.

²² Там же. Підтвердження цього міститься на веб-сайті МХП, в якому говориться, що Зернопродукт має земельний банк понад 90 000 га, близько 25 000 з яких зосереджені у Тульчинському, Бершадському, Гайсинському, Гориївському та Оляницькому відділеннях, що, як ми вважаємо, співвідноситься з селами та районами з однаковими назвами біля Ладижина.

²³ Див. Додаткова ОВНС ОРИС. Наскільки нам відомо, ОРИС ще не прийняла рішення про інвестування в ВПФ.

²⁴ Наприклад, додаткова ОВНС ОРИС повідомляє, що у кожній з 12 існуючих бригад є 39 050 курей, тоді як документи про екологічну оцінку для окремих бригад вказують на те, що в стандартній бригаді ВПФ розміщується близько 1,5 млн курей (близько 39 000 курей у пташнику, і 38 пташників в кожній бригаді).

²⁵ Додаткова ОВНС ОРИС на ст. 112, 139.

²⁶ Додаткова ОВНС ОРИС, Додаток С: Найкращі доступні методи в розділі 2.4.

²⁷ Додаткова ОВНС ОРИС на ст. 9-10.

²⁸ Річний звіт МХП 2016 на ст. 14.

²⁹ В Додатковій ОВНС ОРИС в розділі 2.5 зазначено, що МХП планує побудувати 10 нових бригад; на ст. 113 написано, що планується 9 нових бригад. Інші проектні документи повідомляють, що до складу ВПФ буде включено в цілому 24 бригади, коли завершиться його розбудова.

виробництва на всіх рівнях³⁰. Нарешті, фаза 2 також передбачає будівництво біогазового заводу для утилізації додаткового гною, від вдвічі більшого поголів'я курей, та для живлення операцій місцевих об'єктів МХП.

Після того ВПФ буде повністю закінчена (2 черги будівництва завершені), очікується:

- буде складатись із щонайменше 836 окремих курників, що розташовуватимуться у щонайменше 22 бригадах;
- матиме потужність для вирощування 32,6 мільйонів курей одночасно³¹;
- споживання води зросте до більш ніж до 6 мільйонів кубічних метрів на рік³²;
- буде викидати понад 1,5 мільйона тон парникових газів у рік³³;
- буде виробляти близько 6 мільйонів метрів кубічних стічних вод у рік³⁴ та більш як 411 тон посліду у рік³⁵.

с. Інвестиції МФК в МХП

МФК неодноразово надавала інвестиції агробізнесу МХП в Україні з 2003 року³⁶. Його перша позика у розмірі 30 млн. доларів США була спрямована на підвищення ефективності діяльності компанії з виробництва курятини³⁷. Після цього МФК надала ще один кредит у 60 млн. дол. та 20 млн. дол. інвестицій в акціонерний капітал у 2005 році для подальшого розширення та будівництва нових потужностей для птахівництва³⁸. У 2010 та 2013 роках МФК зробила дві перші інвестиції в операції МХП у Вінницькій

³⁰ Додаткова ОВНС ОРІС на ст. 6-11.

³¹ Розраховано на базі стандартної ємності існуючих бригад МХП.

³² Додаткова ОВНС ОРІС на ст. 139.

³³ Це приблизний розрахунок. Додаткова ОВНС ОРІС повідомляє що МХП оціночна кількість викидів парникових газів 1-ї фази будівництва у 2015р. склала 787 870 тон (Додаток С у секції 2.4), а ми розуміємо що друга фаза подвоїть потужність ВПФ. В той же час ОВНС для біогазового заводу зазначає що він зменшить загальну кількість викидів парникових газів ВПФ, проте ця заява не має достатньої аргументації в проектних документах. Відтак ми боїмося що завод може навіть збільшити загальні викиди парникових газів, у разі непередбачуваної втрати метану, або ж якщо послід буде зберігатись впродовж довгого часу під відкритим небом до того як потрапить на завод, або ж якщо перетворення на біогаз відбудеться у менш ефективний спосіб аніж компанія очікує.

³⁴ Додаткова ОВНС ОРІС зазначає, що водоочисна станція має потужність для обробки 11000 метрів кубічних відпрацьованих вод на день для 1-ї фази, працюючи 312 днів у рік, що означає що теперішня здатність обробки складає 3, 432 мільйони метрів кубічних на рік. МХП будує додаткову лінію для очистки вод для фази 2 ВПФ (ст.10 Додаткової ОВНС для ОРІС).

³⁵ Це число вираховане шляхом множення розрахункового виходу посліду від кожної бригади за рік - 18722.2 тонн помножене на 22 (очікувана остаточно кількість бригад що мають побудуватись). ОВД по бригаді 55 на ст.128.

³⁶ Не тільки МФК надає МХП підтримку у сотні мільйонів доларів. Європейський банк реконструкції та розвитку, Європейський інвестиційний банк та Атрадіус (голландське агентство страхування державної торгівлі) також підтримали МХП через фінансування та гарантії.

³⁷ Ідентифікатор проекту 21071, резюме МФК з інвестиційної інформації, доступний за адресою <https://disclosures.ifc.org/#/projectDetail/SPI/21071>.

³⁸ Ідентифікатор проекту 24011, резюме МФК з інвестиційної інформації, доступний за адресою <https://disclosures.ifc.org/#/projectDetail/SPI/24011>.

області 50 млн. доларів кожна, щоб допомогти МХП придбати додаткові сільськогосподарські землі в регіоні³⁹.

У 2015 році МФК надала ще одну позику для фінансування планів розвитку компанії у Вінницькій області⁴⁰. В Резюме екологічного та соціального огляду (ESRS) окремо зазначено, що фокусом дослідження МФК була саме ВПФ, Фаза 1 якої повністю функціонувала у 2014 році незадовго до затвердження кредиту МФК. Незважаючи на те, що на веб-сайті МФК не опубліковано ОВНС до жодної його інвестиції у МХП, Резюме інвестиційної інформації та ESRS для кредиту на 2015 рік вказують на те, що основною метою цієї інвестиції було підтримання розширення МХП на етапі 2 ВПФ⁴¹.

II. Занепокоєння громади

Як буде описано в наступних розділах, операції МХП, що відбуваються у безпосередній близькості до нас, призвели до низки реальних та негативних наслідків для нас. Рух великих вантажівок призвів до пошкодження сільських доріг і прилеглих будинків. Ми потерпаємо від постійного пилу, шуму та смороду від машин, що їдуть через наше село, а також від курників МХП та інших сільськогосподарських операцій. Ми також боїмося додаткових впливів проекту, включаючи забруднення повітря, води та ґрунту та виснаження водних ресурсів. Крім того, ми побоюємося, що плановане розширення операцій компанії може призвести до додаткової шкоди у майбутньому.

Всі ці питання накладаються на хронічні проблеми, пов'язані з консультаціями та розкриття інформації в МХП. У нас було мало можливостей для консультацій щодо операцій МХП та його планів розширення. Навіть коли консультації таки проводили, МХП не змогла надати нам базову інформацію, яка дозволить нам зрозуміти всі соціальні та екологічні наслідки її діяльності та бути впевненими, що діяльність Компанії не матиме негативного впливу на навколишнє середовище та стан здоров'я людей. На консультаціях не розглядали основні питання, що стосуються впливу на соціальний та екологічний стан, і часто відбувався тиск з боку представників компанії на підтримку планів розвитку та розширення. Нас часто інформували та запрошували на консультації щодо запланованих нових об'єктів, після того, як земля вже була здана в оренду та відкладена, і велось початкове планування будівництва, що позбавило нас можливості по-справжньому скористатись процесом консультацій по цих об'єктах. Навіть обіцянки, зроблені нам під

---

³⁹ Ідентифікатор проекту 29204, резюме МФК з інвестиційної інформації, доступний за адресою <https://disclosures.ifc.org/#/projectDetail/SPI/29204>; Ідентифікатор проекту 32632, резюме МФК з інвестиційної інформації, доступний за адресою <https://disclosures.ifc.org/#/projectDetail/SII/32632>. Інвестиції у 2010 році також включали гарантію у розмірі 11,25 мільйонів доларів.

⁴⁰ Резюме МФК з інвестиційної інформації, доступне за адресою <https://disclosures.ifc.org/#/projectDetail/SII/34041>. Резюме інвестиційної інформації описує місце розташування проекту у Вінницькій області.

⁴¹ Кредит, наданий для підтримки планів розширення МХП, у ESRS пояснюється, що "в травні 2010 року МХП розпочав будівництво Вінницького комплексу, який поступово збільшує виробництво курячого м'яса". ESRS МФК для проекту 34041. У той момент, коли позика була схвалена, Фаза 1 ВПФ тільки почала працювати, і МХП почав планувати розширення Фази 2. Яким чином видається що розширення було основним фокусом для кредиту 2015 року.

час консультаційних зустрічей стосовно заходів щодо пом'якшення наслідків, не були виконані.

Ми вважаємо, що все ще є можливість вирішення цих проблем шляхом незалежного налагодження діалогу з МХП, якщо Компанія продемонструє готовність зустрітися з нами добросовісно.

а. Проблеми з практикою консультацій МХП з громадськістю та з розкриттям інформації

Консультації

З моменту приходу МХП на нашу територію, ми зазнали неодноразових і систематичних проблем з їх підходом до громадських консультацій щодо проектів. З початку будівництва Фази 1 ВПФ жителів запрошували на наради для обговорення лише тих об'єктів, що знаходяться безпосередньо на території їх сільської ради⁴², навіть якщо об'єкти на сусідніх землях також підвищують соціальний та екологічний ризик та вплив на сусідні громади⁴³. Навіть для тих об'єктів, що були заплановані на землях наших власних сільських рад, багато місцевих жителів дізналися про консультації, коли вже було надто пізно, щоб вплинути на проект⁴⁴. Зустрічі включали презентації про компанію, але нічого не казали про потенційні ризики та наслідки, а люди, що безпосередньо зазнають впливу проекту, не отримували докладної письмової інформації, щоб зрозуміти загальні наслідки для наших громад від кожного запропонованого об'єкта, а також від місцевих операцій МХП в цілому⁴⁵.

Навіть деякі землевласники, які здавали землю в оренду МХП, повідомили, що з ними не проконсультувались, або навіть не повідомили про заплановані об'єкти МХП до їх будівництва⁴⁶. Крім того, місцевим землевласникам не дали можливості справедливо вести переговори щодо умов лізингових угод, замість цього їм дали довгострокові договори оренди з фіксованими цінами, що поставило фермерів у ситуацію "бери або іди"

---

⁴² Засідання районної ради Тростянецького району на 2010 рік є єдиним винятком, який ми можемо згадати. На цій зустрічі невелика відокремлена група представників з сіл Тростянецького району була запрошена для обговорення та затвердження містобудівних документів, які передбачали будівництво щонайменше 8 основних об'єктів МХП на землях Оленівської, Четвертинівської та Гордіївської сільських рад. На зустрічі були присутні лише 22 особи з Оляниці. Протокол засідання Тростянецької районної ради (21 вересня 2010 р.).

⁴³ Наприклад, мешканці селя Оляниця не брали участі в консультаціях щодо будівництва бригад 8 та 9 або комбикормового заводу, які знаходяться на території сусідніх сільських рад, хоча вони знаходяться в декількох кілометрах від Оляниці та ближче до деяких оляницьких будинків, ніж бригади, на консультації про які їх запросили.

⁴⁴ Інтерв'ю з колишнім сільським головою с. Оляниця, Чорнозем: Агробізнес в Україні та маргіналізація сільських громад, Наталія Коломієць, Національний екологічний центр України та Фіданка Бачева МакГрат, мережа ЦСБ Бенквоч (вересень 2015 р.), стор. 26

⁴⁵ Інтерв'ю з колишнім сільським головою с. Оляниця, Чорнозем, стор. 26

⁴⁶ Наприклад, в 2014 році один землевласник повідомив, що він дав землю в оренду МХП з розумінням, що компанія використовуватиме її для сільськогосподарської діяльності, і не знав про їхній план будівництва великої сільськогосподарської інфраструктури на землі до початку будівництва. Цей приклад був задокументований у звіті "Чорнозем", стор. 27

без можливості вести переговори. Власники земель, що прилягають до об'єктів МХП та в межах необхідної санітарно-захисної зони, також вважають, що їм слід було індивідуально консультуватися щодо впливу на їхню землю пилу та інших видів забруднення, що утворюються цими об'єктами⁴⁷.

Оскільки МХП продовжує роботу по розширенню фази 2, компанія організовує громадські слухання про свої нові об'єкти. Незважаючи на недавні спроби покращити практику розкриття документів, багато які з проблем, що тривають роками, нікуди не ділись. МХП як і раніше спирається на громадські слухання на рівні села, як єдину можливість для "консультацій" про свої об'єкти з місцевими людьми, що зазнають впливу. Місцеві жителі запрошуються на консультації лише про ті об'єкти, що заплановано на території їхньої сільської ради, при цьому не проводиться ніяких консультацій про місцеві операції Компанії в цілому. Як наслідок, у нас не було можливості довідатися про його повний вплив, а також задати питання або висловити стурбованість щодо всього Проекту. Більше того, через те, що процес консультацій було зведено до громадських слухань по окремим об'єктам, місцеві жителі ознайомлювались з кожним запланованим об'єктом після того, як було вже пізно вплинути на його розвиток. Часто дозволи видані і "попередні будівельні роботи" розпочались на території запланованого об'єкту ще до того, як МХП зпланував розвиток ВПФ (включаючи 2-у чергу будівництва) - починаючи із принаймні 2010 року, проте місцеві жителі все ще не мають уявлення про повний обсяг діяльності та впливів.

Наприклад, у липні 2016 р. у селі Василівка відбулися громадські слухання по бригаді 47, на яких були присутні 93 людини⁴⁸. Частина 2-ї фази розширення, бригада 47, за стандартом МХП складається з 38 курників, призначених для вирощування приблизно 1,5 мільйона курей одночасно. Члени громади з сусіднього села Заозерне не дізналися про громадські слухання, доки про те що вони були проведені не написали в місцевій газеті. Планований майданчик Бригади 47 знаходиться на території Заозерненської сільської ради, яка включає як села Заозерне, так і Василівка⁴⁹. Тим не менш, у Заозерному не було публічних повідомлень про громадські слухання. Оголошення розміщувалися лише в меншому селищі Василівка, на інформаційному стенді Будинку культури⁵⁰. Коли жителі Заозерного вимагали від своєї сільради, провести громадські слухання в Заозерному, їх клопотання було відхилено. Хоча петицію підписало 79 осіб, сільська рада визнала легітимними лише 40 з підписантів (менш ніж 50, передбачених місцевим статутом), знаходячи різні причини не враховувати решту⁵¹.

---

⁴⁷ Деякі мешканці села побоюються, що курячі бригади або інші об'єкти, що експлуатуються поряд з їхніми землями, можуть мати довготривалі наслідки, які можуть включати зменшення врожайності, зменшення вартості майна та / або обмеження використання земель. Питання землекористування та вартості землі можуть стати більш актуальними, оскільки Україна розглядає можливість скасування мораторію на продаж земель сільськогосподарського призначення.

⁴⁸ Лист жителів Заозерного до ЄБРР (листопад 2017 р.), Включений у додаток 4.

⁴⁹ Хоча бригада 47 розташована ближче до села Василівка, ніж до Заозерного, вона настільки близько до Заозерного, що мешканці побоюються, що вона буде безпосередньо впливати на них і хотіли б отримати можливість проконсультуватися з приводу її будівництва.

⁵⁰ Лист від Заозерненської сільської ради (10 лютого 2017 р.), Включений у додаток 4.

⁵¹ Наприклад, селяни, які володіють сільськогосподарськими землями та / або нерухомістю на території Заозерненської сільської ради, але мають офіційну державну реєстрацію на іншій території сільської ради,

Аналогічна ситуація відбулася наступного року щодо нового запланованого біогазового заводу, який також планується побудувати на землях Заозерненської сільської ради. Громадські слухання відбулися 29 червня 2017 року у Василівці, а мешканці Заозерного знову не були належним чином поінформовані. Проте на цей раз деякі жителі Заозерного задалегідь дізналися про громадські слухання. Вони зібрали 166 підписів проти будівництва біогазового заводу та представили їх на громадських слуханнях. Проте місцеві посадовці відмовились прийняти клопотання, і оголосили, що голоси лише 122 присутніх на засіданні будуть зараховані при оцінці громадської підтримки нового об'єкта. У резюме проекту ЄБРР⁵² було зазначено, що розкриття інформації та проведення громадських слухань проводились відповідно чином до "національної дозвольної процедури [... так як] розкриття інформації про проект, що відбулось в рамках вищевказаних слухань, і було розглянуто лише аспекти, пов'язані з розробкою потужностей біогазового комплексу" виключаючи елементи лінійної інфраструктури та пов'язаних загальних впливів. Екологічний та соціальний план дій (ESAP) для проекту включає зобов'язання від МХП визначити та запровадити Програму комунікацій та розкриття інформації, яка включає аспекти впровадження всіх компонентів проекту, проте неясно, яким буде результат цієї програми, з огляду на те, що будівництво біогазової установки вже на завершальному етапі будівництва.

Представники МХП заявили, що громадські слухання відкриті для всіх, хто хоче взяти участь, але зустрічі не рекламуються як відкриті для всіх, і наш досвід це підтверджує. Коли потерпілі люди з сусідніх сіл дізнавались і намагались взяти участь у громадських слуханнях іншої сільради, їм не дозволяли говорити, і розглядались членами приймаючого села як нелегітимні учасники.

Нещодавно, 26 березня 2018 р., Маньківська сільська рада провела відкрите слухання щодо будівництва бригади 55. До слухання мешканці села Клебань та Заозерне направили запити до МХП про проведення слухань у наших селах⁵³. Наші дружні НУО також направили електронний лист до МХП, в якому просили, щоб жителів Заозерного і Клебані включили в процес громадських консультацій по бригаді 55⁵⁴. МХП відповів, що вони не несуть відповідальності за слухання, а Михайлівська місцева влада сама вирішить, хто

не були прийняті як дійсні підписанти. Незважаючи на те, що ця практика відповідає місцевому законодавству, вона впливає на запобігання залученню людей, які беруть участь у консультаціях щодо діяльності проекту, які можуть вплинути на них та їх властивості. Повідомлення від Заозерне сільської ради (21 квітня 2017 р.).

⁵² Стислий опис МХП Біогаз (Проект № 49301), доступ <http://www.ebrd.com/work-with-us/projects/psd/mhpbiogas.html>.

⁵³ Лист від місцевих жителів до МХП (23 березня 2018 р.), Включений до Додатку 4. Хоча Клебань і Заозерне не знаходяться найближче до бригади 55, мешканці обох сіл побоюються, що бригада 55 матиме кумулятивний вплив, який погіршить існуюче забруднення місцевого повітря, води або ґрунту, що потенційно становить ризик для здоров'я місцевих жителів у всьому регіоні.

⁵⁴ Електронна пошта від Владлена Марцинкевич, мережа ЦСБ Бенквоч / Центр екологічних ініціатив "Екодія" Анастасії Корнюк, спеціалісту з зв'язків з громадськістю та КСВ, МХП (22 березня 2018 р.), Включена до Додатку 4.

може відвідувати та розповсюджувати інформацію про слухання⁵⁵. Проте це пояснення не узгоджується з українським законодавством, згідно з яким публічне обговорення планованих заходів може відбуватися через одне або декілька слухань, де кількість громадських слухань, визначається промоутером проекту, відповідно до масштабу очікуваного впливу⁵⁶.

Після цієї переписки, члени громади від Заозерного та Клебані спробували взяти участь у відкритому слуханні в Маньківці. Ці селяни отримали дозвіл на вхід у приміщення для засідань, але коли один з них почав ставити питання та занепокоєння новим об'єктом, їх вигнали інші учасники⁵⁷. Ще один запрошений відвідувач громади був звинувачений у підкупі. Такі конфлікти між громадами притаманні практиці МХП, коли консультації проводяться лише для об'єкту, що знаходиться на землях сільської ради, коли на них присутні представники МХП, які не втручаються в проведення наради. Це призвело до широкого розуміння місцевими селянами того, що тільки жителі цієї сільської ради можуть відвідувати громадські слухання, що фактично перешкоджає залученню потерпілих від інших селян.

Процедура консультацій, пов'язаних із недостатнім залученням, ускладнюється іншими питаннями. Громадські слухання не дали реальної можливості місцевому населенню почути та зрозуміти негативні ризики та наслідки об'єктів МХП до того як рішення були прийняті. Документи, що виставлялись на голосування, - включаючи екологічну оцінку та детальний план території, - не поширювались перед початком зустрічі, що не давало людям з ними ознайомитись. Слухання часто модеруються так, щоб не дати обговорити негативні наслідки.

В якості прикладу можна навести процес консультацій для бригади 43, що складається з 38 курників, яка буде побудована на землі Оляницької сільської ради, як приклад фази 2 ВПФ. У вересні 2016 року Оляницька сільська рада провела відкрите слухання щодо запланованого будівництва Бригади 43 МХП. У протоколі з слухання зазначалося, що обговорювані питання - це детальний план території та «попередню ОВНС»⁵⁸ для бригади 43, але жоден з цих документів не був публічно розповсюджений до або під час слухань, а інформаційні запити до МХП та Тростянецького районної адміністрації не дали жодних результатів⁵⁹. Ми досі не бачили жодного документа. Короткий опис нового

---

⁵⁵ Електронний лист від Анастасії Корнюк, спеціаліста зі зв'язків із громадськістю та КСВ, МХП, до Владлени Марцинкевич, мережа ЦСЄ Бенквоч / Центр екологічних ініціатив "Екодія" (23 березня 2018 р.), Включений в Додаток 4.

⁵⁶ Постанова Кабінету Міністрів України, № 989 від (13 грудня 2017 р.).

⁵⁷ Відео запис публічного слухання м.Макіївка, 26 березня 2018, доступ <https://www.youtube.com/watch?v=wYnXfUxcxk>.

⁵⁸ Ukrainian law does not include any reference to a "Preliminary EIA," but MHP has explained it as a short version of an EIA, developed before complete information is available about a new facility. Letter from MHP to Chyhyryn community members (9 Mar. 2017). It is not clear when a full ESIA will be completed or whether it will be disclosed to local people.

⁵⁹ Див., Наприклад, письмові запити про інформацію, надіслані 15 лютого 2017 року, включені до Додатку 4

об'єкта було опубліковано в місцевій газеті перед початком зустрічі, але опис впливу є надто коротким, щоб містити змістовну інформацію⁶⁰.

Під час громадських слухань негативні наслідки бригади 43 не обговорювалися⁶¹. Натомість обговорення було зосереджено на перевагах бригади 43 та в обіцянках МХП побудувати водогін для села Оляниця, в обмін на підтримку громадськості на будівництво бригад 43 та 44 на території Оляницької сільської ради. Тільки 20 хвилин було виділено на питання про бригаду 43 і ще 20 хвилин для публічних коментарів⁶². Оскільки на слуханнях були присутні 324 особи, часу було недостатньо, щоб почути і відповісти на всі питання, і ми побоюємося, що організатори зустрічі, можливо, уникали виступів деяких учасників, у яких були запитання та коментарі щодо ризиків та негативних впливів об'єкта. На думку деяких членів громади, слухання було проведено таким чином, щоб не дати певним людям виступити⁶³.

Група з близько 225 мешканців села підписала лист, висловлюючи свою опозицію до запланованої бригади 43, яку вони представили на відкритому слуханні. Незважаючи на цей лист та додаткові зауваження, підняті на засіданні, компанія відмовилася обговорювати усі питання, серед яких була документально підтверджена шкода від вантажівок МХП для місцевих доріг (обговорювані нижче), з невеликим поясненням, назвавши їх "необґрунтованими"⁶⁴. Така відмова відповідати на законні питання членів громади не дає громадським слуханням бути реальним місцем для обговорення чи збору інформації. Тим не менш, така практика є типовою: коротка публікація в газеті часто є єдиною письмовою інформацією про нові об'єкти МХП перед громадськими слуханнями⁶⁵, а інформація про негативні ризики та вплив на слуханнях часто відсутня або є оманливою⁶⁶. У протоколі громадських слухань по Бригаді 43 повідомляється, що "обґрунтовані коментарі відсутні", голова сільської ради заявив, що детальний план території та попередній ОВНС для бригади 43 схвалено⁶⁷.

На багатьох громадських слуханнях панує атмосфера залякування, що не дає учасникам висловити своє занепокоєння або голосувати проти об'єктів МХП, а також примушує деяких людей, що можуть зазнати впливу від проекту, від участі у слуханнях взагалі. Процес відкритого "голосування" на громадських слуханнях, проведених за допомогою публічного показу рук, а не за таємним голосуванням або іншим способом, змусив деяких членів громади - особливо працівників МХП та членів їхніх сімей - публічно

---

⁶⁰ Наприклад, щодо впливу на повітря та ґрунт, газета просто говорить, що вони не будуть перевищувати стандарти, без будь-яких деталей. ЗАЯВА ПРО НАМІРИ, Тростянецькі ВІСТІ (19 серпня 2016 р.).

⁶¹ Інтерв'ю Екодії з двома членами громади села Оляниця, 4 листопада 2017 року.

⁶² Протокол громадських слухань по бригаді 43 (21 вересня 2016 р.), С. 3, включені в додаток 8.

⁶³ Інтерв'ю Екодії з двома членами громади села Оляниця, 4 листопада 2017 року.

⁶⁴ Протокол громадських слухань по бригаді 43 (21 вересня 2016 р.), включені в додаток 8.

⁶⁵ Наприклад, так само було з бригадою 47. Див. Повідомлення про початок процедури розгляду, бригада 47, Тульчинський край (1 липня 2016 р.).

⁶⁶ Наприклад, під час засідання Тростянецької районної ради 2010 року по обговоренню та затвердженню містобудівних документів, які передбачали будівництво щонайменше 8 основних об'єктів МХП на землях Оляницької, Четвертинівської та Гордіївської сільських рад, представник Компанії запевнив учасників, що фермерські господарства не матимуть негативного впливу на людей та навколишнє середовище. Протокол засідання Тростянецької районної ради (21 вересня 2010 р.), Включений у додаток 8.

⁶⁷ Протокол громадських слухань по бригаді 43 (21 вересня 2016 р.), стор. 17-18., включ. у додаток 8.

продемонструвати підтримку планів МХП. Відповідно до законодавства України, немає необхідності проводити голосування на громадських слуханнях, які призначені як можливість збирати інформацію про громадську думку про проект⁶⁸. Однак ми вважаємо, що МХП та місцеві державні службовці, які їх підтримують, використовують ці голоси як спосіб впливу на громадську думку про нові об'єкти. Ми вважаємо, що голосування може бути корисним способом показати ставлення громадськості до запланованого нового об'єкта, але тільки якщо голосування буде зроблено належним чином, з належним захистом, щоб захистити членів громади від почуття тиску або певного залякування. Ми вважаємо, що таємний процес голосування виборців буде одним із способів захисту від такого потенційного тиску чи залякування. Ми запропонували це для минулих громадських слухань щодо об'єктів МХП, наприклад громадських слухань по бригаді №43, але ці запити не були розглянуті.

Деякі члени громади, родичі яких працюють на МХП, просто не відвідують громадські слухання, тому що вони бояться, що якщо вони візьмуть участь і виступлять проти планів будівництва МХП, то вони або члени їх родини можуть помститись⁶⁹. Ми боїмося, що МХП примушує співробітників брати участь у громадських заходах, щоб підтримати заплановані нові проекти МХП. Принаймні два працівника повідомили про такий тиск⁷⁰.

«Мене, як їх працівника, примушували брати участь навіть у інших селах, і захищати гідність компанії. Спочатку вони всіх збирають, ... обіцяють дати вихідний і 500 гривень, якщо ви «правильно» візьмете участь. Якщо ви не хочете, вам натякають, що можуть звільнити. Нам завжди казали, що на зустрічі буде людина, яка буде спостерігати за тим, як ви голосуєте»⁷¹.

Щоб продемонструвати приклад іншої тактики залякування громадськості ми можемо знову подивитися на процес неналежних консультацій по бригаді 47, зазначений вище, та відповідь на це членів громади Заозерного. Коли мешканці Заозерного дізналися, що вже проведені громадські слухання по бригаді 47, майже 350 жителів села підписали петицію проти схвалення планованого будівництва - набагато більше, ніж 93 селян, які були присутні під час початкових громадських слухань⁷². Петиція була представлена на зустрічі з Директором МХП 27 січня 2017 року. На зустрічі члени громади пояснили, що відкриті слухання по бригаді 47 липня 2016 року не були адекватними, оскільки не включали село Заозерне і просили Компанію, припинити будівництво бригади 47, поки не буде визначено, чи було громадське слухання законним і таким, що відповідає українському законодавству⁷³. Директор повністю відхилив цей запит, а в наступному листі після

---

⁶⁸ Закон України Про екологічну експертизу, Бюлетень Верховної Ради, 1995, №. 8, стор. 54, стаття 11, доступ <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/45/95-%D0%B2%D1%80>.

⁶⁹ Інтерв'ю з представниками громади Оляниці, 4 листопада 2017 року

⁷⁰ Інтерв'ю Екодії з поточним або колишнім працівником МХП, 4 листопада 2017 року; Інтерв'ю з поточними та колишніми працівниками МХП, квітень 2018 року

⁷¹ Інтерв'ю Екодії з поточним або колишнім працівником МХП, 4 листопада 2017 року

⁷² Петиція "Жителі Заозерненської селищної ради, які виступили проти будівництва бригади для вирощування курчат № 47 у село Василівка" (без заявки), включена до Додатку 4.

⁷³ Це повідомлення також було записано в листі, поданому до МХП в день засідання. Лист від членів громади до Директора Вінницької птахофабрики (27 січня 2017 р.), Включений у Додаток 4.

засідання звинуватив членів громади в незаконному порушенні права компанії на ведення бізнесу⁷⁴.

У наступні тижні особи, які підписали петицію, піддавалися залякуванню та тиску, щоб змінити свою думку щодо нового об'єкта та відкликати свої підписи. Приблизно вісім осіб з майже 350 підписантів у підсумку подали заяви про "відкликання підписів"⁷⁵.

У травні 2017 року активісти села Заозерного подали позов до Вінницького адміністративного суду, вимагаючи скасування постанови Тульчинської районної адміністрації щодо розробки документації та дозволів на будівництво бригади 47. В позові містилось те, що громадські слухання по бригаді 47 не відповідають вимогам українського законодавства, і МХП також є став стороною у цій справі⁷⁶. Подача судового позову показує, наскільки люди в селі роздратовані практикою МХП провести обмежені консультаційні зустрічі, що не дозволяють отримати справжнє розуміння впливу проекту, а також вплинути на нього.

Ці проблеми є характерними для нелегітимних консультацій, які ми спостерігали після того, як МХП вперше прибув до регіону.

Розкриття інформації

Компанія стверджує, що документи щодо оцінки навколишнього середовища доступні за запитом⁷⁷, але МХП часто не надавав документи у відповідь на запити, найперші з яких датовані 2012 роком⁷⁸. Спроби місцевих жителів, отримати ОВНС по бригаді 43 в 2016 році є таким прикладом⁷⁹. До 2016 р. місцева громадська організація, запросила кілька технічних та екологічних документів від Компанії, включаючи інформацію про систему поводження з гноєм, але інформації так і не отримала⁸⁰. На сьогоднішній день ми не отримали повної екологічної оцінки для бійни, інкубатору, установок очищення стічних вод або сховища для зберігання гною. Ці об'єкти були побудовані кілька років тому, як частина фази 1 ВПФ, але ми розуміємо, що принаймні деякі з них будуть розширені для розміщення Фази 2⁸¹. Ми не були поінформовані про жоден план подання документів з екологічної оцінки планів по розширенню виробництва.

---

⁷⁴ Лист від Директора Вінницької птахофабрики на адресу члена місцевої громади (14 лютого 2017 р.), включений у додаток 4.

⁷⁵ Ці листи датовані між 14 квітня 2017 року та 20 квітня 2017 року. Включено в Додаток 4.

⁷⁶ Національний екологічний центр України (НЕЦУ) "Прокуратура почала досудове розслідування щодо підробки рішення громадських слухань по будівництву курника МХП" (17 May 2017), <http://necu.org.ua/prokuratura-pochala-dosudove-rozsliduvannya-schodo-pidrobky-rishennya-hromsluhan-mhp/> and Вінницьким Окружним Адміністративним Суд "УВАГА! ПОВІДОМЛЕННЯ ЩОДО РОЗГЛЯДУ СПРАВИ!" (26 Jul. 2017), http://voas.gov.ua/news/podiy/uvaga_pov_domlennya_shchodo_rozglyadu_spravi/.

⁷⁷ Чорнозем, стор. 27.

⁷⁸ Пояснення труднощів із доступом до документів про екологічну оцінку лист НЕЦУ до ЄБРР (25 жовтня 2013 р.), Додаток 4.

⁷⁹ Представник громади Оляниці направив письмові інформаційні запити до МХП та адміністрації району Тростянець. Лист від 15 лютого 2017 р. Додаток 4.

⁸⁰ Чорнозем, стор. 27.

⁸¹ Додаткова ОВНС ОРИС, розділ 24

Представники компанії час від часу відмовляються надавати будь-який документ, який прямо не підлягає розголошенню відповідно до законодавства України⁸², або радять запитувачам просити ці документи від органів місцевого самоврядування. Цей підхід напружує зв'язок між місцевими громадами та Компанією, і є додатковим бар'єром для людей, які можуть зазнати впливу через Проект, отримати доступ до основної інформації по ньому.

У тих випадках, коли компанія розкриває інформацію, вона, як правило, надає екологічні оцінки, які охоплюють лише окремі об'єкти в межах ферми, або виписки з екологічних оцінок на 1-2 сторінки. Вони не містять достатньо деталей для вирішення наших запитань щодо впливу проекту. Наприклад, "Заява про екологічний вплив" по інкубатору, який ми отримали, становить менше двох сторінок, і вказує просто, що екологічні ризики незначні, оскільки МХП вжив комплексних заходів для захисту навколишнього середовища⁸³. В ній не вказано, яких заходів було вжито. Подібним чином, в Заяві про екологічний вплив по дренажній системі бригади 6, яку побудували, щоб зменшити рівень ґрунтових вод і запобігти затопленню курників, сказано, якщо дренажна система працює в шатному режимі, "вплив на навколишнє середовище відсутній"⁸⁴. Ці заяви не містять достатньо деталей для вирішення наших запитань і сумнівів щодо Проекту.

Навіть коли ми отримали більш повні оцінки впливу, вони не надали повної інформації про ризики та наслідки. Ми отримали майже ідентичні оцінки для бригад 7, 8 та 9, що виглядає як набір типових фраз, при цьому аналіз того, як діяльність буде впливати на кожну конкретну територію, майже не виконано⁸⁵. Ризики, пов'язані з збільшенням вантажних перевезень, зберігання та поводження з гноєм, не були виявлені та оцінені в жодному з документів, які ми бачили. Як описано в наступних розділах, оцінки забруднення атмосфери не містять достатньо деталей, щоб визначити, чи вплив забруднення матиме довгостроковий вплив на наше здоров'я.

Після інтенсивного спілкування з цього питання з МХП та його міжнародними кредиторами ми нещодавно помітили деякі покращення у доступі до інформації. Зусилля членів громади по доступу до документів по бригаді 47, є важливим прикладом цього прогресу. Як вже було сказано вище, члени громади Заозерного відвідали зустріч з офіційним представником МХП 27 січня 2017 року та подали йому листа із проханням надати інформацію, а тому числі екологічну оцінку, по бригаді 47. Після зустрічі вони отримали лист, в якому їх запит відхилено з поясненням що «відповідно до статті 19 Конституції України, правовий порядок в Україні базується на принципах, згідно з якими ніхто не може бути змушений робити те, що не передбачено законодавством. Вінницька птахофабрика діє в рамках українського законодавства»⁸⁶. Проте після втручання керівника відділу зв'язків з громадськістю та корпоративної соціальної відповідальності

---

⁸² Див., Наприклад, лист від Директора Вінницької птахофабрики до потерпілого члена громади (23 травня 2017 року), де він відмовляється надати копію дозволу на будівництво для бригади 47 та пояснює, що за його розумінням, український закон про доступ до інформації, не вимагає розкриття цього документу. Включено до Додатку 4.

⁸³ Див. Витяг зі звіту про вплив на навколишнє середовище для інкубатора, Додаток 7.

⁸⁴ Див. Витяг зі звіту про вплив на навколишнє середовище для системи дренажу бригади 6, Додаток 7.

⁸⁵ Ці документи включені до Додатку 7.

⁸⁶ Лист від Директора Вінницької птахофабрики на адресу члена місцевої громади (14 лютого 2017 р.), включений у додаток 4.

МХП, копії попередньої ОВНС та детального плану територій для бригади 47 були надані в квітні 2017 року. На жаль, той директор з питань зв'язків з громадськістю та корпоративної соціальної відповідальності більше не працює в МХП, і тому незрозуміло, чи буде продовжуватися недавній прогрес у практиці розкриття інформації МХП.

Процес розкриття інформації державними органами також покращився протягом минулого року. У 2017 р. детальний план території для біогазового заводу був розміщений на веб-сайті адміністрації Тульчина та відправлений за запитом. Також в 2017 році члени громади нарешті отримали доступ до попередньої ОВНС та детального плану території для бригади 47, а через багато місяців після закінчення громадських слухань по цих документах, вони були розміщені на веб-сайті Адміністрації Тульчина. Новий український закон про ОВД, який набрав чинності в грудні 2017 року, ще покращив доступ громадськості до документів, оскільки ОВД тепер публікуються на веб-сайті Міністерства охорони навколишнього середовища⁸⁷. Це корисно для деяких членів спільноти, які тепер можуть отримати доступ до таких документів за допомогою дружніх НУО, але не всі зацікавлені мають доступ до Інтернету, або знають, що їх можна переглянути на сайті Міністерства. Така нова політика про розкриття інформації в Інтернеті не повинна звільняти МХП від відповідальності за забезпечення доступу місцевих громад до інформації про проект.

Удосконалення практики розкриття інформації компанією МХП та урядом не є достатнім - документи з екологічної оцінки все ще не оприлюднені Компанією, в тому числі попередня ОВНС для бригади 47, в той же час в довших та детальніших ніж до цього документах про екологічну оцінку, які нам надали, бракує багато необхідної інформації. Там указано, що об'єкт буде здійснювати викиди в повітря і зазначено перелік видів забруднюючих речовин, але немає оцінок кількості цих забруднювачів⁸⁸. Цей документ не передбачає базової оцінки та оцінки кумулятивних впливів бригади 47 та навколишніх запланованих або існуючих об'єктів, і заперечує, що об'єкт може завдати будь-якого соціального впливу⁸⁹. Це не відповідає нашому досвіду про наслідки від існуючих бригад. Як описано в наступних розділах, існуючі бригади спричинили численні соціальні наслідки, пов'язані з діяльністю Проекту, включаючи неприємні запахи та розбиті вантажівками місцеві дороги.

Навіть ОВНС для бригади 55, яка є найдовшим і найдосконалішим документом про екологічну оцінку, розкритою для будь-якої бригади МХП, не включає оцінку кумулятивних впливів, а її оцінка базової якості повітря не є докладною, щоб надати змістовну інформацію про наслідки для здоров'я від пилу, пов'язаного з проектом⁹⁰.

Мабуть, найголовніше, що МХП так досі і має розробити це комплексну оцінку екологічного і соціального впливу, в якій було б проведено цілісну оцінку діяльності Проекту та її наслідків. Члени спільноти та представники місцевих НУО вимагають

---

⁸⁷ Новий Закон про ОВД застосовується лише для нових потужностей, тому бригада 55 ОВНС та процес консультацій були нашим першим досвідом роботи з новим законом.

⁸⁸ Попередня ОВНС, бригада 47, розділ 5.1. Атмосферне повітря, включений в Додаток 7.

⁸⁹ Попередня ОВНС, бригада 47, Розділ 7, Оцінка впливу запланованих потужностей на соціальне середовище.

⁹⁰ Оцінка екологічного та соціального впливу бригади 55 (2018 р.).

проведення всебічної екологічної експертизи для ВПФ, оскільки її було побудовано першою, але безуспішно⁹¹. Ми розуміємо, що МХП не провів жодної комплексної оцінки впливу на навколишнє середовище своїх операцій ВПФ. Робота його підприємства "Зернопродукт" в значній мірі не відповідає вимогам екологічної оцінки, що ускладнює отримання інформації про потенційні ризики чи наслідки від його сільськогосподарських операцій, а саме зберігання та внесення пестицидів та тисяч тон гною на місцевих полях в якості добрив.

Без комплексної оцінки всіх місцевих операцій, членам громади залишається тільки здогадуватись про розмір та вплив проекту. Точна кількість курячих бригад, які в кінцевому підсумку будуть включені в ВПФ, нам невідома. МХП будує бригади, використовуючи, мабуть, випадкову модель нумерації, що ускладнює для місцевих людей розуміння того, скільки бригад було побудовано і скільки ще в розвитку. Наприклад, ми розуміємо, що будівництво етапу 2 наразі передбачає будівництво (як мінімум) бригад 13, 22, 23, 42, 43, 44, 47, 49 та 55. Біогазовий завод, який фінансується ЄБРР, є прикладом так званої роздробленої оцінки впливу навіть для окремих об'єктів ВПФ що будуються «з нуля». Проект був схвалений для будівництва у грудні 2017 року на підставі попереднього ОВНС, який включав лише біогазовий завод, але не лінійну інфраструктуру, таку як дороги та трубопровід біогазу. Резюме проекту ЄБРР виправдовує це тим, що "згідно з національними регуляторними вимогами, компоненти лінійної інфраструктури не вимагають оцінки впливу на навколишнє середовище або дозволу на природоохоронне середовище, і вони підлягають лише дозволу на будівництво"⁹². Крім того, фінансування ЄБРР покриває також когенераційну установку в іншому місці ВПФ, однак, на момент схвалення проекту цей об'єкт взагалі не мав ОВНС.

На прикладі проекту по біогазовому заводу видно, що навіть коли ми вважаємо, що ми розуміємо розмір і вплив об'єкта, їх іноді змінюють після громадських слухань. Наприклад, Попередня ОВНС біогазового заводу зазначала його потужність у 10 МВт⁹³. Нещодавно ми дізналися, що МХП зараз розглядає можливість подвоїти його потужність до 24 МВт⁹⁴. Ми не знаємо, чи будуть проведені громадські слухання щодо цього оновленого плану. Незважаючи на це, МХП вже розпочав будівництво біогазового заводу, ЄБРР схвалив позику на об'єкт із потужністю в 10 МВт і ми скептично ставимося до того, що нові громадські обговорення дадуть можливість висловити стурбованість і внести зміни в проект.

Спроби вирішення цих питань на сьогоднішній день

Уже в 2011 році місцеві жителі висловили занепокоєння щодо неадекватних консультацій та відсутності інформації про негативні наслідки проекту. Після численних листів і

---

⁹¹ Див., Наприклад, Лист від Громадської ради Ладижина, НЕЦУ, Громадського центру екологічного контролю та Голосу природи до ЄБРР (21 жовтня 2013 р.), Включений у додаток 4.

⁹² Короткий опис проекту МХП Біогаз (Проект № 49301), доступний за адресою <http://www.ebrd.com/work-with-us/projects/psd/mhpbiogas.html>.

⁹³ Попередня оцінка впливу на навколишнє середовище біогазового заводу, розділ. 4 Огляд проекту, стор. 68

⁹⁴ Додаток 2 до ОВНС біогазового заводу, доступний за адресою <http://eia.menr.gov.ua/uploads/documents/521/reports/2f17300608809f80aec56da3b8950b80.pdf>.

звернень до МФК та інших багатосторонніх фінансових установ⁹⁵, а також за рекомендацією ЄБРР та МФК, МХП найняв у 2016 та 2017 рр. двох консультантів для залучення зацікавлених сторін. Хоча це було прийнятним рішенням, природа та роль консультантів була незрозумілою для нас протягом їх роботи⁹⁶. Хоча ми сподівалися, що наймання таких консультантів призведе до значного збільшення можливостей для залучення МХП до обговорення наших проблем, це не було так. Ми не помітили значних змін у процесі громадських консультацій, описаних вище.

Наскільки нам відомо, консультанти з залучення громадськості провели лише дві зустрічі з окремими членами громад у нашій місцевості влітку та восени 2017 року. Члени громади з наших сіл були запрошені на одну з цих зустрічей, у листопаді 2017 року. Обговорювання включало важливі теми, в тому числі вплив на навколишнє середовище, необхідність покращених консультацій з усіма зацікавленими людьми та більшого розкриття інформації про негативні впливи проекту⁹⁷. На жаль, з моменту цієї зустрічі нам не дали можливості стежити за обговорюваними питаннями, і ми не помітили змін у роботі МХП по розглянутих питаннях. На нашу думку, одноразовий характер зустрічі та відсутність інформації щодо подальших дій, перетворюють цю зустріч на таку, що не має реального впливу. Крім того, ми віримо, що зустрічі з Компанією будуть більш продуктивними за наявності незалежного стороннього посередника та, бажано, тренуваного фасилітатора. Найняті же раніше компанією консультанти, не були в змозі виконати цю роль.

Ми дізналися, що контракти принаймні одного із консультантів вже закінчилися. Зовсім недавно ми також дізналися, що також директор компанії з питань зв'язків із громадськістю та корпоративної соціальної відповідальності МХП, що також брав участь у зустрічі у листопаді 2017 року і, як видається, мав би відігравати позитивну роль у покращенні розкриття інформації, залишив свою посаду. Це принесло нам ще більше невизначеності щодо того, як буде відбуватись залучення громадськості Компанією.

У 2017 році МХП випустив новий План залучення зацікавлених сторін (ПЗЗС), який визначає процеси консультування та спілкування з місцевими людьми та іншими зацікавленими сторонами⁹⁸. Новий план містить корисні формулювання, але більша його частина викладена в таких загальних термінах, що важко точно зрозуміти, які зобов'язання бере на себе МХП, і які будуть наслідки, якщо компанія цих зобов'язань не дотримається. Крім того, оскільки план був випущений в 2017 році, ми не помітили змін у основних проблемах з консультаціями, описаних вище, що примушує нас думати, що

---

⁹⁵ Серед інших багатосторонніх кредиторів МХП - Європейський банк реконструкції та розвитку та Європейський інвестиційний банк. МХП також отримала численні фінансові гарантії від нідерландського агентства страхування торгових кредитів Atradius DSB.

⁹⁶ На запитання представників неурядових організацій про роль консультантів, МХП зазначив, що характер їх ролі є внутрішньою справою, а не публічною інформацією. Зустріч, 7 квітня 2017 року.

⁹⁷ Протокол зустрічі представниці МХП, найманою консультанткою, Владиславою Каневською, з членами місцевої громади та представниками місцевих неурядових організацій (16 листопада 2017 р.) Включені до Додатку 4.

⁹⁸ План залучення зацікавлених сторін МХП, Київ (2017 р.) Доступний за адресою <https://www.mhp.com.ua/ru/responsibility/communication/stakeholder-engagement-plan>.

новий ПЗЗС не буде мати значного впливу на практику МХП з консультацій та спілкуванням з місцевими громадами.

Крім того, ВПФ має свій власний ПЗЗС (План залучення зацікавлених сторін), і незрозуміло, як чи яким чином новий загальний ПЗЗС для МХП повпливає на такий же план для конкретних місцевостей. ПЗЗС ВПФ є неадекватним за кількома параметрами. Єдиним регулярним способом проведення консультацій з місцевими громадами та отримання ними відгуків є проведення публічних засідань, що мають проводитись 4 рази на рік, але не існує мінімальних стандартів чи керівних принципів для того, як мають оголошувати про такі зустрічі. Фактично, документ не містить жодних вимог щодо подання інформації місцевим громадам, крім нечіткої заяви, що "підприємство регулярно звітує про свою діяльність ... різним зацікавленим сторонам"⁹⁹. У документі також зазначено, що щорічні звіти про охорону здоров'я, безпеку праці та охорону навколишнього середовища надається лише "внутрішнім зацікавленим сторонам"¹⁰⁰. Він не описує, як місцеві громади можуть отримати доступ до цієї інформації.

в. Вплив руху вантажівок на дороги в селі

З моменту початку роботи МХП в регіоні, і особливо з 2010 року, коли почалося будівництво фази 1 ВПФ, рух великих вантажівок на місцевих сільських дорогах різко збільшився, що призвело до проблем громадської безпеки та фізичного пошкодження дороги та навколишніх будівель. Особливо серйозним прикладом є використання МХП головної дороги через Оляницю, хоча інші села також зазнали впливу від машин МХП.

Більшість місцевих сільських доріг, включаючи головну дорогу через Оляницю, є дорогами регіонального значення, проте стали основними транспортними коридорами для забезпечення діяльності МХП у цьому районі. Зараз МХП сильно покладається на цей маршрут для транспортування курей, м'яса, гною, кормів та інших вантажів між своїми об'єктами. Ця дорога на сьогодні є найкоротшим маршрутом між сховищем гною МХП та сімома існуючими бригадами, з одного боку, та інкубатором, бойнею, комбікормовими заводами, очисними спорудами та ще п'ятьма бригадами з іншого боку. В результаті з 2010 року люди в Оляниці зазнали значних негативних впливів, спричинених великим трафіком від великих промислових транспортних засобів Компанії.

---

⁹⁹ План взаємодії з зацікавленими сторонам (sic.) на 2016 рік, ТОВ "Вінницька птахофабрика" Відділ переробки", стор. 13, що міститься в Додатку 10.

¹⁰⁰ План взаємодії з зацікавленими сторонам (sic.) на 2016 рік, ТОВ "Вінницька птахофабрика" Відділ переробки", стор. 12, що міститься в Додатку 10.

Великі вантажні машини використовуючи сільські дороги створюють ризики для безпеки пішоходів та завдання шкоди об'єктам нерухомості.

Цей вплив був особливо інтенсивним під час будівництва, коли вантажівки регулярно їздили по головній дорозі. Проте навіть після завершення будівництва Фази 1 важкі транспортні засоби продовжували їздити головною дорогою Оляниці. У листопаді 2017 року ми встановили відеокамеру для зйомки головної дороги Оляниці протягом семи днів. Зйомка зафіксувала в середньому 400 важких транспортних засобів, пов'язаних з МХП, на дорозі на день, що становить приблизно 70% руху вантажівок протягом зареєстрованого періоду¹⁰¹.

Розмір та вага цих промислових транспортних засобів призвели до пошкодження дороги та навколишніх об'єктів, які не були розраховані на вібрацію та вагу від такого потоку вантажівок. Багато будинків біля головної дороги тепер мають помітні тріщини у стінах та дахах, цих тріщин не було до початку будівництва ВПФ МХП. Ці тріщини можна побачити в будинках, по обидві сторони дороги, незалежно від року будівництва будинку. Окрім вібрації, важкі транспортні засоби, пов'язані з МХП, спричиняють шум, пил, а також сморід від вантажів автомобілів, що спричиняє постійні незручності для місцевих жителів. Ситуація погіршується через швидкість руху машин та відсутність ефективних заходів контролю швидкості та безпеки дорожнього руху, що викликає занепокоєння щодо безпеки для місцевих жителів.

---

¹⁰¹ Докладніше про висновки цього дослідження див. у Додатку 5.

Почали утворюватись тріщини за останні роки в будинках сільчан що знаходяться вздовж дороги, тріщини виникли як ззовні так і всередині на стінах та стелі.

Вплив від інтенсивного використання дороги компанією МХП був передбачуваним. Насправді, МХП визнав це на зустрічах з членами громади Оляниці в 2010 році¹⁰². Місцеві жителі не один раз вимагали негайного будівництва об'їзної дороги та інших заходів, спрямованих на подолання наслідків дорожнього руху до 2012 року або раніше¹⁰³. У одному з таких листів члени громади Оляниці знову висловили занепокоєння щодо впливу дороги та подали ряд вимог до МХП щодо вирішення цього питання, включаючи будівництво об'їзної дороги, капітальний ремонт доріг, будівництво тротуарів, обмеження швидкості та договір не будувати нові бригади в Оляниці до тих пір, поки ці заходи не будуть виконані¹⁰⁴. Компанія та місцеві посадові особи погодились на всі вимоги¹⁰⁵, але на сьогоднішній день ми не бачили реального прогресу.

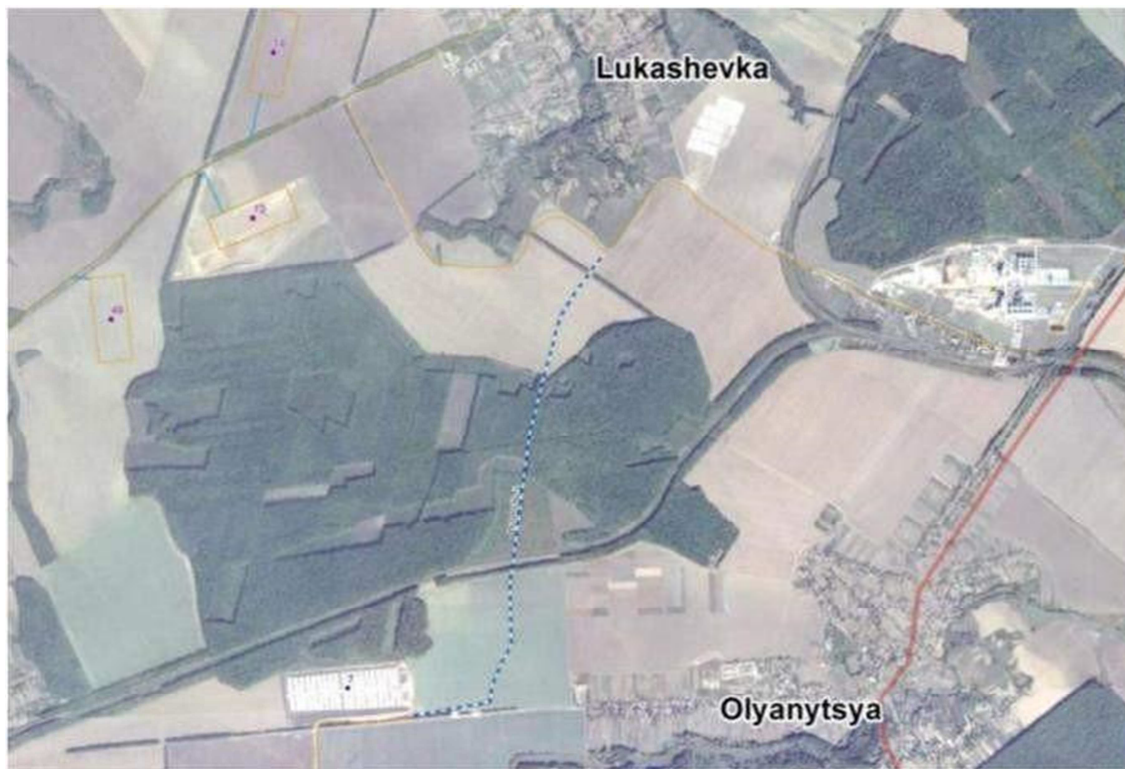
¹⁰² 25 березня 2010 року газета ЛТ Експрес опублікувала статтю про громадські слухання в Оляниці і описує обіцянки МХП "розробити пропозицію щодо будівництва та реконструкції дороги в регіоні загальною довжиною 120 км для загального користування" (Стаття додана як Додаток 6).

¹⁰³ Див., Наприклад, лист від Комітету з збереження Оляниці до Тростянецької адміністрації та сільської ради (21 вересня 2012 р.), включеного до додатку 4.

¹⁰⁴ Цей лист обговорюється в протоколі громадських слухань в Оляницькій сільській раді, 6 грудня 2015 р., Включеного до Додатку 8.

¹⁰⁵ Теж саме

На початку 2015 року, коли МХП обговорювали з ЄІБ (Європейський інвестиційний банк) кредит на розширення ВПФ¹⁰⁶, компанія розробила проект плану об'їзної дороги, але тоді прогрес зупинився¹⁰⁷. Будівництво відкладалось не один раз з різних причин, незважаючи на постійні обіцянки, що воно буде завершено найближчим часом¹⁰⁸. Тим часом будівництво Фази 2 ВПФ продовжується згідно графіку. Ми розглядаємо це як факт того, що для МХП прибуткові операції цінніші, ніж інтереси та добробут місцевих громад.

Планована Оляницька об'їздна дорога позначена блакитною пунктирною лінією.
Джерело: додаткова ОВНС для ОРІС, рис. 2.2.

Відповідно до Додаткової ОВНС, оприлюдненою ОРІС, будівництво давно обіцяної об'їзної дороги для "розвантаження дорожнього руху в селах, на які впливає діяльність МХП", тепер стане частиною другої черги будівництва ВПФ (Вінницька птахофабрика)¹⁰⁹. Додаткова ОВНС не включає жодної згадки про довгу історію запитів та вимог щодо об'їзної дороги та роз'яснень щодо затримки з її будівництвом, а також не

¹⁰⁶ Інформація про проект ЄІБ щодо проекту комбикормових заводів:
<http://www.eib.org/projects/pipelines/pipeline/20120184>

¹⁰⁷ Протокол громадських слухань села Оляниця (6 грудня 2015 року), включений у додаток 8.

¹⁰⁸ У березні 2017 року в листі МХП зазначено: «дорога буде завершена найближчим часом». Див листа у відповідь на висновки Комісії (31 березня 2017 року). На зустрічі, де обговорювалися наміри МХП щодо будівництва бригад 43 та 44 на землях Оляниці, в обмін на фінансування нової інфраструктури водопостачання, голова Тростянецької райдержадміністрації пообіцяв, що будівництво об'їзної дороги триває, і що воно буде завершено і відкрито для використання «перед початком активного будівництва та експлуатації» нових бригад. Протокол загальних зборів в Оляниці, 2 липня 2016 року, включений у додаток 8.

¹⁰⁹ Додаткова ОВНС ОРІС, 10.

згадує про значний вплив на членів громади в Оляниці від поточного використання сільських доріг МХП. Ми стурбовані тим, що цей документ відображає постійну неспроможність МХП визначити пріоритети для вирішення проблем із негативним впливом на місцевих жителів.

У 2016 році, не побачивши значний прогрес із будівництвом запланованої об'їзної дороги, члени громади в Оляниці відправили чергове колективне звернення до місцевого самоврядування¹¹⁰, що призвело до створення комісії для оцінки шкоди будівлям від руху важких транспортних засобів сільською дорогою¹¹¹. До складу комісії входило кілька досвідчених технічних експертів, у тому числі:

- головний архітектор районної державної адміністрації;
- начальник управління житлово-комунального господарства районної державної адміністрації;
- головний спеціаліст Департаменту містобудування та сільського господарства районної державної адміністрації; і
- майор поліції підрозділу безпеки дорожнього руху.

У листопаді 2016 року комісія здійснила візуальні перевірки технічного стану 46 будинків у селі, розташованому поблизу головної дороги¹¹².

"За результатами опитування було встановлено, що всім ... будівлям, які підлягали візуальному огляду, була завдана шкода і зазнали руйнувань конструкціям будівель різного ступеню тяжкості, а саме осідання фундаменту, розкол фундаментів, розкол та тріщини стін, зсув стін, тріщини та просідання стель, розколи по периметру будинків, руйнування штукатурки як в середині, так і назовні приміщень"¹¹³.

Комісія підтвердила, що подібні збитки були виявлені на будівлях вздовж дороги, незалежно від того, коли вони були збудовані; будівлі з 1940-50-х років і з 1980-х по 90-ті роки зазнали подібних руйнувань¹¹⁴. Серед основних причин руйнації комісія зазначила:

- Безперервне використання дороги важкими транспортними засобами для транспортування вантажів, що спричинює коливання та вібрації що мають динамічний вплив на будинки;
- недотримання правил дорожнього руху, а саме – перевищення швидкості; і
- Агресивна поведінка на дорозі, така як різке гальмування, прискорення та маневри на перевантаженій транспортном дорозі¹¹⁵.

---

14 березня 2017 року сільська рада Оляниця відправила лист до МХП, роз'яснюючи результати розслідування комісії¹¹⁶. МХП відповіли у березні 2017 року запереченням їх

---

¹¹⁰ Колективна скарга від 20 жителів Оляниці (вересень 2016 р.), Включена до Додатку 4.

¹¹¹ Рішення № 151 Тростянецької районної ради (27 вересня 2016 р.), Включене до Додатку 8.

¹¹² Звіт Дорожньої комісії (акт) (14 листопада 2016 р.), що міститься у Додатку 8.

¹¹³ Теж саме, стор. 2.

¹¹⁴ Теж саме.

¹¹⁵ Id. Комісія також визначила інші фактори, такі як неякісне дорожнє покриття, будинки, побудовані занадто близько до дороги, або з мілководними фундаментами або низькоякісними будівельними матеріалами.

¹¹⁶ Цей лист був адресований Вінницькому бройлеру (14 березня 2017 року), включено в додаток 4.

причетності і відповідальності за виникнення тріщини, зазначивши, що це проїжджа частина загального користування, і зазначили, що вони просто є одними з багатьох користувачів цієї дороги.¹¹⁷ МХП також зазначили, що вони дотримуються обмежень встановлених виробниками транспортних засобів щодо ваги вантажів, які перевозяться на цих транспортних засобах, а також те що компанія дає настанови своїм водіям дотримуватися всіх правил дорожнього руху, платити податки, а також добровільно дала гроші на ремонт дороги через Оляницю в 2016 році.¹¹⁸ Ці дії вітаються, але вони не заперечують необхідності для МХП вирішити безпосередні негативні наслідки від їх діяльності для місцевих мешканців.

Місцеві жителі інших сіл цієї місцевості також зазнали негативного впливу через значне використання місцевих доріг компанією, і побоюються, що ці впливи стануть більш серйозними коли друга черга птахофабрики буде побудована та стане повністю функціональною. Наприклад, запланована установка біогазу, яка буде споруджена на землях Заозерненської сільради, швидше за все, призведе до значного збільшення транспортних засобів для транспортування гною на дорогах, що пролягають поруч із селами Заозерне та Клебань, але компанія не обговорювала з нами будь-яких заходів щодо пом'якшення наслідків від такого навантаження від руху важкого автотранспорту МХП.

с. Неприємні запахи

Місцеві громади регулярно відчувають неприємні запахи, що виникли внаслідок діяльності Компанії, зокрема, з їхніх бригад з вирощування бройлерів і з куп курячого посліду, що розміщують на місцевих полях, для подальшого використання в якості добрив, і на додачу неприємні запахи від важких транспортних засобів, що перевозять курчат, гній та інші органічні продукти. Що найменше один член громади повідомив, що неприємні запахи що надходять до села час від часу настільки сильні, що викликали блювоту. Ми побоюємося, що розширення ВПФ на другу чергу будівництва, включаючи будівництво біогазової установки, тільки збільшить ці проблеми.

У 2013 році визначені технічні умови дозволили компанії зберігати послід у відкритих організованих гноєсховищах та у тимчасових купах/буртах¹¹⁹. Це мало значні наслідки для наших громад, оскільки відвали посліду регулярно зберігаються протягом тривалого періоду часу на полях біля наших сіл, що спричиняє збільшення проблем із запахом. Станом на 2013 рік зернопродуктом зареєстровано 38 офіційних буртів для зберігання посліду у місцевості навколо Ладижина, Тростянецького, Тульчинського, Бершадського та Гайсинського районів¹²⁰. Мешканці Клебані внесли це питання до скарги до свого

---

¹¹⁷ Лист від Вінницького бройлера до сільської ради Оляниці (31 березня 2017 р.) стор. 2, що міститься в додатку 4.

¹¹⁸ Теж саме, стор. 2-3

¹¹⁹ “Куряче гімно стало головним болем мешканців Ладижина” Vinnitsa.info (12 Sep. 2013), доступ <http://www.vinnitsa.info/news/kuryache-gimno-stalo-golovnim-bolem-meshkantsiv-ladizhina.html>. Ми не впевнені, який процес для надання цих Технічних умов, незалежно від того, чи були вони належним чином надані в цьому випадку, чи МХП зареєстрував додаткові польові накопичувачі з 2013 року.

¹²⁰ Теж саме.

районного самоврядування, виступаючи за їхню допомогу в застосуванні дієвих механізмів для пом'якшення наслідків та дотримання державних регламентів, спрямованих на вирішення проблеми із жахливим смородом та інших потенційних впливів від великої кількості курячого посліду¹²¹, те ж було зазначене і в листі до Міністра екології, виступаючи за проведення державних перевірок діяльності МХП¹²². Державна екологічна інспекція України на вимогу Міністра у відповіді, пояснила, що неможливо провести перевірку МХП у відповідності до висунутих вимог, оскільки перевірки можуть здійснюватися лише з дозволу Кабінету Міністрів України або на вимогу суб'єкту перевірки (компанії), плюс бюджетні асигнування на державний нагляд за дотриманням екологічних норм, було скорочено¹²³. Така проблема була також підтверджена під час проведення ознайомчої поїздки громадських організації у 2015 році, що зафіксовано у звіті "Чорна земля", опублікованій СЕЕ Bankwatch Network за результатами цієї поїздки¹²⁴.

Курячий послід лежить не накритий на послідосховищі.

Що стосується запахів, що надходять від курячих бригад, МХП відреагував на це занепокоєння, заявивши, що все відповідає вимогам санітарно-захисної зони¹²⁵,

¹²¹ Лист жителів Клебані до Тульчинської районної адміністрації, що міститься у Додатку 4.

¹²² Лист сільських жителів Клебані до Міністра екології (19 жовтня 2014 р.), включений у додаток 4.

¹²³ Закон України про екологічну інспекцію був змінений з того часу, що дозволило здійснювати планові державні перевірки без запрошення компанії для проведення перевірки. Члени громади не мали доступу до повної документації щодо результатів перевірки, проте було надано деякі витяги.

¹²⁴ Чорнозем, стор.21

¹²⁵ Згідно з українського законодавства, санітарно-захисна зона є обов'язковою буферною зоною певних розмірів, які розділяють об'єкти, які генерують забруднення або іншим чином впливають на навколишнє середовище, від житлової забудови та соціальної інфраструктури. Об'єкти загалом зобов'язані забезпечити те щоб вплив від забруднення на межі санітарно-захисної зони не перевищував визначених стандартів. Державні санітарні правила планування населених пунктів № 173-96.

характеризуючи запах як "незначний" і стверджуючи, що це "можна відчутти лише в разі несприятливого сильного вітру. Дискомфорт від цього короткий"¹²⁶. Хоча санітарно-захисна зона є необхідною, відповідь МХП відкидає наявність значної і постійної проблеми, яку відчувають члени громад.

Більше того, санітарно-захисна зона, яку МХП виділяє навколо кожної бригади, в даний час є не більш ніж відкритим простором: відведеною відстанню між кожною бригадою та наступною будівлею. Згідно з українським законодавством, санітарно-захисні зони, що оточують курячі бригади, повинні мати озеленення та насадження чагарників, що займають принаймні 50% їх ширини, а будь-яка сторона, що знаходиться у напрямку житлової забудови, повинні мати насадження з дерев та кущів шириною не менше 50 метрів¹²⁷. Ми вважаємо, що ці природні бар'єри допоможуть пом'якшити неприємні запахи та інші потенційні екологічні наслідки від діяльності з вирощування курятини компанією.

Протягом багатьох років члени громади з Клебані подавали клопотання до МХП та органів місцевого самоврядування про те, що необхідність створення таких природних бар'єрів між бригадами та житловою забудовою¹²⁸. Після подання клопотань від місцевих жителів та відхилення початкових планових документів сільською радою Клебані¹²⁹, МХП в кінці кінців погодились в 2011 році створити лісовий пояс навколо бригади 4, яка була побудована на земельній ділянці сільської ради Клебані¹³⁰. На сьогодні МХП так і не дотримались цих зобов'язань, і в результаті село Клебань зазнає надмірного впливу від неприємного запаху від кількох бригад МХП з Північно-Західного напрямку, той самий з якого йде переважний напрям вітру на село.

d. Брак інформації та страх щодо можливих негативних впливів: Забруднення та нестача водних ресурсів

Ми також побоюємося, що цей Проект може негативно вплинути на наше місцеве довкілля. Усі наслідки впливу на повітря, ґрунти та водне середовище були пов'язані з великомасштабними промисловими курячими фермами та великомасштабним

---

¹²⁶ Чорнозем стор.21, цитуючи головного еколога МХП, 26 серпня 2015 р. Загальні зауваження, надані до звіту FFM, електронною поштою CEE Bankwatch та SOMO.

¹²⁷ Наказ Міністерства охорони здоров'я № 173 "Про затвердження Державних санітарних правил планування та будівництва населених пунктів" (19 червня 1996 р.) Сек. 5.13, доступ <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0379-96>.

¹²⁸ Див., Наприклад, лист жителів Клебані до Міністра екології (19 жовтня 2014 р.), що міститься у додатку 4.

¹²⁹ Лист сільських жителів Клебані із зауваженнями та пропозиціями щодо територіального плану (без дати), що містяться в Додатку 4; Протокол громадського слухання Ради про детальний план території, сільська рада Клебані (25 березня 2011 р.). Див. Також Зауваження та пропозиції щодо детального плану території, Виконавчий комітет сільськогосподарської ради Клебані (12 липня 2010 р.), що міститься у додатку 8.

¹³⁰ Лист від Вінницького бройлера до сільської ради Клебані (22 червня 2011р.), що міститься у додатку 4.

сільськогосподарським виробництвом¹³¹, а це ті види діяльності ВПФ та Зернопродукту МХП, що відбуваються у безпрецедентному масштабі у нашому регіоні. Оскільки МХП не надали докладну або вичерпну інформацію про свою місцеву діяльність, ризики від неї, або використання ресурсів, ми залишаємось із відкритим питанням про те як на наше довкілля впливає поточна та може вплинути майбутня діяльність МХП.

Зокрема, ми побоюємося, що зберігання великої кількості посліду під відкритим небом спричинює або спричинить надмірне забруднення повітря, ґрунтів та ґрунтових вод. Незважаючи на те, що у ВПФ має призначене для зберігання посліду сховище на території Гордіївської сільради, ми спостерігаємо як компанія зберігає одні й ті самі бурти посліду на відкритих полях у багатьох місцях поблизу наших сіл місяцями. Це особлива проблема для громад, що навколо бригад 1-5, які розташовані найдалі від організованого послідосховища МХП. Можливо, для МХП займає більше часу, щоб переміщувати послід назад і вперед між цими бригадами та послідосховищем, коли навколо бригади 1-5 знаходяться підконтрольні МХП поля, на яких вони можуть зберігати послід. Ми гадаємо, що цей підхід має сенс з точки зору економії часу та витрат, але це створює суттєвий додатковий вплив на місцеві громади, інтереси яких МХП недостатньо враховував та не розглядав. Крім того, ми побоюємося, що мінімалістична споруда самого послідосховища, без даху та стінок тільки з деяких сторін, не може забезпечити належний захист від негативного впливу забруднення довкілля від посліду що тут складається.

Ми також стурбовані тим, що інші практики МХП можуть також спричинити вплив від незафіксованого забруднення, таким як наприклад використання пестицидів та використання відпрацьованої води з пташників для зрошення їх земель сільськогосподарського виробництва. Наприклад, 6 травня 2017 р. місцеві жителі були свідками обприскування пестицидами поля, орендованому та контрольованому компанією через дорогу від їх домівки, на відстані приблизно 10 метрів від їх землі та без попереднього повідомлення¹³². Нещодавно, 4 травня 2018 р. той самий член громади знову зафіксував, що Зернопродукт обприскує поля пестицидами поблизу місця проживання та без попереднього повідомлення. Цей нещодавній інцидент знову був поданий через телефонний дзвінок до команди корпоративної соціальної відповідальності МХП, після чого обприскування врешті припинилося, але ми боїмося, що такі інциденти можуть продовжувати відбуватися.

Члени громади бояться, що розпилювання пестицидів може призвести до потенційного забруднення ґрунту та підземних вод, а також невідомих впливів на здоров'я для місцевих

---

¹³¹ Див., наприклад, Наташа Гелінг, Environmentalists Want This State to Take Chicken Poop Out of Its Clean Energy Plan, ThinkProgress (8 листопада 2015 року), <https://thinkprogress.org/environmentalists-want-this-state-to-take-chickenpoop-out-of-its-clean-energy-plan-7af26f98ddc/>; GRACE Communications Foundation, Виробництво промислових культур (останній візит 20 вересня 2017 року), www.sustainabletable.org/804/industrial-crop-production; P. Gerber, C. Opio and H. Steinfeld, Птахівництво та навколишнє середовище - а огляд, FAO (2008), стор. 6, http://www.fao.org/ag/againfo/home/events/bangkok2007/docs/part2/2_2.pdf.

¹³² Після цього інциденту це питання було негайно порушено в листі до Компанії. Див. Лист від голови Заозерненської сільської ради до ферми "Зернопродукт" (10 травня 2017 р.), Що міститься у додатку 4.

жителів. Скид стічних вод після обробки на річці Південний Буг також викликає стурбованість про подібні проблеми¹³³. Наприклад у травні 2018 р. місцеві мешканці помітили велику кількість дохлої риби що перебувала на поверхні води Південного Бугу, поблизу місця скиду очищених зворотніх вод від Вінницької птахофабрики, і ми боїмося що цей інцидент пов'язаний із діяльністю Компанії.¹³⁴

Місцеві мешканці повідомили що бачили дохлу рибу на поверхні води поблизу скиду зворотніх вод з птахофабрики. Джерело: Facebook (див. Додаток 6).

У відповідь на побоювання громадськості, що ВПФ може бути джерелом забруднення водних джерел, навесні 2016 року депутат від Тростянецької районної ради зробив запит до служби санітарного нагляду дослідити безпечність води в цьому районі. Зразки води,

---

¹³³ Компанія стверджує, що вода, випущена з очисних споруд, відповідає всім необхідним стандартам якості, але нам не було надано інформації, щоб зрозуміти обґрунтування цього твердження. Ми знаємо, що було зафіксований скид води із відмінним від нормального знебарвленням, з очисних споруд МХП в іншому регіоні України, хоча, наскільки нам відомо, цей випадок так і не був дослідженим і прокоментованим компанією. Див. "На" Миронівській птахофабриці" не змогли пояснити появу коричневих стоків до річки Росава", NECU, доступний за адресою <http://necu.org.ua/myronivska-ptahofabryka-skyd-rosava/>; <https://www.youtube.com/watch?v=EqmSzDPjyGI>. Водоочисні споруди ВПФ випускають оброблену воду значно нижче водної поверхні річки, тому ми не можемо побачити і оцінити візуально якість та колір води що спускається.

¹³⁴ Див. пости та коментарі у Facebook, травень 2018 року, включений у додаток 6.

взяті із ряду свердловин/колодязів в Оляниці, виявили підвищені рівні нітратів 130-165 мг/л¹³⁵, що в 2-3 рази перевищує рекомендовані рівні у 50 мг/л Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ)¹³⁶. Ми розуміємо, що високий рівень нітратів у воді є токсичним для людини та може мати вплив на здоров'я¹³⁷. Сільськогосподарська діяльність, включаючи надмірне внесення добрив, є однією з відомих причин надлишкового вмісту нітратів у ґрунтових водах¹³⁸. Ті самі зразки води також показали наявність кишкової палички (e.coli) і вміст аміаку на рівні від 1,82 до 3,85 мг/л, і ми боїмося, що це може свідчити про більш високий рівень аміаку, аніж природний вміст що зустрічається в цій місцевості¹³⁹. ВООЗ визначає інтенсивне вирощування тварин як можливу причину підвищеного рівня аміаку в ґрунтових водах¹⁴⁰, а Агентство США з реєстру токсичних речовин та хвороб конкретно вказує на застосування надмірної кількості курячого посліду як добрива як можливу причину високого вмісту аміаку¹⁴¹.

Після проведення тестування води державні службовці відреагували, розповсюдивши попередження у місцевій громаді про небезпеку використання забрудненої води із колодязів, але для багатьох з нас наші колодязі є нашим єдиним джерелом води для побутового використання. Причина забруднення нітратами у місцевих свердловинах не була досліджена, але ми побоюємося, що це може бути пов'язане із діяльністю ВПФ у цьому районі.

Крім того, у липні та серпні 2016 р. Державна екологічна інспекція виявила, що комбикормовий завод ВФП порушив дозвільні вимоги, так як не провадив належного вимірювання чи документування викидів забруднюючих речовин у повітря.¹⁴² В результаті інспекції Зернопродукту від серпня 2015 р. були виявлені порушення обмежень щодо використання водоохоронних територій уздовж берегу річки, включаючи розорення земель та неправильну документацію щодо використання пестицидів.¹⁴³ Ми не отримали повний звіт цієї інспекції, але, виходячи зі зведеного документа, який ми

---

¹³⁵ Результати дослідження зразків води включено у додаток 9.

¹³⁶ Рекомендації ВООЗ щодо якості питної води, четверте видання, що включає перший додаток (2017) стор. 398, доступ <http://apps.who.int/iris/bitstream/10665/254637/1/9789241549950-eng.pdf?ua=1>.

¹³⁷ Див. «Нітрат: вплив на здоров'я питної води» Natural Resources Cornell Cooperative Extension, доступ <http://psep.cce.cornell.edu/facts-slides-self/facts/nit-heef-grw85.aspx>, discussing nitrates' potential to cause methemoglobinemia or "blue baby disease," as well as the association between nitrates in drinking water and the presence of other possible contaminants, such as bacteria or pesticides.

¹³⁸ Рекомендації ВООЗ щодо якості питної води, четверте видання, що включає перший додаток (2017), стор.398, доступ <http://apps.who.int/iris/bitstream/10665/254637/1/9789241549950-eng.pdf?ua=1>.

¹³⁹ ВООЗ стверджує, що природні рівні як правило нижче 0,2 мг/л, рекомендації ВООЗ, 4-те видання, стор. 313, доступ <http://apps.who.int/iris/bitstream/10665/254637/1/9789241549950-eng.pdf?ua=1>. Див. також, Токсикологічний профіль для аміаку, Департамент США з хронічного здоров'я та соціальних послуг, 2004, Sec. 6.4.2, доступ <https://www.atsdr.cdc.gov/toxprofiles/tp126-c6.pdf>.

¹⁴⁰ Рекомендації ВООЗ, 4-те видання, стор. 313, доступ <http://apps.who.int/iris/bitstream/10665/254637/1/9789241549950-eng.pdf?ua=1>

¹⁴¹ Токсикологічний профіль для аміаку, Департамент США з хронічного здоров'я та соціальних послуг, 2004, Sec. 6.4.2, доступ <https://www.atsdr.cdc.gov/toxprofiles/tp126-c6.pdf>.

¹⁴² Лист О.І.Осадчука, в.о. голови Державної екологічної інспекції України (19 січня 2017 р.) На стор. 1, що міститься у Додатку 9. Ця інформація була надана у відповідь на інформаційний запит, надісланий до Державної екологічної інспекції у січні 2017 року.

¹⁴³ З теж саме.

бачили, ці висновки, здається, підтверджують наші побоювання, що МХП може не робити все, що можливо або навіть потрібно, щоб зменшити негативний вплив та забруднення нашого довкілля.¹⁴⁴

Ми побоюємося, що потенційне забруднення навколишнього середовища через діяльність ВПФ може призвести до впливу на здоров'я населення місцевих громад. Наприклад, деякі члени громади вважають, що в наших селах спостерігається збільшення випадків захворювання на астму з моменту побудови і початку роботи ВПФ, що може бути пов'язане з забрудненням повітря від промислових потужностей ВПФ, або із сукупним впливом ВПФ та інших забруднювачів у цій місцевості.¹⁴⁵

Окрім потенційних впливів від забруднення, ми також стурбовані тим, що масштабне використання води ВПФ вплинуло на наявність водних ресурсів для використання у громадах. Майже відразу ж після будівництва першої черги ВПФ, члени громади в Оляниці почали помічати що рівень води у їх колодязях почав знижуватись. Падіння рівня води співпало із проведеними процедурами МХП у 2010 році для зниження рівня води на місцевому полі та запобігання повеням під час будівництва своєї бригади №6.¹⁴⁶ Члени місцевої громади порушили це питання кілька разів з представниками МХП та місцевого самоврядування.¹⁴⁷ Коли ця проблема була піднята перед МХП у 2015 році, компанія відповіла, що за їхніми даними "рівень ґрунтових вод в цьому році знизився по всій Україні за деякими незначними винятками. Цей процес циклічний, і рівень підземних вод повинен скоро знову піднятися."¹⁴⁸ Це пояснення не відповідає тому, що члени громади досі спостерігають. За більш ніж сім років з часу коли вперше значно впав рівень води, ми не спостерігали підняття води у місцевих колодязях до колишніх рівнів.

Крім того, в останні роки, особливо влітку, рівень води значно знизився в Ладизинському водосховищі та південній частині р. Південний Буг, що знаходяться відразу нижче місця забору води МХП для всієї ВПФ.¹⁴⁹ Місцеві громади підіймали це своє занепокоєння

---

¹⁴⁴ Звіт ЄІБ, <http://www.eib.org/infocentre/register/all/81223755.pdf> включено до додатку 2.

¹⁴⁵ Ми розуміємо, що деякі дослідження показали очевидну зв'язок між підвищенням показників астми у сільських школярів та наявністю сусідніх інтенсивних сільськогосподарських операцій. Див., наприклад, Sigurdarson, S. T., and Kline, J. N., Близькість шкіл до концентрованих операцій з годівлі тварин та поширеність астми у студентів, *Chest*, 129(6) 1486-1491, (2006), <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/16778265>; Sara G. Ramussen, Joan A. Casey, Karen Bandeen-Roche, and Brian S. Schwartz, Близькість до промислового тваринництва та загостренням астми в Пенсільванії, 2005-2012, *14 Int'l J. Environ. Res. Public Health* 362 (2017), <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC5409563/pdf/ijerph-14-00362.pdf>.

¹⁴⁶ Це зневоднення описано у заяві про вплив на навколишнє середовище на пів сторінки, в якій стверджується без додаткових пояснень те, що "в процесі експлуатації дренажної системи в нормальному режимі з виходом води у водовипаровувач, вплив на навколишнє середовище відсутній" Заява про вплив на навколишнє середовище, дренажна система на території будівництва Бригади №. 6 (вересень 2010 р.), що міститься у Додатку 7.

¹⁴⁷ Див., наприклад, Протокол громадського слухання Оляницької сільської ради (21 вересня 2016 року), включений у додаток 8.

¹⁴⁸ Чорнозем, стор. 24

¹⁴⁹ Місцеві жителі спостерігали це падіння, і це також відображається в новинах. Див. "Через вкрай низький рівень води у водосховищі Ладизинська ГЕС працює лише 2-2,5 години на добу" *My Vin* (31 серпня 2015 року), доступ <http://www.myvin.com.ua/ua/news/region/36843.html>.

кілька разів¹⁵⁰, але МХП не надали інформацію, яка б показала, що зниження рівня води в річці не пов'язане із водокористуванням проекту (ВПФ). Оцінюється що об'єкти першої черги будівництва ВПФ використовують понад 3,4 млн. м³ води на рік, і ця оцінка не включає додаткові потреби для сільськогосподарської діяльності Зернопродукту.¹⁵¹ Відповідно до звіту про моніторинг у лютому 2016 року, який було замовлено Європейським банком реконструкції та розвитку (ЄБРР), у той час не було проведено оцінку впливу ВПФ на стале надходження води у річці.¹⁵²

Крім того, в 2016 році Державна екологічна інспекція виявила, що місцеві потужності МХП порушили умови спеціальних дозволів на використання води, нехтуючи своїми річними вимогами по звітності щодо використання підземних вод.¹⁵³ Подібні питання піднімалися місцевими громадами, які живуть поблизу об'єктів МХП з вирощування курятини в інших регіонах України, і у тих випадках компанія також замовчувала та не розкривала інформацію про своє водокористування та інші можливі наслідки.¹⁵⁴

Компанія відмовилась від будь-якої відповідальності за зменшення доступності води або забруднення води¹⁵⁵, хоча водночас і не надала доказів для підтвердження своєї причетності до проблеми, або будь-якої іншої документації стосовно впливу від їхнього використання води. Не маючи можливості побачити докази стосовно їх використання води, залишається незрозумілим, як МХП дійшли висновку, що скорочення води в наших колодязях не пов'язане з їхнім споживанням води для промислових потреб. Також не зрозуміло, наскільки компанія приділила увагу вивченню цього питання. Тому ми продовжуємо боятися, що діяльність ВПФ могла вплинути на наш доступ до води, а також що плановане розширення може призвести до ще більших додаткових впливів.

---

¹⁵⁰ Див., наприклад, Лист представників Оляницької громади до Директора Вінницького бройлеру, Тростянецької адміністрації, Тростянецької районної ради та Прокуратури (24 березня 2016 року), включена до Додатку 4.

¹⁵¹ Додаткова ОВНС ОРІС на ст. 139.

¹⁵² Звіт про моніторинг оцінювання, предмет оцінки: Група МХП, WSP Parsons Brinckerhoff (лютий 2016), Sec. 4.3, доступ

<http://www.ebrd.com/cs/Satellite?c=Content&cid=1395250435187&d=&pagename=EBRD%2FContent%2FDownloadDocument>. Звіт з моніторингу виявив малоімовірним, що використання ВПФ води з річки стане проблемою, враховуючи об'єм потоку річки, але незрозуміло, чи в цій оцінці враховано дані про зниження рівня води нижнього течії річки Південний Буг.

¹⁵³ Лист О.І.Осадчука, в.о. голови Державної екологічної інспекції України (19 січня 2017 р.) На стор. 1, що містяться в Додатку 9. Цей звіт стосується, але без додаткової інформації про звітування МХП про використання води на державному рівні, ми не можемо визначити його значення.

¹⁵⁴ Наприклад, громади Канівського району в Черкаській області помітили значне падіння рівня води, а місцеві жителі не змогли визначити будь-яку можливу причину для падіння, крім як діяльність птахофабрики МХП поблизу. Миронівська птахофабрика, дочірня компанія МХП, яка працює у регіоні, планувала допомогти ідентифікувати альтернативні джерела водних ресурсів у місцевості, однак вона запропонувала лише обмежені кошти для цієї ініціативи та не надали інформацію про фактичний вплив на водне середовище від своєї діяльності. Для отримання додаткової інформації див. Коментарі від NECU та CEE Network Bankwatch за участю зацікавлених сторін МХП, стор. 2-3.

¹⁵⁵ Протокол громадського слухання Оляницької сільської ради (21 вересня 2016 р.), включений у додаток 8; Чорнозем стор. 24.

У відповідь на нашу постійну стурбованість з приводу доступу до води, МХП запропонували заплатити за труби, щоб з'єднати деякі села із системою водопостачання, щоб уникнути необхідності користування існуючими сільськими криницями. Наприклад, в Оляниці компанія запропонувала побудувати для села водогін за умови схвалення селянами будівництва бригад 43 та 44 на землях Оляниці. На жаль, такий захід не забезпечив істинного рішення для багатьох жителів села. Хоча МХП запропонували заплатити за будівництво централізованого водопроводу через село, проте поклавши питання оплати встановлення додаткових труб, необхідних для підключення їхніх домівок до системи на кожне домогосподарство. Вартість такого підключення приблизно 4000 гривень (близько 150 доларів США) на один дім і є неприйнятно високою для деяких членів громади. Крім того, нам не надано інформацію про якість води з цього нового джерела. Ми розуміємо, що вода буде поставлятися з підземних водоносних горизонтів, але ми не маємо додаткової інформації, щоб підтвердити, чи буде це впливати на водні ресурси іншими способами, та чи якість води з нових труб буде кращою, ніж наша вода з колодязів, та чи буде така вода безпечною для споживання.

е. Проблеми з умовами праці

Ряд скаржників працювали в МХП в певний момент, і, виходячи з отриманого досвіду, ми стурбовані тим, що умови працевлаштування на об'єктах проекту (ВПФ) не відповідають національним та міжнародним стандартами для прийнятних умов праці. Іноді наявні умови навіть створювали небезпеку для здоров'я та безпеки працівників. Деякі працівники також зазнавали залякувань та тиску через те що ті, або їх родичі підіймали проблемні питання.

Багато робочих місць на МХП передбачають вимогливу та складну працю, а деякі робочі місця також мають притаманні ризики для здоров'я та безпеки. Ми стурбовані тим, що МХП не роблять достатньо, щоб пом'якшити ці ризики та забезпечити безпечне робоче середовище для своїх працівників. Наприклад, один механік повідомив, що МХП надав спецодяг виконаний із синтетичного матеріалу, що мав високий ризик займання під час зварювальних робіт.¹⁵⁶ Та ж особа повідомила, що в місці, де відбувається зварювання, не надавались жодні засоби для захисту очей оточуючим працівникам, що спричинило певні проблеми із зором після їх роботи поруч із зварювальними роботами.¹⁵⁷ Водій повідомив, що йому доводилось працювати два дні поспіль без сну. Ця особа повідомила, що засинала під час їзди декілька разів, на щастя, без небажаних наслідків для себе чи оточуючих.¹⁵⁸ Третій працівник повідомив, що на них було покладено необґрунтовано велике робоче навантаження: "працювали за трьох людей", також їм було сказано, що ніяких інших працівників не буде поставлено для допомоги, така ситуація із

---

¹⁵⁶ Інтерв'ю з теперішнім або колишнім працівником МХП №5, квітень 2018.

¹⁵⁷ Теж саме.

¹⁵⁸ Інтерв'ю з теперішнім або колишнім працівником МХП №3, квітень 2018.

навантаженням, на їхню думку, призвела до розвитку сильного болю в руках та ногах, що не проходив навіть після закінчення роботи.¹⁵⁹

Принаймні, двоє працівників повідомили, що робота на забійному цеху має несправедливо низьку оплату, враховуючи складний характер роботи.¹⁶⁰ Усі діючі та колишні співробітники, з якими проводили інтерв'ю під час підготовки цієї скарги, повідомили, що МХП пообіцяв їм певні пільги та премії за їх роботу, проте потім вирахував кошти за ці вигоди з їхньої заробітної плати.¹⁶¹ Співробітники також повідомили, що відрахування від зарплати містять такі речі, як вартість проїзду на службовому автобусі для працівників МХП, вартість спец форми та такі речі, як мило та шампунь, які зберігалися на об'єкті МХП для використання всіма працівниками (стандартні відрахування із заробітної плати працівників здійснювалися незалежно від того, чи фактично використовували вони ці продукти).¹⁶² Компанія також пропонує м'ясо курятини як щомісячна "премія" для працівників, які мають хорошу продуктивність, але вартість м'яса тим не менш вираховується із зарплати працівника.¹⁶³

Працівники також повідомляють що щодо них застосовуються різні форми тиску та залякувань, включаючи очевидні утиски працівників, які висловлюють занепокоєння щодо поганих умов праці. Наприклад, працівник забійного цеху повідомив про захворювання на пневмонію, яке виникло після того, як працівника поставили працювати у дуже холодному приміщенні.¹⁶⁴ Співробітник повідомив, що після хвороби він попросив перевестись на інший об'єкт через побоювання виникнення повторного захворювання, але цей запит було відхилено, і до цього компанія додала що «хворі працівники тут не потрібні» тому людина була вимушена залишити цю роботу.¹⁶⁵ Інший працівник повідомив, що зазнав тиску з боку МХП, через члена своєї сім'ї, який публічно обговорював проблемні питання та стурбованість щодо впливу об'єктів МХП.¹⁶⁶

Місцеві громади вважали, що цей проект буде стане можливістю для покращення місцевої економіки, частково шляхом надання робочих місць місцевим жителям. Хоча цей проект МХП справді став великим місцевим роботодавцем, це створило ситуацію, коли працівники залежать від роботи в МХП, що робить складним для них обговорення необхідності поліпшення умов праці або підвищення заробітної плати, піднімаючи ці проблеми безпосередньо з роботодавцем, або ж вимушені "голосуючи ногами" залишати роботу з поганими умовами праці.

III. Вимоги відповідно до політик МФК за політикою ІФС

¹⁵⁹ Інтерв'ю з теперішнім або колишнім працівником МХП № 2, квітень 2018.

¹⁶⁰ Інтерв'ю з теперішнім або колишнім працівником МХП №1 та №2, квітень 2018.

¹⁶¹ Інтерв'ю з теперішніми або колишніми працівниками МХП, квітень 2018.

¹⁶² Інтерв'ю з теперішнім або колишнім працівником МХП №5, квітень 2018.

¹⁶³ Інтерв'ю з теперішніми або колишніми працівниками МХП №2-5, квітень 2018.

¹⁶⁴ Інтерв'ю з теперішнім або колишнім працівником МХП №1, квітень 2018.

¹⁶⁵ Теж саме

¹⁶⁶ Інтерв'ю з теперішнім або колишнім працівником МХП №5, квітень 2018.

а. МФК неодноразово неправильно класифікувала свої інвестиції як екологічну категорію «В»

Інвестиції МФК в МХП та особливо останні інвестиції в 2015 році були неправильно ідентифіковані як проекти екологічної категорії «Б». Відповідно до Інструкції з регулювання процедур щодо навколишнього середовища та соціальної експертизи МФК, категорія «А» застосовується до проектів, які можуть мати значні несприятливі соціальні чи екологічні наслідки, які є різноманітними, необоротними або безпрецедентними, тоді як категорія «Б» застосовується до проектів з потенційно обмеженим несприятливим соціальним чи екологічним впливом, що в цілому є незначними по чисельності, специфічними лише для певної місцевості, значною мірою поправні і можуть легко бути вирішені за допомогою заходів зі зниження негативних наслідків.¹⁶⁷ Соціальна та екологічна оцінка МФК та пов'язана з нею категоризація враховують характерні ризики для певного сектору діяльності.¹⁶⁸

Найновіші інвестиції МФК були спрямовані на підтримку розширення МХП в Україні та, зокрема, у сільській місцевості Вінниччини, що зокрема включали розширення ВПФ з інтенсивного вирощування курчат та пов'язаних із цим сільськогосподарських заходів.¹⁶⁹ Враховуючи ризики, пов'язані з інтенсивним вирощуванням тварин, в поєднанні з великою кількістю операцій, зосереджених на ВПФ, і проблеми, які довгий час підіймались місцевими громадами, представниками засобів масової інформації та неурядовими організаціями стосовно діяльності МХП через Вінницьку птахофабрику та аналогічні підприємства у інших регіонах, надають більш ніж достатньо підстав для присвоєння цьому інвестиційному проекту екологічної категорії «А».

Інтенсивному тваринництву як сектору властиві значні ризики, які все частіше описуються у дослідженнях що пов'язують таке виробництвом із негативним впливом на довкілля, включаючи забруднення повітря та підземних вод, а також шкоду біорізноманіттю у місцевих річках від надмірного використання посліду та погані практики зберігання посліду.¹⁷⁰ Ці наслідки, у свою чергу, пов'язують із впливом на здоров'я населення що проживають по сусідству, у тому числі більш високою частотою виникнення астми та різними легеневиими захворюваннями та психофізичними порушеннями.¹⁷¹

---

¹⁶⁷ Інструкція МФК з регулювання процедур щодо навколишнього середовища та соціальної експертизи, стор. 2.

¹⁶⁸ Роз'яснення МФК щодо екологічної та соціальної категоризації (1 січня 2012 року), параграф 9, доступ <http://www.ifc.org/wps/wcm/connect/18993fe1-0c0f-4b83-9959-8e021f313ebf/Interpretation+Note+on+E+and+S+Categorization.pdf?MOD=AJPERES>.

¹⁶⁹ Вкладка "Розташування проекту та опису місця забудови" у звіті МФК "Інформація про інвестиції" пояснює, що "проект по розширенню, пов'язаний з кредитом МФК, розташований у сільській місцевості Вінницької області в Україні".

Див. <https://disclosures.ifc.org/#/projectDetail/SII/34041>. ВПФ та Зернопродукт - це лише основні діяльності МХП в цьому регіоні.

¹⁷⁰ Див., наприклад, Р. Gerber, С. Opio and Н. Steinfeld, Промислове птахівництво та навколишнє середовище - огляд, FAO (2008), стор. 6, http://www.fao.org/ag/againfo/home/events/bangkok2007/docs/part2/2_2.pdf.

¹⁷¹ Див., наприклад, Близькість шкіл до концентрації місць годівлі тварин та поширеність астми у студентів, Chest, Sigurdarson, S. T., and Kline, J. N. (2006), 129(6) 1486-1491, доступ

Величезний масштаб діяльності ВПФ лише робить виникнення цих характерних ризиків інтенсивного птахівництва, ще більш вірогідними. Чим вища концентрація поголів'я птиці в певній місцевості, тим більший ризик того, що забруднюючі речовини будуть викидатись у повітря, в кількостях достатньо високих, щоб становити небезпеку для місцевого населення та навколишнього середовища. Це також означає збільшення кількості води, необхідної для очищення та санітарних заходів, а також кількості відходів та відпрацьованих стічних вод, кожен із цих процесів має екологічні ризики, які відповідно посилюватимуться. Як згадувалося вище, МХП рекламує, що ВПФ є найбільшою птахофабрикою у всій Європі.¹⁷² Її вертикально інтегрована бізнес-модель означає, що запланована експансія ВПФ передбачає будівництво величезної кількості об'єктів що сконцентровані в межах географічної зони, яка ніколи раніше не зазнала такого ступеню промислової діяльності. Інвестиції МФК допомагають МХП майже подвоїти операції ВПФ¹⁷³, що відповідно підвищить його ризики та наслідки для людей та місцевості. Після того, як фабрика буде повністю побудована, ми очікуємо, що ВПФ:

- Включатиме в загальній складності щонайменше 836 окремих курника, розташованих у щонайменше 22 бригадах¹⁷⁴;
- Утримання 32 мільйонів курей одночасно¹⁷⁵;
- Споживання понад 6 млн. кубометрів води на рік¹⁷⁶;
- Викиди більше 1,5 млн тон парникових газів на рік¹⁷⁷;
- Випуск близько 6 млн кубічних метрів стічних вод на рік¹⁷⁸; і

<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/16778265>; Proximity to Industrial Food Animal Production and Asthma Exacerbations in Pennsylvania, Sara G. Ramussen, Joan A. Casey, Karen Bandeen-Roche, and Brian S. Schwartz (2017), 2005-2012, 14 Int'l J. Environ. Res. Public Health 362, <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC5409563/pdf/ijerph-14-00362.pdf>; Сусідні величезних сільських господарств говорять, що нечисте повітря завдає шкоди здоров'ю, Lee, J., The New York Times (11 травня 2003 року), доступ <http://www.nytimes.com/2003/05/11/us/neighbors-of-vast-hog-farms-say-foul-air-endangers-their-health.html>; Погіршення життєдіяльності через життя біля промислового тваринництва (свинячого), Kaye H. Kilburn, 2011, доступ <https://www.hindawi.com/journals/jep/2012/565690/>.

¹⁷² Сайт МХП, <https://www.mhp.com.ua/en/operations/op-vinnitskaja-ptitsefabrika-oao-mkhp> (останній доступ: 6 травня 2017).

¹⁷³ Очікується, що фаза 2 подвоїть поточну продукцію ВПФ. Річний звіт МХП 2017 стор. 10.

¹⁷⁴ Оскільки кожна бригада має принаймні 1,4 мільйона бройлерних місць, це спричиняє обов'язкову вимогу щодо ОВНС. Додаток І (17) Директиви щодо ОВНС вимагає, щоб установки для інтенсивного вирощування домашньої птиці або свиней з понад 85 000 місць для бройлерів або 60 000 місць для курей повинні мати ОВНС.

¹⁷⁵ Розраховується на базі стандартної потужності існуючих бригад МХП.

¹⁷⁶ Додаткова ОВНС ОРІС стор.139.

¹⁷⁷ Це приблизна оцінка. Додаткова ОВНС ОРІС повідомляє, що МХП оцінює викиди парникових газів на етапі 1 в 2015 році в 787 870 тонн (додаток С, розділ 2.4), і ми розуміємо, що етап 2 подвоїть операції ВПФ. Незважаючи на те, що ОВНС для біогазового заводу стверджує, що це дозволить скоротити загальні викиди парникових газів від ВПП, ця вимога недостатньо підтверджена в проектних документах, і ми побоюємося, що завод може навіть збільшити загальні викиди парникових газів, якщо є нестабільні втрати метану, або, якщо гній все ще зберігається протягом тривалого часу на відкритому повітрі, перш ніж він надходить на завод, або якщо перетворення в біогаз є менш ефективним, ніж очікується Компанією.

¹⁷⁸ Додаткова ОВНС ОРІС стверджує, що станція очистки стічних вод має поточну потужність для переробки 11 000 м3 стічних вод на добу для першої фази, яка діє 312 днів на рік, що означає, що її поточна річна потужність складає близько 3,432 млн. м3 / рік. МХП розробляє додаткову лінію для лікування Фази 2. (Додатковий ОВНС ОРІС стор. 10)

- Продукування понад 411,000 тонн гною на рік.¹⁷⁹

МХП також вказала на необхідність розширення свого сільськогосподарського земельного банку для вирощування достатньої кількості зерна для забезпечення достатньою кількістю комбікомів своїх збільшених виробничих потужностей для виробництва курятини¹⁸⁰. Хоча деякі впливи потенційного забруднення від такого типу діяльності, теоретично може бути зменшене шляхом ретельного планування та інноваційних практик управління, ризик значних довгострокових впливів тим не менш залишається надзвичайно високим, і це не може бути відразу ідентифіковано, що застосованих заходів для зменшення впливів недостатньо. Крім того, довготривала нездатність МХП забезпечити адекватну оцінку та моніторингу впливу означає, що компанія навряд чи втілить такі інноваційні заходи. МФК повинна була відповідно класифікувати свої інвестиції.

Крім того, ОРІС класифікував власні потенційні інвестиції для розширення ВПФ як категорію «А». Це важливо, оскільки ОРІС визначає екологічну категорію «А» практично ідентично до МФК: "Проекти категорії «А» можуть мати значні несприятливі екологічні та/або соціальні наслідки, які є незворотними, критичними, різноманітними або безпрецедентними"¹⁸¹. Зазначене обґрунтування класифікації ОРІС полягає в тому, що його потенційні інвестиції в розширення ВПФ "передбачають будівництво установок для інтенсивного вирощування птиці"¹⁸². Схоже що для ОРІС значні та різноманітні ризики, пов'язані з інтенсивним вирощуванням птиці, були достатніми, аби надати проекту категорію «А».

в. Основна інформація щодо соціальну та екологічну оцінку не була розкрита

Як зазначалося вище, члени спільноти мали великі труднощі з доступом до базової інформації про проект, включаючи екологічну оцінку, що є порушенням Стандарту діяльності 1. МФК повинна була б вимагати від МХП проведення та розкриття повної та достовірної ОВСД (*соціальна та екологічна оцінка*), яка б охоплювала всі проектні операції. Натомість навіть окремі екологічні оцінки, які компанія виконувала для окремих об'єктів проекту, не завжди є легкодоступними для місцевих людей які можуть зазнати впливу від цього проекту.

1. МФК повинна була вимагати від МХП ведення та розкриття повної ОВД (ОВНС), що охоплює всі операції Проекту

---

¹⁷⁹ Це число розраховується шляхом множення приблизно 18722,2 тонн гною, виробленого на бригаду на рік, на 22 (оцінюється загальна кількість бригад, що будуть побудовані). BR. 55 EIA стор. 128.

¹⁸⁰ Див. Консолідовану фінансову звітність МХП 2014, доповідь директора стор. 8; Річний звіт МХП SA 2016, звіт директора стор. 28.

¹⁸¹ Положення ОРІС щодо екологічної та соціальної політики, р. 4, доступ

https://www.opic.gov/sites/default/files/consolidated_esps.pdf. Невелика мовна різниця між двома стандартами - "може мати", а не "потенційний" - припускає, що ОРІС може насправді встановити трохи вищий стандарт для проектів категорії А, ніж МФК, що робить МФК нижчою категоризацією Проекту, що важко виправдати.

¹⁸² Початковий огляд проекту ОРІС, стор. 1.

Стандарт діяльності 1 МФК зазначає, що створення нових підприємств «з нуля», або великого розширення діяльності із визначеними фізичними елементами, аспектами та об'єктами, "які можуть спричинити потенційно значний екологічний чи соціальний вплив", клієнт МФК повинен провести комплексну ОВСД (*соц-еко оцінка*)¹⁸³. Як зазначалося в попередньому розділі, цей проект очевидно може спричинити значний вплив. МФК повинна була це визнати і вимагати від МХП розробки та оприлюднення ОВСД, яка б охоплює всі місцеві потужності як ВПФ, так і Зернопродукту¹⁸⁴.

Більше того, навіть якщо МФК розглядала проект, який такий що навряд чи спричинить значний вплив, повна ОВСД все ж таки була б необхідною для досягнення однієї з головних цілей Стандарту діяльності 1 МФК, а саме: надавати громадам, що можуть зазнати впливу, доступ до інформації про проект, включаючи інформацію про ціль, характер, масштаби та тривалість проекту, його ризики та потенційний вплив на громади та відповідні заходи із їх попередження чи зменшення¹⁸⁵. Аграрна діяльність МХП у Вінницькій області функціонує як одне велике, взаємопов'язане підприємство, і неможливо адекватно виявляти та вирішити деякі небажані наслідки за відсутності цілісної оцінки всіх операцій і об'єктів Проекту.

Наприклад, головна дорога через Оляницю на цей момент є єдиним логічним маршрутом між багатьма курячими бригадами МХП та Комбікормовим заводом, забійним цехом, а також пометосховищем в Гордіївці. В результаті, наслідки інтенсивного транспортного руху вантажного автотранспорту через Оляницю нерозривно пов'язані з діяльністю як ВПФ, так і Зернопродукту. Підхід МХП до розробки окремих екологічних оцінок для кожного окремого об'єкта призвів до цілковитого виключення наявних впливів спричинених таким інтенсивним рухом через село. Крім того, вплив від забруднення можна зрозуміти лише через вивчення всіх об'єктів Проекту разом, щоб визначити, як вплив кожного з об'єктів може поєднуватись та взаємодіяти. Знову ж таки, підхід МХП до оцінки впливу окремо для кожного об'єкта на момент його побудови перешкоджає будь-якому загальному і повному розумінню впливу від забруднення.

За відсутності комплексної ОВСД, МХП не змогли надати нам відповідну інформацію про обсяг, масштаби, ризики, впливи та відповідні заходи з попередження або зменшення

---

¹⁸³ Стандарт діяльності 1 абзац 7.11.

¹⁸⁴ Наслідки діяльності Зернопродукту та ВПФ повинні були б розглядатися разом для цілей розробки комплексної ОВСД. Відповідно до кредиту МФК у 2015 році він був спрямована на підтримку розширення МХП у Вінницькій області, що включає як ВПФ, так і Зернопродукт. Резюме Інформації щодо інвестиції "Місце розташування проекту та опис місцевості", проект МФК 34041, доступний за адресою <https://disclosures.ifc.org/#/projectDetail/SII/34041>. Крім того, діяльність Зернопродукту та ВПФ, а також їх соціальний та екологічний вплив настільки взаємопов'язані, що їх доцільно розглядати як одну діяльність для цілей оцінки соціальних та екологічних наслідків. Гній, вироблений курячими бригадами ВПФ, транспортується безпосередньо в сховище для зберігання гною в Гордіївці, що належить фермі Зернопродукт, або ж депоноване на поля орендовані Зернопродуктом. Зерно, вирощене на землях Зернопродукту, передається до комбікормового заводу біля Оляниці, яка належить Вінницький птахофабриці. Цей комбікормовий завод перетворює врожай Зернопродукту на корми для курей та підстилку, які потім використовуються для підтримки виробництва на бригадах ВПФ. Деякі місцеві об'єкти МХП, такі як водозабірна станція, який забирає воду з річки Південний Буг та очисні споруди, вірогідно використовуються на користь обох підприємств.

¹⁸⁵ Стандарт діяльності 1 абзац 29.

впливу від Проекту¹⁸⁶. Ми досі не впевнені щодо точного розміру та обсягу другої черги будівництва - включаючи основні питання, такі як остаточна кількість курячих бригад, які будуть включені до другої черги - хоча МХП планували будівництво другої черги ще як мінімуму з 2010 року. МХП ніколи не надавала нам загальних даних про вплив від забруднення або використання ресурсів всього Проекту, не кажучи вже про очікувану інформацію про нове будівництво другої черги.

---

2. Навіть якщо не було необхідності в повному обсязі ОВНС, практика розкриття інформації про МХП виявилася недостатньою у багатьох інших аспектах

Деякі способи розкриття інформації також були недоліками. Зокрема, МХП не надає легкого доступу до документів проекту. Розкриті документи щодо оцінки навколишнього середовища не дали адекватної інформації про ризики проекту та можливі негативні наслідки, і жоден документ, який ми бачили, не давав будь-якої інформації про План екологічних і соціальних заходів МФК для цього Проекту, який, на нашу думку, було обов'язковою умовою інвестицій МФК.

Як очікується, що клієнти МФК надаватимуть інформацію про проекти постраждалим громадам та забезпечать доступ до такої інформації іншими зацікавленими сторонами.¹⁸⁷ Точний термін та спосіб розкриття інформації можуть відрізнятися залежно від вимог національного законодавства, характеристик та потреб постраждалих громад, типу проведеної оцінки та етапу розробки чи експлуатації проекту, але вони повинні бути якнайшвидшими.¹⁸⁸ Як мінімум клієнти МФК повинні розкривати інформацію про проект не пізніше, ніж за 30 днів до того, як проект проголосує Рада директорів МФК.¹⁸⁹

На відміну від вимог Стандартів, компанія, як правило, не робить екологічні оцінки доступними для громадськості, і вона має непослідовну історію розкриття безпосередньо постраждалим людям. У ряді випадків МХП не надали документи навіть у відповідь на прямий запит або порадив членам громади запросити їх від державних органів. Місцеві державні органи також не відповідали на запити щодо інформації, що призвело до розчарування та плутанини щодо того, як і де можна отримати основну інформацію про об'єкти МХП. Більш того, багато отриманих нами документів були доступні лише після того, як було занадто пізно впливати на місце розташування або дизайн даного об'єкта, а також задовго після інвестицій МФК у 2015 році. Наприклад, попередні ОВНС для бригади 43, як і раніше, не передаються членам місцевої громади, незважаючи на численні запити. Попередній ОВНС для бригади 47 був розкритий лише після втручання керівника

---

¹⁸⁶ Додаткова ОВСД для ОРІС складає враження, що навіть розробники цього документа не мали доступу до повної інформації про сукупні наслідки діяльності ВПФ, але замість цього вони були змушені оцінювати загальний вплив та використання ресурсів на підставі окремих цифр, що містяться в окремих документах з екологічної оцінки для окремих об'єктів, деякі з яких самі по собі не є нічим іншим аніж розрахункові оцінки на момент до спорудження об'єкту.

¹⁸⁷ Стандарт діяльності 1 параграф 29 та інструкція 99.

¹⁸⁸ Теж саме.

¹⁸⁹ Для проектів категорії А, надання інформації здійснюється за 60 днів до рішення Радою Директорів. Записка щодо екологічної та соціальної каторизації проектів МФК (1 січня 2012), ст. 8.

відділу зв'язків з громадськістю та керівництва КСВ МХП, яка з тих пір залишила цю посаду. Це означало, що документ було розкрито через багато місяців після відкритого слухання щодо об'єкту та лише для членів спільноти, які наполегливо запитували про це кілька разів. Досі залишається не зрозумілим обсяг та величина нового біогазового заводу ОБД для якого розпочалась після того як будівництво заводу вже розпочалося.

Коли нам вдалося отримати документи про екологічну оцінку, вони не надали достатньої інформації, щоб відповісти на наші запитання про ризики та негативні наслідки проекту. На відміну від всеохоплюючої ОВНС, яку запросили члени громади та наші громадські представники, практика МХП полягала у виробленні одночасно документів щодо екологічної оцінки на кожному новому об'єкті, який він розробляє, на момент розробки. Багато документів з оцінки довкілля, які ми бачили, є стислими витягами більших документів, що містять трохи більше, ніж згадування про негативні ризики чи наслідки, далекими до рівня деталізації, необхідного для того, щоб нам було зрозуміле значення проекту та цілком неадекватне забезпечення повний обсяг та обсяг інформації, передбаченої Стандартом 1. Більш недавні документи, такі як попередні ОВНС для бригади 47 та для біогазового заводу та бригади 55, мають деяке поліпшення у цих витягах, але все ще містять значних прогалин, в результаті чого неможливо забезпечити повноцінну базову оцінку або ж достатньо деталізований аналіз впливу забруднення повітря, або будь-яку оцінку сукупного впливу¹⁹⁰.

Крім того, ми не отримали жодної інформації чи оновлень щодо статусу Плану дій щодо захисту навколишнього середовища та соціальної роботи МХП для цього проекту. Стандарт 1 ефективності вимагає, щоб клієнт ІФС надавав періодичні звіти громадам, які зазнали впливу, у ході реалізації ESAP щодо проблем, пов'язаних із постійним ризиком або наслідками, і зокрема, з питань, які були виявлені як такі, що стосуються цих спільнот.¹⁹¹ План дій для цього проекту включає в себе заходи, що нас цікавлять, включаючи використання МХП пестицидами та управління навколишнім середовищем, моніторинг та звітність.¹⁹² Тим не менш, мова плану дій не була нам надана на місцевому рівні українською мовою, і ми не отримали жодного оновлення від МХП про прогрес у виконанні описаних дій.

Як зазначалося вище, практика розкриття інформації МХП дещо покращилась в минулому році, як і практика розкриття інформації представників Уряду. Зокрема, з новим, більш просунутим законом, який регулює ОБД в Україні та діє з грудня 2017 року, документи екологічної оцінки майбутніх нових конструкцій будуть оприлюднені на веб-сайті Міністерства охорони навколишнього середовища. Проте, багато членів місцевої громади не мають доступу в Інтернет і не знають про наслідки нового Закону про ОВНС, тому просто не розміщуйте документи про екологічну оцінку на веб-сайті Міністерства охорони навколишнього середовища.

Більш того, навіть з цими останніми змінами, постраждали люди все ще не мають ефективного доступу до інформації про повний вплив місцевих сільськогосподарських

---

¹⁹⁰ Ці питання розглядаються далі в наступних розділах.

¹⁹¹ Стандарт діяльності 1 параграф 36.

¹⁹² ESAP, Проект МФК 34041, доступ <https://disclosures.ifc.org/#/projectDetail/ESRS/34041>.

операцій МХП. Новий закон застосовується тільки до нових конструкцій і не буде відігравати ніякої ролі у заповненні існуючих та минулих прогалів у розкритті документів МХП. Для отримання інформації про існуючі та поточно розроблені об'єкти, члени громади все одно повинні подати запит до МХП та / або місцевого самоврядування. Змушуючи членів спільноти подавати запит з МХП, щоб отримати доступ до основної інформації про наслідки діяльності Компанії, створюється ризик того, що МХП буде використовувати свій розсуд, щоб вирішити, коли і кому надати документи. Навіть якщо це дискреція ніколи не зловживається, змусити потерпілих подавати запит на інформацію діє як запобіжний засіб для багатьох членів громади, які можуть побоюватися наслідків, якщо такі запити розглядаються як питання, що висуваються, або шукати інформацію про наслідки ВПФ. Ми вважаємо, що слабке інформування МХП про розкриття інформації не відповідає вимогам Стандарту 1.

3. МФК повинна була розкрити ОВНС (ОВД) проекту та оновлені Плани дій в екологічній та соціальній сферах на своєму веб-сайті

Крім того, Політика доступу до інформації МФК вимагає, щоб МФК розкрила певну інформацію щодо інвестицій проектів категорії «А», або «В», включаючи: будь-які плани еко- та соц- дій, розроблені після затвердження Радою директорів; статус реалізації цього плану дій "де це вимагається МФК" і будь-які ОВНС (ОВД), переглянуті МФК, коли вони стають доступними.¹⁹³

Жодна ОВНС для будь-якої ферми ВПФ та Зернопродукту не доступна на веб-сайті МФК, а також веб-сайт МФК не містить жодних планів управління. МФК має план заходів, розміщений на кожному з своїх інвестицій, але ці документи, як видається, були розміщені в момент надання інвестування та ніколи не оновлюються з того часу.¹⁹⁴

с. Консультації не відповідають вимогам стандартів МФК

Процес консультацій МХП щодо розробки та розширення ВПФ не відповідає діючим стандартам МФК у багатьох відношеннях. Неправильна категоризація ВПФ як екологічної категорії «В» означає, що до процесу консультацій застосовувались неналежні обмежені стандарти, що посилює порушення під час цих консультацій.

Стандарт 1 вимагає, щоб клієнти МФК визначали та сприяли діалогу з усіма відповідними зацікавленими сторонами та надавали зацікавленим громадам можливість висловити свою думку щодо ризиків проекту, впливів та заходів з пом'якшення.¹⁹⁵ Консультація повинна розпочатися рано та продовжуватись постійно, оскільки виникають ризики та наслідки.¹⁹⁶

---

¹⁹³ МФК Політика доступу до інформації, параграф 41(a)-(d).

¹⁹⁴ ESAP, проект МФК 34041, доступ <https://disclosures.ifc.org/#/projectDetail/ESRS/34041>.

¹⁹⁵ Стандарт діяльності 1 параграф 26, 30.

¹⁹⁶ Стандарт діяльності 1 параграф 30.

Вона повинна бути вільною від залякування або маніпуляцій,¹⁹⁷ і заснована на попередньому розкритті та поширенні інформації.¹⁹⁸ Для проектів, які представляють потенційно значні негативні наслідки, існує підвищена вимога до процесу інформованих консультацій та участі (ІСР).¹⁹⁹ Це передбачає більш поглиблений обмін думками та інформацією через "організовану та ітераційну консультацію", яка призводить клієнта включити в процес прийняття своїх рішень думки постраждалих від місцевих питань питань, які безпосередньо впливають на них, таких запропонованих заходів пом'якшення.²⁰⁰

Консультаціям МХП постійно не вистачало попереднього розкриття відповідної інформації, що дозволило б повноцінну участь у дискусіях про наслідки об'єктів ВПФ та про необхідні заходи з запобігання або пом'якшення, що є порушенням Стандарту 1.²⁰¹ Навіть під час зустрічей ведучі зустрічей не надавали необхідної інформації про об'єкт потенційні ризики та негативні наслідки та уникали відповіді на запитання про негативні наслідки. Наприклад, на громадських слуханнях у вересні 2016 р. щодо бригади 43, МХП не надав жодної суттєвої відповіді стосовно занепокоєння відносно впливів на довкілля від ВПФ, називаючи такі питання безпідставними та необґрунтованими звинуваченнями.²⁰² Загальна дискусія була незбалансованою: лідери сільської ради контролювали цю зустріч, і тому лише одна людина, яка мала запитання та коментарі щодо негативних впливів, змогла врешті виступити.²⁰³ Представник компанії відповів публічно, називаючи коментарі цієї особи "необґрунтованими та безпідставними" без додаткових пояснень.²⁰⁴

Крім того, консультації не завжди були вільними від маніпуляцій, перешкод або залякування, тобто мало місце порушення стандарту 1.²⁰⁵ Як зазначалося вище, працівники зазнали тиску на голосуванні на користь нового будівництва, включаючи отримання підтримки від МХП для участі в громадських консультативних нарадах та наслідках що їх робота може бути під загрозою, якщо вони не голосуватимуть за нове будівництво. Жителі, які не є співробітниками, також зазнавали тиску аби ті підтримували плановану діяльність МХП на голосування, це зокрема відбувалось шляхом тиску аби ті відкликали свої підписи під петицією проти будівництва бригади 47. Працівники також повідомляли про тиск на них через те що члени їх сімей висловлювали негативні погляди щодо діяльності МХП. Практика МХП щодо проведення лише однієї консультативної

---

¹⁹⁷ Теж саме.

¹⁹⁸ Стандарт діяльності 1 параграф 29, інструкція 99.

¹⁹⁹ Стандарт діяльності 1 параграф 31.

²⁰⁰ Теж саме.

²⁰¹ "Залучення повинно базуватись на вчасному та ефективному поширенні відповідної інформації по проекту, включно з результатами процесу визначення екологічних та соціальних ризиків та впливів та відповідних мір по зменшенню впливів, мовами та методами, що потрібні постраждалим громадам і який дозволяє належній комунікації." Стандарт діяльності 1, інструкція 93.

²⁰² Протокол громадського слухання по бригаді № 43 (21 вересня 2016 р.), Включений у додаток 8.

²⁰³ Теж саме.

²⁰⁴ Теж саме.Ця ситуація порушує Стандарт діяльності 1, інструкцію 103, який вимагає від представників компанії "зустрітись з громадами під впливом, відповісти на запитання та почути коментарі та пропозиції."

²⁰⁵ Консультації мають бути "вільні від маніпуляцій, втручань, залякувань." Стандарт 1 абз. 30.

зустрічі (слухань) на кожен окремих об'єкт, що організовувалось місцевою сільською радою, полягає в уникненні відповідальності за консультування з місцевими людьми що зазнають/можуть зазнати впливу. Крім того, як описано вище, такий підхід також фактично виключило багатьох людей від участі в консультаціях.

Методи консультацій МХП іноді впали нижче вимог українського законодавства. До того часу, як новий закон про ОВД набрав чинності в грудні 2017 р., Українське законодавство вимагало від розробників спершу публічно оприлюднити оголошення про наміри перед розробкою нового об'єкта.²⁰⁶ Громадськості мали бути надані можливість коментувати цей намір, і тільки після отримання цих коментарів розробник мав право публікувати та дозволяти коментарі до Повідомлення про наслідки для нової діяльності.²⁰⁷ Це було відповідним законом, що мав бути застосованим відносно всіх досі збудованих об'єктів МХП, але ця послідовність не завжди дотримувалася. Наприклад, для бригади 43, коментарі були запропоновані до подачі одночасно стосовно Повідомлення про наміри та Повідомлення про наслідки. Це прискорює часові рамки затвердження та може зменшити спроможність Компанії включати матеріали, отримані під час громадських обговорень, всупереч приписам закону.

Ці недосконалі практики консультацій ще більш кричущі в світлі неправильної класифікації Проекту МФК. Як було зазначено вище, цей проект повинен був бути класифікований як категорія А, що вимагає підвищених вимог до консультацій. Зокрема, всі місцеві жителі, на яких вплинув Проект, повинні були піддаватися процесу інформування. Консультації повинні проводитися щодо всього Проекту з моменту інвестування МФК і раніше. Консультація повинна була бути ітеративним процесом, надаючи можливість членам громади більш ніж однією можливістю обговорювати плани Проекту з Компанією, а МХП повинна була слухати відгуки членів громади та включити її у відповідні аспекти планів Проекту, включаючи розробку заходів з пом'якшення щоб зменшити вплив на місцевих жителів. Жодні із громадських слухань, які ми спостерігали, не наблизився до необхідного процесу інвестиційної політики.

d. Значні ризики та наслідки важкого автотранспорту не були належним чином ідентифіковані або пом'якшені

Ми вважаємо, що використання місцевої дороги для великовантажних транспортних засобів компанії, призвело до наслідків, які не були належним чином оцінені і визначені в документах з екологічної оцінки проекту, в порушення вимог до виконання №1, 3 і 4²⁰⁸. У результаті, ми вважаємо, що МФК не вимагала, а компанія не розробила відповідних заходів для уникнення або пом'якшення цих впливів²⁰⁹. Як зазначалося вище, МХП розкрила лише обмежену інформацію про ризики та наслідки операцій з проектами, що ускладнює точне розуміння того, як саме ця оцінка та процес управління впливами здійснюються всередині компанії. Проте навіть деякі заходи щодо зменшення впливу вфд

²⁰⁶ Закон України «Про екологічну експертизу».

²⁰⁷ Теж саме.

²⁰⁸ Стандарт діяльності 1 параграф 7; Стандарт діяльності 3 параграф 4; Стандарт діяльності 4 параграф 5.

²⁰⁹ Стандарт діяльності 1 параграфи 13, 14; Стандарт діяльності 3 параграф 4; Стандарт діяльності 4 параграф 5.

важких транспортних засобів, які обіцяли місцевим громадам, не були виконані, як планувалося. Як наслідок, вплив важкої техніки на дороги МХП зберігається.

Як описано вище, рух важкого транспорту - транспорт МХП живих і мертвих курей, курячого корму, гною та інших відходів, а також автобусів робітників – значно підвищив загальний рух великовантажного транспорту на місцевих дорогах. Це спричинило низку впливів для місцевих жителів, включаючи майнові збитки, проблеми з безпекою, неприємні запахи, шум та пилове забруднення. Ці наслідки були особливо важкими на головній дорозі через Оляницю, яка протягом багатьох років служила в якості основної артерії для транспортування, від них і між багатьма ключовими об'єктами проекту, і вони залишаються невирішеними, незважаючи на неодноразові обіцянки МХП, починаючи з 2010 року, що буде побудовано об'їзну дорогу.

Місцеві дороги і будівлі були побудовані задовго до того, як МХП почав свою діяльність в регіоні, і, перш ніж хто-небудь можна говорити про підставу передбачати інтенсивність руху транспортних засобів, які безперервно їдуть селом з моменту приходу МХП, так само собою зрозуміло, що вони не були побудовані, щоб витримати інтенсивне використання важконавантаженої техніки МХП. Це не звільняє МХП від відповідальності за пом'якшення передбачуваного впливу його діяльності. У той час як Оляниця є особливо важким випадком зокрема, люди в інших громадах також відчують наслідки від інтенсивного руху транспортних засобів МХП і побоюються, що ці наслідки будуть погіршуватися, оскільки компанія подвоює присутність Вінницької птахофабрики 2-ю чергою будівництва.

Значні впливи на місцеві дорogi та інфраструктуру від вантажного транспорту мали би бути ідентифіковані в оцінках впливів на навколишнє середовище. Заходи, як запланована об'їзна дорога навколо Оляниці і додаткові заходи з безпеки дорожнього руху повинні бути визначені у міру необхідності для вирішення питань дорожнього пилю, забруднень і запахів, а також ризики для безпеки на дорозі.²¹⁰ Ці заходи повинні були розглядатися як вимога про фінансування МФК і включені в проєкт Екологічного та соціального плану дій. МФК повинна була прослідкувати, щоб Компанія забезпечила здійснення заходів своєчасно, або про те, щоб компанія розробила альтернативні рішення для усунення цих наслідків. МХП не варто було починати розвиток нових об'єктів проєкту, які будуть тільки посилювати наслідки, пов'язані з дорогою для жителів Оляниці до закінчення планованого об'їзду, або треба було забезпечити аналогічні заходи для уникнення або зменшення наслідків від інтенсивного руху транспорту.

Незважаючи на надзвичайні затримки в її будівництві, жителі Оляниці продовжують вірити, що запланована об'їзна дорога буде служити в якості ефективного методу уникнути або пом'якшити майбутні наслідки впливів від транспортування.²¹¹ МХП повинен терміново завершити об'їзну дорогу, безпосередньо спілкуватися з членами спільноти та громадськості про хід та компенсації за шкоду і незручності, викликані

---

²¹⁰ Такі заходи вимагаються Стандартами виконання. Див. Стандарт діяльності 1 параграфи 13, 14; Стандарт діяльності 3 параграф 4; Стандарт діяльності 4 параграф 5.

²¹¹ Завершення об'їзної дороги у короткі строки було однією з рекомендацій комісії у листопаді 2016 року (див. Звіт Комісії у додатку 2).

багаторічною затримкою при побудові цього надважливого елемента запобігання наслідкам²¹². МХП повинен також проактивно вирішувати питання інтенсивного руху транспортних засобів в інших місцевих селах. Оцінка впливу на навколишнє середовище повинні бути оновлені, із включенням пов'язаних дорожніх наслідків, і кредитори повинні активно відстежувати і контролювати зусилля Компанії задля вирішення цих впливів.

е. Ми боїмося, що діяльність МХП зменшила або призведе до зниження нашого доступу до води, без належного визначення, пом'якшення наслідків або моніторингу

Як обговорювалося вище, члени спільнот побоюються, що діяльність Вінницької птахофабрики і її об'єми використання води викликали або викличуть зниження рівня води в свердловинах жителів, наразі або будуть призводити до зниження рівня води в Південному Бузі. Черга 1 Вінницької птахофабрики за підрахунками використовує більше 3,4 млн м³ води на рік, і ця оцінка не включає в себе додаткові потреби у воді сільськогосподарської діяльності Зернопродукту²¹³. Підраховано, що Черга 2 додасть ще 2,6 млн. м³ води в рік використання.²¹⁴ Проте, незважаючи на високі потреби компанії у воді, це не той вплив, який був виявлений чи обговорений належним чином у документах з оцінки впливів на навколишнє середовище, що суперечить Стандарту виконання МФК №1.

Крім того, Стандарт 3 вимагає від клієнтів МФК застосовувати технічні і фінансові принципи ефективності використання ресурсів і методи, які найкраще підходять, щоб уникнути, або там, де запобігання неможливе, звести до мінімуму, негативний вплив на навколишнє середовище.²¹⁵ Якщо проект є потенційно значним споживачем води, клієнти також «повинні вжити заходів, які запобігають або зменшують водокористування, так щоб споживання води в діяльності не мало суттєвого негативного впливу на інших». ²¹⁶ Ці заходи щодо збереження водних ресурсів в рамках діяльності клієнта можуть включати «використання альтернативних заходів заощадження джерел води, щоб зменшити загальне використання води в рамках наявних джерел, оцінка альтернативних ділянок розміщення виробництв.»²¹⁷

Громади побоюються, що МХП не ефективно вжив таких заходів щодо збереження води, і що діяльність компанії може бути хоча б частково відповідальною за зниження доступності води, яку зазнали багато членів громади. З огляду на, що черга 1 і 2 ВПФ, відповідно до оцінок, потрібно понад 6 млн м³ води на рік,²¹⁸ не враховуючи потреби у воді для Зернопродукту, цей проект повинен був бути ідентифікований як важливий у водокористуванні. МФК мала б активно наглядати за проектом для того, щоб МХП

²¹² Див. Розділ V для більш повного пояснення запропонованих дій для вирішення цієї скарги.

²¹³ Додакова ОВНС для ОРІС стор. 139.

²¹⁴ Теж саме.

²¹⁵ Стандарт діяльності 3 параграф 4.

²¹⁶ Стандарт діяльності 3, параграф 9.

²¹⁷ Стандарт діяльності 3, параграф 9.

²¹⁸ Додакова ОВНС ОРІС стор. 139.

прорахував наявність місцевої води і її поповнення і відстежували його вплив на стік річок і підземних вод, в тому числі його кумулятивний вплив від усіх розширень.²¹⁹ Якби МФК належним чином контролювала цю ситуацію, вона була би в змозі визначити, чи місцеве використання води МХП вносить свій внесок в значний вплив на місцеві водні ресурси, в якій точці МФК повинна направили компанії негайно здійснити необхідні заходи щодо запобігання наслідкам, в тому числі з урахуванням альтернативних місць для нових об'єктів Проекту, які не спричинять додаткового навантаження на ті самі місцеві водні ресурси. Натомість, виходячи з наявної в нас інформації, на сьогоднішній день з'ясовується, що ніхто не знає, якою мірою водне використання МХП впливає на місцеві водні ресурси.

У той час як МХП прийняла певні заходи для вирішення наявних або потенційних наслідків його споживання води на місцевих жителях, наприклад, пропонуючи забезпечити водопостачання в деяких населених пунктах, ці ініціативи не можуть кваліфікуватися як ефективний метод запобігання водній проблемі. МХП підійшов до даних ініціатив як до добровільних соціальних проектів, і в результаті таке водне забезпечення не було спроектовано, щоб забезпечити доступ найбіднішим вразливим користувачам або тих, хто, швидше за все, постраждає від діяльності МХП. Додаткові ресурси будуть потрібні для підключення від водних ліній до будинків усіх постраждалих або потенційно постраждалих жителів, перш ніж цей захід може вирішити потенційні проблеми впливу води на місцевих жителів. Більш того, навіть якщо МХП повинні були вжити додаткових заходів для підключення кожного окремого будинку до основної лінії води, цей захід все ще не є сам по собі вирішенням всіх потенційних наслідків для постачання води громадам. Ієрархія пом'якшення наслідків в Стандарті №1, та обмеження на використання води у Стандарті №3, зазначає, що компанія повинна насамперед уникнути або зменшити споживання води до того, як вдасться до інших пом'якшувачих заходів, таких як надання доступу до альтернативних джерел води для місцевих жителів.

f. Ми боїмося, що діяльність МХП забруднила або буде необґрунтовано і без необхідності забруднювати місцеве природне середовище, що може призвести до впливу на здоров'я

Ми боїмося, що діяльність МНР в регіоні спричинили або спричинять забруднення наших ґрунтів, підземних вод та повітря, порушуючи Стандарти №3 та 4 МФК, а також рекомендації Світового банку щодо навколишнього середовища, здоров'я та безпеки (EHS). Зокрема, ми побоюємося, що довготривале зберігання великої кількості гною на сільськогосподарських полях під відкритим небом і використання сховища для гною, що не має даху або стін з усіх боків, призводить до надмірних викидів у повітря, ґрунт та підземні води. Ми також стурбовані тим, що використання МХП пестицидами на місцевих землях сільськогосподарських культур, внесення використаних вод з курячих бригад для ірригації сільгосп угідь, а також утилізація очищених стічних вод у річці Південний Буг

---

²¹⁹ Таке відстеження відповідатиме рекомендаціям звіту про моніторинг ЄБРР за 2016 рік. Звіт про моніторинг оцінювання. Тема: Група МХП, WSP Parsons Brinckerhoff (лютий 2016), розділ 5.3, доступ <http://www.ebrd.com/cs/Satellite?c=Content&cid=1395250435187&d=&pagename=EBRD%2FContent%2FDownloadDocument>.

може призвести до невідомих впливів забруднення. Ми побоюємося, що вирощування, забій та обробка мільйонів курей біля наших сіл також сприяють забрудненню повітря, і загальний вплив забруднення повітря від усіх Проектних операцій може в даний час або в майбутньому перевищити стандарти охорони здоров'я.

1. Незрозуміло, чи МХП втілює всі необхідні заходи з пом'якшення наслідків

Стандарт №3 вимагає, щоб клієнти МФК застосовувати технічно і фінансово виправдані принципи і методи, які найкраще підходять, щоб уникнути, або там, де запобігання неможливо, звести до мінімуму негативний вплив на здоров'я людини і забрудненням навколишнього середовища²²⁰. Ці заходи повинні відповідати вимогам Глобальної міжнародної промислової практики (ГІП) та Рекомендаціями Світового банку щодо охорони здоров'я.²²¹ З урахуванням вищезазначених проблем розкриття інформації ми не маємо повної інформації про очікуваний чи фактичний вплив операцій МХП. МФК стверджує, що МХП відповідає міжнародним стандартам з охорони навколишнього середовища,²²² але, ґрунтуючись на власному досвіді і спостереженнях та інформації, яка була розкрита, ми як і раніше стурбовані тим, що МХП не застосовує стандартні методи, необхідні для захисту місцевого навколишнього середовища та охорони здоров'я місцевого населення.

Діяльність Компанії полягає у зберіганні великих кількостей курячого посліду протягом тривалих періодів часу і в кінцевому підсумку застосування гною безпосередньо на контрольованих компанією полях в якості добрива. Ці заходи, природно, несуть ризики забруднення навколишнього середовища і неприємні запахи, які за приписами Світового банку щодо здоров'я та безпеки і ГІП для об'єктів зберігання гною повинні бути накриті дахом або пластиковою плівкою²²³. Щоб зменшити запахи та викиди, Рекомендації найкращих практик ЄС рекомендують мінімізувати площу поверхні та контролювати температуру та вологість гною, що зберігається²²⁴. Подібні рекомендації підтримуються ГІП²²⁵. Найкращі наявні методи Європейського союзу передбачають в якості останнього і найменш пріоритетного методу для зберігання гною: «зберігати гній в полі купами, розміщеним далеко від поверхневих і / або підземних водотоків, куди рідкі

²²⁰ Стандарт діяльності 3 параграфи 4, 10

²²¹ Стандарт діяльності 3 параграфи 4, 10.

²²² Проект МФК ESRS, Екологічні та соціальні заходи з пом'якшення наслідків, Стандарт діяльності 1.

²²³ Рекомендації Світового банку щодо охорони навколишнього середовища, здоров'я та безпеки для виробництва птиці, World Bank Group (30 квітня 2007), стор. 3, доступ <http://www.ifc.org/wps/wcm/connect/26baaf004886581fb43ef66a6515bb18/Final%2B-%2BPoultry%2BProduction.pdf?MOD=AJPERES>.

²²⁴ Рекомендації Світового банку щодо охорони навколишнього середовища, здоров'я та безпеки для виробництва птиці, World Bank Group (30 квітня 2007), стор. 4, 6, доступ <http://www.ifc.org/wps/wcm/connect/26baaf004886581fb43ef66a6515bb18/Final%2B-%2BPoultry%2BProduction.pdf?MOD=AJPERES>.

²²⁵ Наприклад, Європейський Союз встановив подібні стандарти у своїх найкращих практиках (БАТ). Див. БАТ висновки щодо інтенсивного вирощування птиць або свиней, Комісія з імплементації рішення (ЄС) 2017/302 (15 лютого 2017 року), БАТ 13-15, доступ <http://eurlex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32017D0302&from=EN>.

стоки можуть просочитись».²²⁶ Рекомендовано, щоб гній у буртах на полях до його застосування зберігався не більше, ніж «кілька днів чи кілька тижнів.»²²⁷ Керівництво з здоров'я та безпеки далі рекомендує, щоб гній був покритий геотекстилем, щоб допомогти зменшити пил і запахи.²²⁸

Місця зберігання гною МХП не мають покрівлі або іншого покриття, і не мають стін з боків. За відсутності певного корпусу, на площадці не має можливості контролювати температуру або вологість гною, що може призвести до зайвих викидів у повітря та запахів.

Крім того, місцеві жителі свідчать про бурти, що зберігаються на полях протягом місяців. На запитання щодо практики зберігання гною в контексті іншої великої ферми, МХП пояснив, що розміщує шар соломи чи стружки деревини під гній перед розміщенням гною на відкритих полях і вважає цю міру адекватною для вирішення проблем забруднення.²²⁹ Додаткова екологічна експертиза ОРІС повідомляє, що гній зберігається в буртах "до двох місяців перед застосуванням" і що його місце розташування враховує "близькість до водних шляхів".²³⁰ Проте місцеві жителі засвідчили, що дані ділянки гноївки зберігаються в місцях набагато довше,²³¹ і на наш погляд, ресурси підземних вод не були повністю оцінені, щоб точно визначити, наскільки близькими є бурти гною до водоносних горизонтів підземних вод, на які покладаються місцеві громади.²³²

Додаткова проблема полягає у відсутності бар'єру між багатьма майданчиками з вирощування та місцевими забудовами. Хоча МХП в більшості випадків забезпечує санітарну захисну зону щонайменше 1200 метрів між своїми птахофабриками чи іншими об'єктами та місцевими будинками, ці порожні зони не забезпечують стільки ж захисту житлових сусідів МХП, як і "природний бар'єр" щільних дерев або чагарники.²³³ Природні

---

²²⁶ Теж саме. У той час, коли це може надати підтримку МХП утримувати послід на полях тривалий час, не зрозуміло, чи МХП зробило необхідні оцінки ґрунтових водних ресурсів для безпечного розміщення цих буртів. Більше того, керівництво із здоров'я та безпеки не має подібних вимог.

²²⁷ Найкращі практики (ВАТ) у інтенсивному птахівництві, розведенні свиней, Комісія з імплементації рішення (ЄС) 2017/302 (15 лют. 2017), ВАТ 15, сек. 5.4.5, доступні за <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32017D0302&from=EN>.

²²⁸ Рекомендації Світового банку щодо охорони навколишнього середовища, здоров'я та безпеки для виробництва птиці, World Bank Group (30 квітня 2007), стор. 7, доступ <http://www.ifc.org/wps/wcm/connect/26baaf004886581fb43ef66a6515bb18/Final%2B-%2BPoultry%2BProduction.pdf?MOD=AJPERES>.

²²⁹ Відповідь МХП на питання у листі від СЕЕ Bankwatch Network (26 лип. 2017). Цей лист та коментарі МХП були щодо діяльності компанії у Черкаській обл України.

²³⁰ Додаткова ОВНС ОРІС стор. 124.

²³¹ Наприклад, Члени громади та представники НУО спостерігали ту саму купу гною на полі навколо Оляниці з серпня 2016 року по березень 2017 року.

²³² У звіті з моніторингу ЄБРР 2016 р. рекомендовано, щоб МХП здійснило "надійну оцінку доступності води та стабільності її рівня у Вінницькій області". Звіт про моніторинг оцінки, Тема: Група МХП, WSP Parsons Brinckerhoff (лютий 2016), розділ. 5.3, доступ <http://www.ebrd.com/cs/Satellite?c=Content&cid=1395250435187&d=&pagename=EBRD%2FContent%2FDownloadDocument>. Незрозуміло, чи була ця оцінка коли-небудь проведена

²³³ Крім того, МХП часом робить винятки щодо санітарно-захисної зони 1200 метрів і розмістив бригади ближче до житлових будинків. Див., Наприклад, Оцінка екологічного та соціального впливу бригади 55 (2018 р.) додаток 7.

бар'єри необхідні відповідно до законодавства України та рекомендовані найкращими доступними методами Європейського Союзу для інтенсивного вирощування птиці.²³⁴ Це питання неодноразово піднімалося місцевими жителями, що почалися з будівництва першої черги Вінптах.фабрики у 2010 та 2011 роках, але такі природні бар'єри ще не були побудовані поблизу місцевих бригад, які були предметом цих запитів.

Крім того, для нас незрозуміло, чи МХП дотримується найкращих практик використання і управління пестицидами. Як вже було сказано вище, члени громади стали свідками використання МХП пестицидів поблизу житла без попередження, і, на нашу думку, це може стати потенційним ризиком для здоров'я. Стандарт №3 вказує, що хімічні пестициди слід застосовувати лише як крайній засіб,²³⁵ але оскільки МХП не поділився з нами своїм планом з управління пестицидами, ми не знаємо, чи відповідає він цій вимозі, який тип пестициду він використовує, чи що його екологічні та санітарні ризики можуть бути. План екологічних та соціальних заходів МФК для цього проекту закликав МХП оновити свою політику та процедури, щоб уникнути використання продуктів, що відносяться до категорії II (помірно небезпечні) рекомендованої класифікації пестицидів ВООЗ,²³⁶ але, здається, цей план не оновлювався з моменту, коли МФК затвердив свій кредит, і ми не знаємо про будь-які загальнодоступні звіти з моніторингу, які стосуються цієї проблеми. Крім того, як було зазначено вище, у резюме звіту перевірки екологічної інспекції об'єктів МХП, є посилання на порушення вимог щодо обліку пестицидів.

Ми побоюємося, що, не вдаючись до необхідних заходів із запобігання та пом'якшення, операції МХП призводять до надлишкового забруднення місцевого повітря, води та землі.

2. Побоювання ризику захворювань, що передаються з водою

Ми стурбовані тим, що операції МХП можуть знизити якість підземних вод у регіоні, що може мати шкідливий вплив на наше здоров'я. Стандарт №1 вимагає від клієнтів МФК встановлення процедур моніторингу та оцінки ефективності програм управління навколишнім середовищем.²³⁷ Крім того, Стандарт №4 вимагає, щоб клієнти МФК уникали або мінімізували будь-які потенційні ризики захворювань громадам, пов'язаних із водою.²³⁸

Незважаючи на ці вимоги, ми не знаємо про будь-які регулярні перевірки якості місцевих підземних вод, що оточують об'єкти МХП та сільськогосподарські поля, що експлуатуються МХП. Навпаки, моніторинг води, як виявляється, проводився одноразово (в Оляниці) на вимогу, і місцеві жителі не завжди мають доступ до результатів такого

---

²³⁴ Розділ 5.13 Державних санітарних правил, правил та положень Міністерства освіти і науки України та Міністерства охорони здоров'я, 19.06.96 N 173; ВАР висновки щодо інтенсивного вирощування птиць або свиней, Комісія з імплементації рішення (ЄС) 2017/302 (15 Feb. 2017), ВАР 13(c), доступ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32017D0302&from=EN>.

²³⁵ Стандарт діяльності 3 параграф 14.

²³⁶ Стандарти діяльності 3: Ефективність ресурсів та запобігання забрудненню ,проект МФК 34041 ESAP.

²³⁷ Стандарт діяльності 1, параграфи 22, 23.

²³⁸ Стандарт діяльності 4 параграф 9.

тестування (на прикладі Заозерного)²³⁹.

Навіть якщо ґрунтові води насправді постійно контролюються, ми побоюємося, що МХП не вжив відповідних заходів для реагування на забруднення. Ми побоюємося, що практика зберігання гною у МХП та інші забруднюючі аспекти його діяльності, такі як використання пестицидів, можуть негативно вплинути на ґрунтові води або це може зробити це в майбутньому. Як згадувалося вище, було виявлено, що деякі громадські колодязі в нашому співтоваристві містять e.coli та небезпечно високий рівень нітратів. Причина цих водних проблем не була досліджена, і ми боїмося, що операції МХП можуть бути принаймні частково відповідальними за цю низьку якість води, особливо зважаючи на відомі зв'язки між великомасштабним птахівництвом та цими типами забруднення води.

Для прикладу - в Оляниці місцеві колодязі води були досліджені державною санітспекцією лише один раз у 2016 році, після конкретного запиту, що було викликано побоюваннями місцевих жителів. Наскільки нам відомо, це була одноразова оцінка, і вода у колодязях в Оляниці не була піддана жодному подальшому випробуванню, незважаючи на тривожні результати випробувань 2016 року, які описані вище. Без достатньо детальних та надійних даних важко зрозуміти, яким чином МФК могла виконати свої зобов'язання щодо моніторингу та оцінки ефективності програми управління забрудненням МХП чи її відповідності відповідним стандартам.

3. Побоювання того, що діяльність компанії спричиняє чи спричинятиме забруднення повітря, що перевищує міжнародні стандарти охорони здоров'я, без належного моніторингу

Ми побоюємося, що практика моніторингу навколишнього середовища Проекту не є достатньою для забезпечення того, щоб викиди залишалися на безпечному рівні для здоров'я. Ні ОВНС, підготовлені для місцевої діяльності МХП, ні українські державні екологічні інспекції не дали адекватних даних для того, щоб забезпечити суттєвий моніторинг впливу Проекту на забруднення повітря або забезпечити, щоб якість повітря довкола бригад МХП перебувала на безпечних рівнях. Це суперечить стандарту №1, який вимагає від клієнтів МФК встановлення процедур для "моніторингу та оцінки ефективності програми управління, а також дотримання будь-яких відповідних юридичних та / або договірних зобов'язань та нормативних вимог".²⁴⁰ Це також стало перешкодою для МФК щоб забезпечити те аби МХП мали адекватні заходи щодо запобігання забрудненню та контролю за забрудненням, всупереч стандартам діяльності №1 і 3²⁴¹.

Тим не менше, в екологічних оцінках, які ми бачили для окремих об'єктів Проекту, інформація про якість повітря є недостатньою для визначення впливу, пов'язаного з

---

²³⁹ Наприклад, мешканці Заозерного знають про недавні тести якості води, але їм не було дозволено побачити результати

²⁴⁰ Стандарт діяльності 1 параграф. 22.

²⁴¹ Вимоги стандарту 3 для застосування методів запобігання забрудненню, щоб уникнути або пом'якшити наслідки (Стандарт діяльності 3 в пункті 4), природно обумовлені підтримкою клієнта адекватним розумінням впливу Проекту на здоров'я людини та навколишнє середовище.

охороною здоров'я від забруднення. Недавній ОВД, оприлюднений Міністерством охорони навколишнього середовища України для бригади №55, є таким прикладом. На сьогоднішній день це найдовша і найповніша екологічна оцінка, яка була оприлюднена для будь-якої з птахівницьких бригад компанії. Оцінка включає в себе інформацію про максимальну концентрацію завислих частинок (РМ), яка, як очікується, буде вироблятися на плановому місці бригади 55 та на краю санітарно-захисної зони,²⁴² але не містить інформації про поширеність найменших частинок - РМ 10 або РМ 2.5. Облік загальної кількості завислих частинок є застарілою методикою для оцінки впливів на здоров'я від твердих часток, тоді як більш цілеспрямовані вимірювання РМ 2.5 та РМ 10 є найкращими показниками оцінки ризику для здоров'я від пилу, які безпосередньо пов'язані з впливом цих тонших частинок пилу²⁴³. Крім того, прогнозовані рівні РМ на краю санітарно-захисної зони досить високі, що здається цілком можливим, і навіть ймовірно, що рівні РМ 2,5 будуть вищі, ніж рекомендовані рівні, і досить високі, щоб спричинити вплив на здоров'я. Наприклад, ОВД вказує, що на межі біля села Василівка, рівень РМ очікується досягти значення 362 мкг / м³.²⁴⁴ Всесвітня організація охорони здоров'я рекомендує щодо якості атмосферного повітря значення РМ 2,5 на середньорічну величину у 10 мкг / м³²⁴⁵, і ми розуміємо, що в той час як співвідношення часточок до РМ 2,5 може широко варіюватися, середні сполуки між цими двома можуть створювати рівень РМ 2,5 значно вище, за безпечний стандарт²⁴⁶.

Контроль якості повітря за державною лабораторією від Міністерства охорони здоров'я у м. Тульчин також має брак специфіки вимірювання цих часточок. Результати моніторингу, які ми бачили, не дають окремих вимірювань для РМ 2.5 або РМ 10, а спираються на загальну кількість суспендованих частин як єдине кількісне вимірювання пилу.²⁴⁷ Знову ж таки, вимірювання є достатньо високими, що здається можливим і, можливо, навіть ймовірним, що частки пилу в повітрі вже досягли рівня, досить високого для впливу на здоров'я людини, особливо в умовах тривалого впливу.²⁴⁸ Крім того, методика, яка використовується для досягнення цих результатів моніторингу, не є

---

²⁴² 55 бригада ОВНС розділ 5.1.3., стор. 99.

²⁴³ З Див. Рекомендації ВООЗ щодо якості повітря для твердих часток, озону, діоксиду азоту та діоксиду сірки: Global Update 2005, Всесвітня організація охорони здоров'я (2005), стор. 9-10, доступ http://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/69477/WHO_SDE_PHE_OEH_06.02_eng.pdf?sequence=1 (пояснення, що частинки РМ 10 і РМ 2, досить маленькі, щоб входити в дихальні шляхи, і це типи частинок, які вважають сприятливими для здоров'я наслідки. У цій публікації також розглядається зв'язок, який було показано між довготривалою експозицією РМ 2.5 та смертністю).

²⁴⁴ The ESIA indicates that TSP levels at the edge of the sanitary protection zone near Vasylivka is 0.7375 of the maximum allowable concentration, which is 0.5 mg/m³. Brigade 55 EIA at Sec. 5.1.3., p. 99.

²⁴⁵ Рекомендації ВООЗ щодо якості повітря стор. 9.

²⁴⁶ Див. Зв'язок між TSP, РМ10, РМ2.5 та неорганічними складовими речовини, що входять до складу атмосфери, в різних місцях Канади, Jeffrey R. Brook, Tom F. Dann & Richard T. Burnett Журнал Асоціації з управління повітряними потоками та відходами, 47:1 (1997), 2-19, DOI: 10.1080/10473289.1997.10464407, доступ <https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/10473289.1997.10464407>, показуючи, що в середньому по великому зразку наборів з різних місць, РМ 2.5 становив приблизно 25% від TSP.

²⁴⁷ Включено в додаток 9.

²⁴⁸ ВООЗ встановлює інший значно нижчий рекомендований стандарт впливу твердих часток у випадку тривалого впливу, порівняно з короткочасним впливом. Це виправдовує це з посиланням на численні дослідження, які продемонстрували "надійні асоціації" між довгостроковим впливом РМ2.5 та смертю. Рекомендації WHO щодо якості повітря для твердих часток, озону, діоксиду азоту та діоксиду сірки: Global Update 2005, стор.9-10.

зрозумілою. Розкриті нами документи не вказують на те, чи є вони результатом численних показів протягом певного періоду часу, взятих у різний час доби та при різних умовах вітру, або якщо кожна цифра базується на одному читанні.

Сукупно ці проблеми викликають питання, чи здійснюється моніторинг впливів забруднення повітря, і ми побоюємося, що викиди від діяльності компанії можуть спричинити або вже почали спричинити негативні наслідки для здоров'я в наших громадах.

4. Побоювання, що МХП не належним чином оцінив викиди парникових газів

Ми побоюємося, що заходи МХП щодо оцінки викидів парникових газів не є адекватними. Стандарт №3 вимагає, щоб клієнти МФК здійснювали будь-які можливі заходи щодо зменшення викидів парникових газів під час проектування та експлуатації проекту.²⁴⁹ Для всіх проектів, що щороку виробляють понад 25 000 тонн CO₂-еквіваленту викидів, клієнт повинен визначити кількість прямих викидів від об'єктів, що належать або контролюються у межах фізичного проекту.²⁵⁰ Зміни вмісту вуглецю у ґрунті або наземній біомасі, а також розпадом органічних речовин внаслідок проекту, можуть стати прямими джерелами викидів, і клієнти повинні включати ці джерела в кількісний підрахунок викидів, якщо очікується, де такі викиди будуть значними.²⁵¹

МХП повинна була оцінити сукупні викиди парникових газів всіх підприємств вінницької птахофабрики та Зернопродукту, включаючи викиди, пов'язані із зберіганням та розкиданням гною в якості добрив. Як було зазначено вище, ні МФК, ні МХП не публікували жодної комплексної оцінки впливу на навколишнє середовище, пов'язані з інвестиціями МФК. Навіть додаткова ОВНС ОРІС 2016 р., яка намагається кількісно оцінити сукупний вплив розширення Вінницької птах-ки на другому етапі, не дає поточної оцінки загальних викидів парникових газів для операцій МХП у регіоні. Натомість зазначається, що в 2015 році МХП оцінював викиди парникових газів в рамках Вінптах-ки та повідомив про викиди 787 870 тонн CO₂-еквівалента.²⁵² У документі рекомендується, щоб МХП підрахував інвентаризацію парникових газів, використовуючи фактичні дані, а не оцінки, а також слід було б контролювати та подавати цю інформацію на щорічній основі, щоб передбачити порівняльний аналіз фактичних викидів за міжнародними стандартами.²⁵³ Ми розуміємо, що гній, вироблений курячими бригадами, негайно передається Зернопродукту для зберігання та обробки. Тому незрозуміло, чи були викиди парникових газів, накопичені в процесі зберігання гною, включено до оцінки діяльності парникових газів у 2015 році. Тим не менше, вимоги стандарту №3 щодо відстеження змін у вуглеводневому вмісті ґрунту або наземних біомасах та розпаду органічних речовин, що викликають проекти, МХП повинна вже регулярно збирати дані про викиди парникових газів. МФК повинна була вимагати початкову ОВНС, яка б включала фактичні дані щодо викидів парникових газів для всієї ВПФ та місцевої

²⁴⁹ Стандарт діяльності 3 параграф 7.

²⁵⁰ Стандарт діяльності 3 параграф 8.

²⁵¹ Стандарт діяльності 3 параграф 8 and fn 7.

²⁵² Додаткова ОВНС ОРІС, Додаток С: ВАТ, розділ 2.4.

²⁵³ Додаткова ОВНС ОРІС стор. 101.

діяльності Зернопродукту, на додаток до щорічного моніторингу та звітності щодо фактичних даних щодо викидів парникових газів з моменту його здійснення. Будь-які недоліки в оцінці та моніторингу викидів парникових газів Компанією будуть особливо важливими (оскільки планується запуск біогазової установки), для того аби надати контекст для обіцяного «значного скорочення викидів парникових газів»²⁵⁴ через біогазовий завод.²⁵⁵²⁵⁶

g. Розкриті документи про екологічну оцінку не включають необхідні дані первинного стану довкілля

Ми стурбовані тим, що базові дані проекту не є достатньо детальними, щоб створити основу для точної оцінки впливу. Стандарт №1 вимагає, щоб процес визначення ризиків та впливів проекту базувався на "недавніх екологічних та соціальних базових даних на належному рівні деталізації".²⁵⁷ Стандарт №3 також визначає, що клієнт повинен розглянути існуючі умови навколишнього середовища для того, щоб відвернути потенційний негативний вплив проекту на навколишнє середовище.²⁵⁸ Це, у свою чергу, вимагає збирання адекватної недавньої екологічної базової інформації. Стандарт 3 також вказує, що "коли проект може стати значним джерелом викидів у вже деградованій області, клієнт повинен розглянути додаткові стратегії та вжити заходів, які унеможливають або зменшують негативні наслідки", наприклад, оцінки альтернатив місцеположення та компенсувати викиди.²⁵⁹

Нааявні документи щодо оцінки навколишнього середовища не демонструють, що для побудови Вінптах-ки були зібрані адекватні вихідні дані щодо критичних питань, таких як якість місцевого повітря, землі та води. Наприклад, документ про екологічну оцінку для бригади 13²⁶⁰, який був наданий одним із фінансових прибічників МХП, Атрадіусом, не обговорює жодної базової інформації. Документ з оцінки впливу на навколишнє середовище для бригади 47, який був наданий у 2017 році значно пізніше того як були проведені громадські слухання стосовно цього об'єкту, включає в себе оцінку повітряного

²⁵⁴ Зведений документ проекту для заводу МХП з виробництва біогазу (Проект № 49301), розділ про вплив перехідного періоду, доступ <http://www.ebrd.com/work-with-us/projects/psd/mhp-biogas.html>.

²⁵⁵ Попередня оцінка впливу на навколишнє середовище, Нове будівництво для переробки органічних сільськогосподарських відходів та біомаси рослинного та тваринного походження в біогаз (червень 2017 р.), розділ 6.1.2, що містяться в Додатку 7. Це твердження про значне скорочення викидів парникових газів не підтримується належним чином, і ми побоюємося, що завод може навіть збільшити загальні викиди парникових газів, якщо є нестабільні втрати метану, або якщо гній все ще зберігається протягом тривалого періоду часу на відкритому повітрі, перш ніж він надходить на завод, або якщо конверсія в біогаз менш ефективна, ніж очікується Компанією. Як видно з ОВНС, викиди в атмосферу від біогазового заводу є значними (оцінюються рівною 2 102 тонни на рік метану, 4,157 т / рік аміаку та 2 4883 т / рік сірководню), і будь-яка вимога щодо зниження загальних викидів парникових газів вимагає подальше обґрунтування та контекст. Попередній ОВНС на біогазовий завод у розділі 6.1.2.

²⁵⁶ Загальні викиди метану у повітря (для 6 циклів/рік) від послідовиховища на відкритому повітрі від птахокомплексів дорівнює 1789,4 т/рік, аміаку та сірководню – 1,656 та 0,520 тон на рік відповідно. Попередній ОВНС для біогазового заводу(червень 2017).

²⁵⁷ Стандарт діяльності 1 параграф 7.

²⁵⁸ Стандарт діяльності 3 параграф 11.

²⁵⁹ Теж саме.

²⁶⁰ Включено в додаток 7.

моніторингу з 2015 року для місця розташування що понад 15 км від місця проекту.²⁶¹ Аналогічно, Оцінка впливу на довкілля бригади 55, розкрита в 2018 році, використовує інформацію про якість повітря з метеорологічної станції в місті Гайсин, розташованому більш ніж на 10 км від запропонованого місця бригади.²⁶²

Крім того, ці оцінки базової лінії якості повітря страждають багатьма однаковими методологічними недоліками та відсутністю специфіки, обговорюваної в попередньому розділі. Наприклад, ОВД для бригади 55 не надає достатньої інформації для визначення, чи була проведена оцінка згідно надійної та належної методології. Зокрема, незрозуміло, чи були надані базові цифри зі одиничних вимірювань або середніх вимірювань, і якщо так, то скільки вимірів було усереднене протягом якого періоду часу, які мінімальні та максимальні показники були протягом цього періоду часу, і як часто дані були зібрані за вказаний період. Стабільна та надійна оцінка базового стану, як правило, враховує просторові та часові варіації, з метою того аби вплив на стан повітря не виявились недооціненними²⁶³.

Більше того, ОВД бригади №55 ОВНС не надає достатньо детальної інформації, щоб зрозуміти, чи вплив забруднення повітря відповідає міжнародним стандартам для забезпечення безпечної якості повітря, і чи може спричинити впливи на здоров'я. ОВД забезпечує вихідні дані про якість повітря, однак він забезпечує значення загальної суспендованих частинок (пилу) без зазначення кількості РМ 10 або РМ 2,5 у повітрі²⁶⁴. Як зазначено вище, Загальна кількість зважених частинок - це застарілий параметр для оцінки навантаження частинок на атмосферне повітря. Тим не менш, заявлена величина 0,2 мг / м³ (= 200 мкг / м³) цієї кількості дозволяє припустити, що рівні навколишнього середовища РМ 2,5, ймовірно, перевищують міжнародні рекомендації щодо безпечної та здорової якості повітря²⁶⁵.

Таким чином, навіть у обмежених випадках, коли ми бачимо деякі базові дані про якість повітря, сумнівно, чи є інформація достатньою для того, щоб МФК могла визначити, чи здійснюється проєкт у "вже деградованій зоні", яка могла б породжуватись до додаткових вимог, щоб уникнути або зменшити вплив забруднення, наприклад, розміщення нових

---

²⁶¹ Попередній ОВНС для бригади 47, додаток 3, включено в додаток 7.

²⁶² Звіт про оцінку впливу на довкілля, Бригада 55 (2018), розділ 5.1.3.

²⁶³ Основні принципи оцінювання якості компонентів повітря Оцінки впливу на навколишнє середовище, Міжнародна асоціація з оцінки впливу (лютий 2017 р.), Сек. 2.6.1. ОВНС біогазового заводу містить аналогічні проблеми. Див. "Непридатний для цілей: біогазовий завод МНР" брифінг CEE Bankwatch Network (11 грудня 2017), стор. 3, включено в додаток 4.

²⁶⁴ Бригада 55 ОВНС, таблиця 3.6.1.

²⁶⁵ Див. Зв'язок між TSP, РМ10, РМ2.5 та неорганічними складовими речовини, що входять до складу атмосфери, в різних місцях Канади, доступ <https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/10473289.1997.10464407> показуючи, що в середньому по великій вибірці місцеположень в Канаді РМ 2.5 становив приблизно 25% від TSP. Рекомендоване ВООЗ значення для довготривалого впливу РМ 2.5 становить лише 10 мкг / м³ (рекомендації ВООЗ щодо якості повітря, стор 9).

об'єктів далеко в менш деградованих районах.²⁶⁶ Крім того, ми не бачили базових даних щодо якості ґрунтових вод та не впевнені, що МХП коли-небудь збирала такі дані.

h. Кумулятивна оцінка впливу не проводилась

МФК повинна була вимагати від МНР провести та розкрити сукупну оцінку впливу, що охоплює всі існуючі та плановані забруднювальні заходи, включаючи всю місцеву діяльність, пов'язану з МХП та іншими основними забруднювачами. Стандарт 1 вимагає оцінки ризиків та впливів Проекту, включаючи "сукупні наслідки, які виникають внаслідок поступового впливу на райони або ресурси, які використовуються або безпосередньо впливають на проект, з інших існуючих, запланованих або обґрунтовано визначених змін у той час, коли ризики та проводиться процес ідентифікації впливу".²⁶⁷ Стандарт 1 також наводить приклади впливів, які, як правило, визнаються настільки важливими, що заслуговують на включення в сукупну оцінку впливу, включаючи "збільшення внесків газоподібних викидів на аерозольний простір"; зменшення ґрунтових вод, що спричиняється надмірним споживанням ... або більше використання палива та дорожньо-транспортних пригод через збільшення обсягу транспорту на дорогах громад".²⁶⁸ Крім того, Стандарт 3 вимагає від клієнта розглянути існуючі умови навколишнього середовища, кінцеву асиміляційну спроможність навколишнє середовище та потенціал для кумулятивних впливів з невизначеними чи незворотними наслідками під час розробки плану дій щодо зниження негативного впливу на навколишнє середовище.²⁶⁹

Існуючі промислові операції в цьому районі вже вплинули на якість повітря на той час, коли МХП розпочав будівництво першої черги, і повинен був піддаватися сукупній оцінці впливу. Зокрема, 1800 МВт Ладжинська ТЕС на вугіллі знаходиться в межах 5 км від деяких компонентів ВПФ.²⁷⁰ Викиди забруднюючих речовин, що знаходяться на вугільній електростанції, а також від курячих бригад Проекту, інкубаторії, забійного та нагромадження навозу, ймовірно, можуть вплинути на супутні ділянки. Ми чули, як державні службовці вважають, що оцінка базового рівня якості повітря однакова з сукупною оцінкою впливу²⁷¹, але це не так. Базова оцінка якості повітря та викидів парникових газів, навіть якщо вона буде зроблена належним чином, недостатньо для того, щоб повністю прогнозувати та зрозуміти кумулятивне вплив забруднення. Моделювання дисперсії буде необхідним для встановлення повного обсягу кумулятивного впливу забруднення повітря, як і детальна оцінка взаємодії викидів з об'єктів компанії та електростанції разом. Наприклад, кожна куряча бригада є значним джерелом викидів

---

²⁶⁶ Це знову ставить осторонь питання чи така оцінка буде можлива беручи до уваги практику МХП публікації поодиноких оцінок впливів для окремих об'єктів під час будівництва, що робить будь-яку повну оцінку діяльності компанії в певний момент дуже важким.

²⁶⁷ Стандарт діяльності 1, параграф 8.

²⁶⁸ Стандарт діяльності 1, параграф 8, зноска 16.

²⁶⁹ Стандарт діяльності 3 параграф 11.

²⁷⁰ Source Watch, https://www.sourcewatch.org/index.php/Ladyzhyn_power_station. ISEP

²⁷¹ У протоколі зустрічі у вересні 2016 року по Бригаді 43 сказано, що під час обчислення викидів парникових газів від бригади 43 враховано кумулятивні впливи, оскільки вони були включені у фонові концентрації забруднюючих речовин.

аміаку. Сам по собі це не може становити значної небезпеки, але коли аміак взаємодіє з сульфатом (SO₂) і нітратами (NO), він може утворювати вторинні частинки (сульфат амонію та нітрат амонію), доповнюючи загальний рівень частинок у повітрі.²⁷² МФК мали б вимагати віж МХП проведення моделювання для підрахунку кумулятивних впливів від забруднення повітря що походить від діяльності МХП та розташованої поблизу тепло-електро станції, ще до того як надавати будь-яке фінансування на будівництво або розширення ВПФ, попри це ті документи з екологічних оцінок які ми бачили не надають жодних доказів того що подібні кумулятивні оцінки були зроблені²⁷³.

На відміну від належного розгляду сукупного впливу існуючих промислових операцій у цьому районі ми вважаємо, що, як обговорювалося в попередньому розділі, МНР не вдалося належним чином оцінити та розкрити для людей, які зазнали впливу, навіть сукупні наслідки різних локальних об'єктів МХП. Оцінки щодо довкілля, які ми бачили, були проведені індивідуально для кожного компоненту діяльності компанії, який не надає адекватну інформацію потерпілим про загальний вплив всього Проекту. Цей поетапний процес оцінки призвів до того, що окремі наслідки, такі як вплив важкого транспортного засобу на головній дорозі через Оляницю, залишаються поза документами з оцінки навколишнього середовища цілком. Інші впливи, такі як забруднення атмосфери або вплив на місцеві водні ресурси, просто неможливо обґрунтовано оцінити без розуміння сукупного впливу ВПФ та місцевих операцій "Зернопродукт" в цілому. Звіт про моніторинг на 2016 рік, підготовлений ЄБРР, підтвердив необхідність проведення надійної оцінки кумулятивних впливів,²⁷⁴ але з тих пір МХП не публічно вказала жодного плану проведення такої оцінки. Крім того, новий закон про ОВД в Україні, безумовно, вимагає проведення кумулятивної оцінки впливу,²⁷⁵ однак подібна оцінка не було включено до звіту ОВД бригади №55.

і. Впливи на уразливі верстви населення не було повноцінно оцінено

Наявність уразливих людей в межах Проекту та можливі впливу проекту на них не були адекватно розглянуті. Стандарт №1 вимагає, щоб клієнти МФК визначали вразливих осіб або груп, які можуть бути особливо постраждалими від Проекту як частина процесу початкового належного обстеження.²⁷⁶ Для виконання інших обов'язків, що стосуються

²⁷² Див., наприклад, Sharma, M., Kishore, S., Tripathi, S. N., & Behera, S. N. (2007). Роль атмосферного аміаку при утворенні неорганічних вторинних твердих частинок: дослідження в Канпурі, Індія. *Journal of atmospheric chemistry*, 58(1), 1-17; Erisman, J. W., & Schaap, M. (2004). Потреба у зменшенні аміаку щодо вторинних скорочень ПМ у Європі. *Забруднення навколишнього середовища*, 129(1), 159-163; Schlesinger, R. B., & Cassee, F. (2003). Атмосферні вторинні неорганічні тверді компоненти: токсикологічна перспектива як основа оцінки ризиків для здоров'я. *Інгаляційна токсикологія*, 15(3), 197-235.

²⁷³ This requirement is reflected in internationally accepted best practice in the area of cumulative impact assessment. See International Association for Impact Assessment, February 2017, *Guiding Principles for Air Quality Assessment Components of Environmental Impact Assessments*, https://www.iaia.org/uploads/pdf/Guiding%20Principles%20for%20Air%20Quality_2.pdf.

²⁷⁴ "Оцінки потенційних впливів не вважаються повними у межах ОВНС, особливо щодо кумулятивних впливів у межах діяльності всієї діяльності." Моніторинговий звіт ЄБРР 2016, сек. 4.3 (із посиланням на загальні водні впливи ВПХ).

²⁷⁵ Закон України про ОВД, стаття 6 щодо змісту та ОВД та стаття 9 щодо висновку про Звіт.

²⁷⁶ Стандарт діяльності 1 параграф 12.

стандартів діяльності, таких як необхідність консультуватися з вразливими верствами людей, щоб запобігти або мінімізувати вплив на здоров'я громади та уникнути потенційного впливу на доступ до води та хвороб, пов'язаних з якістю води, клієнт повинен приділяти особливу увагу потребам та чутливостям уразливих груп.²⁷⁷

ОВД для бригади №55 є єдиним прикладом, який ми бачили, що МХП намагався розглянути питання про вразливість, але навіть це не можна вважати суттєвою оцінкою проблеми. Одна сторінка розділу про уразливі групи просто визначає всіх місцевих жителів як "уразливих" і стверджує, що вони не зазнають жодних негативних наслідків через їх відстань від об'єкта.²⁷⁸

Наші громади мають велику кількість людей похилого віку та домогосподарств, що складаються з людей похилого віку²⁷⁹, які особливо схильні до деяких побоювань та реальних наслідків цього проекту. Наприклад, пошкодження будинків від важкого транспорту, пов'язаного з МХП, є особливим викликом для даного населення через низький рівень доходів та обмежені кошти на ремонт пошкоджень, і вібрації особливо небезпечні, оскільки це населення може проводити більший відсоток часу вдома і відчувати вібрації протягом дня. Вплив через забруднення може також особливо сильно вплинути на людей похилого віку, оскільки вони можуть мати більше негативних наслідків для здоров'я, а наслідки для здоров'я, швидше за все, переростуть у більш серйозне становище, або ж посилять наявні проблеми зі здоров'ям²⁸⁰. Відповідно, особливо важливим є зручний доступ до чистої питної води, однак люди похилого віку можуть значно менше дозволити собі платити за підключення до води (за підключення до якої вони розуміли, заплатити МХП), що потенційно перешкоджає їхньому доступу до систем водопостачання, встановлених МХП.

Домашні господарства та сім'ї, якими займаються жінки можуть бути іншою потенційно вразливою групою, що стосується цього Проекту, однак у МХП не враховувались оцінки, розділені за статтю, в документах ОВНС, що робить неможливим визначити, скільки таких домоволодінь знаходиться поблизу місця провадження Проекту або якого впливу вони можуть зазнати²⁸¹.

---

²⁷⁷ Стандарт діяльності 1 параграф 30; Стандарт діяльності 4 параграф 1; Стандарт діяльності 4 параграф 9.

²⁷⁸ ОВНС Бригада 55 стор. 64. Планована ділянка розміщення є менш, ніж кілометр від житлових забудов.

²⁷⁹ Наприклад, Громада Заозерного складається з 1043 селян, з яких 365 - це люди похилого віку / пенсіонери (близько 35%). Бригада 55 ОВНС на ст. 60.

²⁸⁰ Див., наприклад, "Негативні наслідки зовнішнього забруднення для людей похилого віку," M. Simoni, S. Baldacci, S. Maio, S. Cerrai, G. Sarno, G. Viegi, *Journal of Thoracic Disease* (січень 2015), DOI: 10.3978/j.issn.2072-1439.2014.12.10 доступ <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/25694816>.

²⁸¹ Однак дослідження показали, що значна кількість сільських домогосподарств в Україні є очолюються жінками, а багато хто з них старші жінки. Наприклад, згідно з Комплексним дослідженням стану жінок, які мешкають у сільській місцевості України (2015 р.,

[Http://www.ombudsman.gov.ua/files/alena/Doslidzhennya%20Sil's'ki%20zhinky.pdf](http://www.ombudsman.gov.ua/files/alena/Doslidzhennya%20Sil's'ki%20zhinky.pdf)), жінки становили 52,3% сільського населення під час дослідження, з них 38% вийшли на пенсію і до 45% - безробітні. Жінки, як правило, живуть на 10 років довше, ніж чоловіки (середній вік 75,19 в порівнянні з 64,61 року), і дослідження показало, що 19% сімей у сільській місцевості мали одного з батьків, в 91% випадків це була мати. Близько половини всіх домашніх господарств у сільській місцевості є очолюють жінки.

Діти - ще одна потенційно вразлива група в цьому районі. Деякі члени громади помітили збільшення захворюваності на астму у місцевій громаді, що особливо вплинуло на дітей. Якщо це вплив на здоров'я безпосередньо пов'язане з місцевою діяльністю МХП, то пропонується конкретизувати вплив на дітей, які повинні були бути визначені з самого початку.

МФК повинна була вимагати від МХП належного визначення вразливих груп, використовуючи критерії, зазначені в Стандартах діяльності, і адаптувати конкретні заходи з пом'якшення відносно потреб будь-яких уразливих груп.

ж. Умови праці

Як ми вже говорили вище, ми стурбовані тим, що МХП не вжив належних заходів, щоб забезпечити працівникам належні умови праці та умов працевлаштування та безпечне та здоровий робоче місце, порушуючи стандарт №2²⁸². Ми також побоюємося, що компанія не змогла ввести розмістити відповідні заходи, щоб задовольнити вимоги стандарту 2 ефективності, пов'язаних із запобіганням та вирішенням випадків залякування.²⁸³

Численні працівники минулого та теперішнього часу висловили стурбованість щодо стандартів безпеки робочого місця МХП, довгих годин, за якими водії повинні працювати, та інших питань, що стосуються здоров'я та безпеки. Співробітники також повідомили про тиск або залякування, пов'язані з діяльністю членів сім'ї, які висловили занепокоєння щодо впливу здоров'я та навколишнього середовища компанії на місцеві громади, а один працівник також повідомив, що його просять звільнитись після того, як він попросив перевестись на більш сприятливу посаду за умовами праці.

к. Механізм скарг

Ми стурбовані тим, що МХП не має належного місцевого механізму подання скарг для вирішення проблем громад. Стандарт 1 вимагає від клієнтів активної взаємодії із зацікавленими сторонами, включаючи створення механізму подання скарг від громад, що постраждали, для отримання та вирішення проблем щодо екологічних та соціальних показників клієнта.²⁸⁴ Механізм подання скарг має бути співрозмірним із ризиками та несприятливими наслідками проекту, і він повинен швидко та ефективно вирішувати проблеми у прозорий спосіб. Який водночас є культурно прийнятним, легко доступним та безоплатним для всіх частин громад що зазнали впливу, без можливості вчинення тиску на сторону, що підняла проблеми чи занепокоєння.²⁸⁵ Такий промеханізм подачі скарг МХП повинен захищати конфіденційність кожного, хто висуває скаргу.²⁸⁶

План залучення зацікавлених сторін для Вінницької птахофабрики передбачає, що будь-який користувач може подати скаргу фізично, заповнивши форму та розмістивши її в

---

²⁸² Стандарт діяльності 2 параграфи 10, 23.

²⁸³ Стандарт діяльності 2 параграф 15.

²⁸⁴ Стандарт діяльності 1 параграф 35.

²⁸⁵ Стнадарт діяльності 1 параграф 35.

²⁸⁶ Стандарт діяльності 1, GN 110.

скриньці у місцевостях, де працює компанія, подаючи скаргу через он-лайн форму або через електронну пошту, пошту, факс, або телефон. Він стверджує, що анонімні скарги будуть зареєстровані та надсилатися відповідальним менеджерам, але він пояснює, що "відповідно до Закону України" Про звернення громадян "компанія залишає за собою право не відповідати на такі запити".²⁸⁷ Це пояснення створює невизначеність стосовно поводження з МХП щодо анонімних скарг, що перешкоджає потенційним скаржникам поставити свої проблеми, якщо вони не бажають розкривати їхню особу.

Вищезазначений закон зазначає що підприємства не зобов'язані розглядати анонімні скарги²⁸⁸, проте це пом'якшує зобов'язання МХП згідно Стандартами діяльності МФК забезпечувати культурно-прийнятний та доступний механізм задоволення скарг. Прийом анонімних скарг, як від працівників так і громад, особливо важливий у контексті місцевої діяльності МХП, так як багато членів громади не відчувають себе комфортно подавати скаргу, якщо вони не знають, що їх особа не буде розголошена²⁸⁹.

Крім того, за винятком переліку різних способів подання скарги та надання термінів реагування, План залучення зацікавлених сторін не дає додаткового пояснення процесів або процедур для відповіді на скаргу. Відсутність чіткого процесу є додатковим стримуючим фактором, що піддає сумніву місцевими людьми щодо цінності подання скарг через офіційний процес компанії. Також неясно, чи правильно було зафіксовано кожен скаргу потерпілих людей, і ми усвідомлюємо деякі скарги, які не були належним чином розглянуті.²⁹⁰

IV. Попередні спроби вирішення цих питань

Протягом багатьох років, коли ми вперше почали стикатися з впливом місцевої діяльності МХП, ми піднімали наші питання не лише через місцеві громадські слухання, а й через листи та інше спілкування безпосередньо з МХП, з місцевими, регіональними та національними органами влади та з міжнародними кредиторами. Нижче наведено огляд деяких кроків, зроблених нами. Зверніть увагу, що це не повний список, але він має на меті забезпечити загальне розуміння деяких наших повідомлень на сьогодні.

Клебань

У 2011 році, коли компанія продовжувала планувати першу чергу Вінптах-ки, 465 селян з Клебані підписали лист, який відхилив заплановане розміщення об'єктів МХП на північний захід від їх села через побоювання, що забруднення та погані запахи з об'єктів

---

²⁸⁷ VPF Processing Branch 2016 Stakeholder Engagement Plan, p. 12-13. A similar process is outlined in MHP's company-wide Stakeholder Engagement Plan. Stakeholders Engagement Plan with Stakeholders of PJSC Myronivskyi Hliboproduct (2017), p. 11, available at <https://www.mhp.com.ua/library/file/mkh-eng-small.pdf>.

²⁸⁸ Закон України "Про звернення громадян", Бюлетень Верховної Ради, 1996, № 47, стор. 256, стаття 8, доступ <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/393/96-%D0%B2%D1%80>.

²⁸⁹ Для подальшого пояснення цього потенційного дискомфорту, див. додаток 3.

²⁹⁰ Наприклад, сільрада Заозерного та принаймні ще один представник громади піднімали принаймні один раз питання щодо використання пестицидів з підвітряної сторони, поблизу житлових будинків, та без попереднього поєднання, але практика така продовжується.

будуть впливають на їх село.²⁹¹ Завдяки цьому клопотанню та іншим зусиллям селянам вдалося зафіксувати домовленість між місцевим самоврядуванням та МХП з метою встановлення природного бар'єру навколо об'єктів МХП, побудованих поблизу Клебані, в рамках необхідної санітарно-захисної зони.²⁹² Проте МХП в кінцевому підсумку не дотримався цих зобов'язань.

У жовтні 2014 року жителі села Клебані надіслали листа до Міністерства екології України, в якому висували занепокоєння з приводу місцевої діяльності МХП, включаючи відсутність природних бар'єрів для забруднення атмосферного повітря та запаху, що виникають від бригад по вирощуванню птиці, а також побоювання впливу забруднення від практики зберігання гною у буртах у відкритих полях протягом тривалого часу²⁹³. Державна екологічна інспекція України на вимогу Міністра відповіла, що неможливо провести інспекцію МХП у відповідності до вимог, оскільки перевірки можуть здійснюватися лише з дозволу Кабінету Міністрів України або на вимогу суб'єкт аудиту, плюс бюджетні асигнування на державний нагляд за дотриманням екологічних норм, було скорочено.²⁹⁴ Це зведення вимагає повагу до права приймати рішення проживаючим у даній місцевості на землях їх сільради та повагу до сан.-зах. зони, що може забезпечити фізичний бар'єр навколо забруднювачів, якими є бригади МХП.

У лютому 2017 р., після місцевої зустрічі з метою обговорення можливого будівництва двох нових бригад біля села Клебань, жителі направили колективне звернення до Тульчинської державної адміністрації.²⁹⁵ Звернення вимагало поваги до права місцевих жителів визначати, чи може компанія розбудовувати дві нові бригади на землях Клебанської сільської ради та поважати вимоги щодо санітарно-захисної зони, які передбачають фізичний бар'єр навколо забруднюючих об'єктів, таких як бригади МХП²⁹⁶. Члени громади також підіймали ці питання на зістрічах із представниками МХП у лютому, березні, листопаді 2017 року²⁹⁷, проте досі не побачили жодних дій щодо зведення таких бар'єрів.

Оляниця

У червні 2012 року селяни з Оляниці надіслали листа народному депутату України, висловлюючи стурбованість щодо зменшення рівня води у місцевих свердловинах та пошкодження будинків по головній дорозі в селі, стверджуючи, що обидві питання

---

²⁹¹ Лист від представників Клебані з коментарями та пропозиціями щодо Плану території (без дати), включено до Додатку 4.

²⁹² Лист від Вінницького Бройлеру до Клебанської сільради (22 черв. 2011), у додатку 4.

²⁹³ Лист сільських жителів Клебана Міністру екології (19 жовтня 2014), включ. у дод. 4.

²⁹⁴ Український закон про екологічні інспекції змінився та дозволяє державні інспекції без запрошення від компанії. Представники громади не мали доступу до повних документів перевірки, хоч органи влади надали певні витяги.

²⁹⁵ Лист від жителів Клебані до Тульчинської райадміністрації (24 лют. 2017), у додатку 4.

²⁹⁶ Теж саме

²⁹⁷ Див., наприклад, Протокол зустрічі представника МХП, консультанта з питань найму МХП, представників місцевої громади та представники місцевих неурядових організацій (16 листопада 2017), включ. у дод. 4.

почалися незабаром після того, як МХП розпочав будівництво першої фази Вінницької птахофабрики.²⁹⁸ Через кілька місяців, у вересні 2012 року селяни Оляниці провели екологічний протест, щоб публічно висловити своє розчарування впливу, який вони зазнали. Спільно з протестом сільські жителі направили листа до Тростянецького районної адміністрації та Ради, знову висловлюючи занепокоєння з приводу виснаження води та пошкодження будинків із важкого транспортного засобу.²⁹⁹ Як зазначалося вище, було досягнуто певного прогресу щодо потреб, пов'язаних із пом'якшенням впливу дорожнього руху, однак, після багаторічної затримки, деякі первинні вимоги - як об'їзна дорога та компенсації за шкоду для будинків - все ще не були впроваджені, і занепокоєння з приводу виснаження води досі не досліджені.

У квітні 2016 року понад 1800 жителів Тростянецького району, у тому числі мешканці Оляниці, направили листа президенту Порошенку, висловлюючи стурбованість з приводу неадекватних консультаційних процесів МХП та дотримання міжнародних екологічних стандартів.³⁰⁰ Ці проблеми залишаються значними та невирішеними. У вересні 2016 року 225 сільських жителів підписали петицію, що відмовляє будівництву бригад 43 та 44. Як вже було сказано вище, це було представлено на засіданні сільської ради Оляниці, але не мало вплив.³⁰¹

Заозерне

У січні 2017 року жителі Заозерного зустрілись з представником МХП та представили лист із проханням розкрити певні документи та підписи більше 350 членів громади, що висовились проти будівництва бригади 47, у відсутності подальших консультацій.³⁰² Компанія відреагувала, відмовившись від усіх запитів членів громади та звинувативши їх у порушенні права компанії на ведення бізнесу.³⁰³

У травні 2017 року жителі Заозерного телефонували та направили МХП лист із занепокоєнням щодо передбачуваного обприскування пестицидів занадто близько до місця проживання та без попереднього повідомлення.³⁰⁴ Члени громади, які висловили цю занепокоєність сільській раді, не були задоволені відповіддю Компанії на дату, і побоювання щодо розпорощення пестицидів продовжуються.³⁰⁵

---

²⁹⁸ Лист від жителів Оляниці до народного депутату України (25 червень 2012), додаток 4.

²⁹⁹ Лист від “Комітету спасіння села Оляниці” до Тростянецької райадміністрації та Тростянецької райради (21 вер. 2012), включено до Додатку 4.

³⁰⁰ Лист від мешканців Тростянецького району вінницької області до Президента Порошенка (6 квітня 2016), включено до Додатку 4. З трьох сіл, які беруть участь у скарзі, тільки Оляниці входить до Тростянецького району, але лист піднімав питання схожі з сусідніми громадами також. Діяльність компанії поширюється на кілька районів, включно з Тростянецьким та Тульчинським.

³⁰¹ Протокол громадських слухань щодо бригади №43 (19 вер. 2016), включено до додатку 8.

Протокол громадського слухання Оляницької сільської ради (21 вересня 2016), включ. у дод. 8

³⁰² Лист від громади до директора Вінницького бройлера (27 січня 2017); Підписи, “Мешканці Заозерненської сільської ради проти будівництва бригади з вирощування курчат-бройлерів №47 у Василівці” (без дати), включено до Додатку 4.

³⁰³ Лист від директора Вінницького бройлера до місцевого активіста (14 лют. 2017), включено до Додатку 4.

³⁰⁴ Лист від Заозерненської сільради до Зернопродукту (5 травня 2017), включено до Додатку 4.

³⁰⁵ Наприклад, 4 травня 2018, місцеві активісти знову помітили як Зернопродукт розприскував пестициди близько до житлових забудов без попередження. Цей нещодавній інцидент був знову скомунікований через

У червні 2017 р. Члени громади Заозерне підписали петицію проти будівництва запланованого біогазового заводу та подали коментарі до проекту детального просторового плану об'єкта.³⁰⁶ Тим не менш будівництво заводу просунулось вперед, і ми не бачили жодних оновлених версій ОВНС/ОВД чи Детального плану території які б враховували наші коментарі.

Міжнародні донори

Ми також зробили численні спроби повідомити наші проблеми міжнародним кредиторам, включаючи МФК. У 2012 році члени громад звернулися до громадських екологічних організацій із проханням про підтримку для вирішення питань, наведених у цій скарзі. Відтоді мережа Бенквоч та її члени-організації. Наразі Центр екологічних ініціатив «Екодія» допомагали нам передавати занепокоєння через індивідуальні зустрічі, електронні та звичайні листи.³⁰⁷

Зв'язок з МФК розпочинається у 2015 році, коли наші представники НУО зустрілися з представниками МФК перед публікацією детального звіту про Вінницьку птахофабрику та його вплив на місцеві громади.³⁰⁸ Команда НУО надіслала подальший лист до МФК після публікації цього звіту, висвітлюючи соціальні та екологічні проблеми, виявлені в доповіді, і закликаючи МФК приділити більше уваги, щоб забезпечити відповідність МХП діючим стандартам.³⁰⁹ МФК не відповіла. Наші громадські представники також направили подальші повідомлення до МФК у 2017 році, включаючи коментарі щодо нового Плану взаємодії з зацікавленими сторонами МХП та запланованого біогазового заводу.³¹⁰ МФК не відповіла на жодне з цих повідомлень.

Комунікація з ЄБРР, іншим кредитором МХП, походить від 2012-2013 рр, коли НУО, перш за все, звернулись до кредитора аби той вимагав кращої практики оприлюднення інформації та можливості для висловлення занепокоєнь, перед плановим збільшенням

телефон до представника корпоративної соціальної відповідальності, і після оприскування закінчилось, але ми боїмось, що такі випадки можуть повторюватись.

³⁰⁶ Лист та підписи від представників громади Заозерного (29 черв. 2017); Лист від громади Заозерного до сільради та Тульчинської райадміністрації та Вінницького бройлеру та Вінницької птахофабрики (16 черв. 2017); Лист від НЕЦУ до Заозерненської сільради, Тульчинської райадміністрації та Вінницького бройлеру (черв. 2017); все у додатку 4.

³⁰⁷ Див Додаток 4 для опису листування.

³⁰⁸ Чернозем.

³⁰⁹ Лист від НЕЦУ до Рафаля Голєбіовскі, головного менеджера з інвестицій, виробництва, агропромисловості та послуг, МФК (30 вер. 2015), включено до Додатку 4.

³¹⁰ Ел.лист від Владлени Марцинкевич, НЕЦУ та СЕЕ Bankwatch Network, Олені Гармаш, МФК, та представникам ЄІБ, ЄБРР та ОРІС (18 квітень 2017); Ел.лист від Владлени Марцинкевич, НЕЦУ та СЕЕ Bankwatch Network, Олені Гармаш, МФК, та представникам ЄІБ, ЄБРР та ОРІС (27 червень. 2017).

фінансування МХП.³¹¹ Після випуску звіту "Чорнозем" у 2015 році, ЄБРР планував здійснити моніторингову поїздку до Вінницької птахофабрики та ще однієї великої птахофабрики МХП в 2016 році³¹². Цей візит був бажаний. Хоча ми вважаємо, що звіт про поїздку применшив деякі проблеми громади, він виніс корисні рекомендації щодо таких питань, як вплив на водні ресурси, що загадувалось раніше. Зовсім недавно ми та наші громадські адвокати поспілкувалися з представниками ЄБРР про його інвестиції в 2017 році на заплановане біогазовий завод в рамках другої черги Вінницької птахофабрики, висловлюючи стурбованість щодо консультацій, розкриття інформації та побоювання впливу на навколишнє середовище³¹³. Хоча ЄБРР відреагував на наші повідомлення³¹⁴, ми досі не побачили значних змін у більшості порушених вище питань.³¹⁵

V. Що ми хочемо від цього процесу

Ми вважаємо, що багато або всі проблеми, розглянуті в цій скарзі, можуть бути вирішені за допомогою процесу незалежно-фасилітованого діалогу з Компанією. Багато наших побоювань пов'язане з відсутністю інформації та поганими консультаціями з МХП про його заплановані розширення, які обмежують нашу здатність розуміти та оцінювати екологічні та інші потенційні наслідки для наших громад. Тому ми вважаємо, що ефективний процес обміну інформацією є першим кроком для вирішення цих питань. Хоча подальші необхідні дії можуть стати зрозумілі лише після початкового процесу обміну інформацією, ми зазвичай вважаємо, що вирішення наших проблем потребує наступних дій:

- 1) Оприлюднення інформації у доступній формі та мовою, про проект та його локальні наслідки. Це повинно включати, але не обмежуватись інформацію про загальне водокористування ВПФ та "Зернопродукту", вплив на ґрунтові води та інші водні ресурси та сукупний вплив забруднення повітря, води та ґрунту. Інформація також повинна пояснити сукупний вплив проекту разом з іншими забруднюючими видами діяльності в цьому районі. Нарешті, це повинно включати інформацію про всі поточно передбачені нові операції МХП в цьому районі, включаючи будівництво об'єктів ВПФ фази 2, нові придбання земель Зернопродуктом та іншими місцевими проектами.
- 2) Робота із місцевими громадами для розробки покращеного процесу консультацій, який би дав змогу всім людям що зазнали впливу отримати необхідні консультації стосовно всього розширення підприємства, а також стосовно будь-якого специфічного об'єкту що може впливати на них.
- 3) Провести незалежне розслідування впливу проекту на місцеве повітря, воду та ґрунт, а також будь-які потенційні зв'язки з впливом на здоров'я місцевих жителів.

---

³¹¹ Переписка ел. поштою між СЕЕ Bankwatch Network та ЄБРР (травень-червень 2012 р.); Лист від НЕЦУ, Ладжинська міська рада, Державний центр екологічного контролю та "Голос природи" до ЄБРР (21 жовтня 2013 р.), Включені до Додатку 4.

³¹² Звіт по моніторингу ЄБРР 2016 рік.

³¹³ Див. додаток 4 запис.

³¹⁴ Лист від ЄБРР до СЕЕ Bankwatch Network (30 Септ. 2017); Лист від ЄБРР до СЕЕ Bankwatch Network (12 грудня 2017).

³¹⁵ Єдиний можливий виняток з випадків щодо надання інформації. Ми помітили нещодавні покращення надання інформації, але є все ще значні прогалини, як описано вище.

- 4) Впровадити та забезпечити суворе дотримання ефективних заходів по запобіганню наслідків для боротьби з проблемами запаху та забруднення навколишнього середовища.
- 5) Вживати необхідних заходів для вирішення та мінімізації впливу дорожнього використання важких транспортних засобів, пов'язаних із проектом, в тому числі шляхом будівництва необхідних об'їзних доріг, впровадження та ефективного виконання заходів швидкості та безпеки транспортних засобів, ремонту та укріплення доріг уздовж основних магістралей МГП та ремонту фінансування майнового збитку викликане використанням важких транспортних засобів.
- 6) Розпочати розслідування стосовно повідомлених проблемних питань стосовно умов праці, та працювати із незалежним експертом над тим аби запровадити необхідні поліпшення політик, практик та культури стосовно робочого місця.
- 7) Призупинити будівництво об'єктів другої черги, доки не буде розкрито всебічну оцінку впливу на соціальний та екологічний стан, а також будуть проведені значущі консультації.

VI. Висновок

Ми залишаємось оптимістичними, що конструктивний діалог з МХП можливий. Ми просимо підтримку офісу Омбудсмена МФК підпримати незалежний структурований для такого діалогу процес, щоб перейти від нашої нинішньої моделі невиконаних обіцянок та до тривалих вирішень та більш позитивного майбутнього взаємодії з Компанією.

Якщо такий діалог не завершиться, ми, в іншому випадку, можемо вимагати від Омбудсмена вести незалежне та ретельне розслідування відповідності всім викликаним в цій скарзі питанням.

Будь ласка, не соромтеся звертатися до наших консультантів і з нами з будь-якими питаннями стосовно цієї скарги.³¹⁶ Ми з нетерпінням чекаємо від вас новин з приводу цього важливого питання.

З повагою,

[підписи конфіденційні]

---

³¹⁶ Контактна інформація включена у Додаток 1.